

WWW.UNIBE.BE

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ОРГАН

МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ

БРОЈ 8.

1927. ГОД.

ГОД. XLIII

Н А Р Е Д Б Е

5.

ПРИВРЕМЕНИ НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМИ

за више разреде реалних гимназија у Краљевини
Срба, Хрвата и Словенаца

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца

С.Н.Бр. 23.921
12.-VIII-1927. год.

Ради изједначења наставе, а на основу чл. 135. Финансијског За-
кона за 1927/28. годину,

ПРОПИСУЈЕМ

за реалне гимназије овај привремени наставни план и ове привремене
наставне програме.

Наставни план прописан одлуком од 3. маја 1927. год. С.Н.Бр.
11.982 неће се проводити у школској години 1927/28.

12. августа 1927. године,
Београд.

Министар Просвете,
Д-р Нинко Перих, с. р.

ПРИВРЕМЕНИ НАСТАВНИ ПЛАН

Р. бр.	П Р Е Д М Е Т	V	VI	VIIa	VIIб	VIIIa	VIIIб
1	Веронаука	2	2	1	1	1	1
2	Народни језик	4	4	4	4	4	4
3	Француски језик	3	3	3	3	3	3
4	Немачки језик	4	4	4	4	4	4
5	Латински језик	5	4	5	2	5	3
6	Руски, пољски и чешки језик	—	—	3	—	3	—
7	Историја	3	3	3	3	3	3
8	Земљопис	2	2	—	—	1	1
9	Природопис	2	3	2	2	—	—
10	Хемија	—	—	—	2	—	2
11	Физика	—	—	3	3	3	3
12	Математика	3	3	2	4	3	4
13	Нацртна (дескриптивна) геометрија	—	—	—	2	—	2
14	Филозофска пропедевтика	—	—	2	2	2	2
15	Цртање	2	2	—	—	—	—
16	Гимнастика	2	2	—	—	—	—
	Свега	32	32	32	32	32	32

Примедба. У словеначким реалним гимназијама народни језик има у сва четири виша разреда по три часа, а српски или хрватски језик по један час недељно.

ПРИВРЕМЕНИ ПРОГРАМИ
ЗА ВИШЕ РАЗРЕДЕ РЕАЛНИХ ГИМНАЗИЈА

ВЕРОНАУКА

А) *За православне*

V разред

(2 часа недељно)

ИСТОРИЈА ЦРКВЕ

А. Општа Историја

Увод: Појам и подела.

I период: Оснивач Цркве Господ Исус Христос. — Апостоли и њихов рад. — Гоњење Цркве. — Јереси.

II период: Хришћанство побеђује. — Страдање Цркве. — Васељенски сабори. — Св. Оци. — Појава Мухамеда и његове вере. — Хришћанство међу Словенима. — Фотије и папе. — Оцепљење Западне Цркве.

III период: Латинско Царство. — Богумили. — Пад Балкана под Турке. — Реформација. — Протестанти. — Англиканска Црква.

Б. Историја Српске Православне Цркве

Увод: Појам и подела.

I период: Крштење Срба. — Ученици Св. Ђирила и Методија међу Србима. — Стеван Немања као заштитник православља.

II период: Св. Сава. — Самосталност Српске Православне Цркве. — Организација Цркве и остали рад Св. Саве. — Одступање и смрт Св. Саве. — Заслуге Св. Саве. — Наследници Св. Саве.

III период: Проглас патријаршије и царства. — Сукоб с цариградском патријаршијом и измирење. — Косовска битка и њене последице по Српску Православну Цркву. — Српска Православна Црква до коначне пропасти државе.

IV период: Обнављање патријаршије. Знаменити пећски патријарси у овом периоду.

V период: 1) Сеобе у Угарску. — Патријарси на пећском престолу после сеобе. Укидање патријаршије.

2) Српска Православна Црква у Угарској. — Арсеније III уређује Цркву. — Обнављање автокефалне митрополије. — Знаменитији митрополити. — Просветно стање.

VI период: Новија историја појединих делова Српске Православне Цркве (по реду њихова постанка):

A) Карловачка митрополија.

B) Православна Црква у Црној Гори. — Добивање самосталности. — Престанак теократске управе.

B) Православна Црква у Србији: Време устанака. — Црквена аутономија. Проглас независности.

Г) Православна Црква у Далмацији.

Д) Српска Православна Црква у Турској.

VII период: Уједињење Српске Православне Цркве и обнова патријаршије. Данашње стање уједињене Цркве. — Заслуге Српске Православне Цркве за просвећивање нашега народа и за његово ослобођење.

Живот Српске Православне Цркве: Духовно стање, литература, штампарије. Срби свеци. Богословске школе у Срба. — Народно предање и Црква.

VI разред

(2 часа недељно)

ДОГМАТИКА

Увод: О религији. Природне религије. — Чудеса и пророштва са приговорима против њих. — Откривена религија: Божје Откривење. — Св. Писмо. — Св. Предање.

I Догмати. — Символи. — О једном Богу. — Козмолошки, телеолошки, морални и историјски доказ за биће Божје. — Суштаство Божје и својства Његова. — О Св. Тројици.

II О Богу Творцу: О стварању. — Духовни и материјални свет. — Материјалистичко и пантеистичко учење о свету. — О човеку. — Дарвинова теорија. — Састав човечје природе. — Бесмртност душе.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Материјалистичко учење о души. — Јединство рода људскога. — Образ и подобје Божје у човеку. — Прва Божја заповест. — Прародитељски пад и последице му. — О Божјем промислу.

III О Богу Спаситељу: Спрема за спасење. — Спаситељ. — О лицу Исуса Христа. — О делању Христа као Спаситеља. — Васкрсење Христово и приговори. — О средствима за спасење. — Црква и њено устројство. — Јерархија. — Св. Тајне.

IV О Богу Судији: Смрт. — Посебни суд. — Васкрсење мртвих. — Општи суд. — Загробни живот.

VII разред

(1 час недељно)

МОРАЛКА

Увод : Хришћански морал и морална филозофија.

Општи део моралке: О моралном закону. — Савест. — Спољашњи морални закон. — Мојсијев и јеванђелски закон. — О слободној вољи. — Детерминизам. — Главно начело морала. — О побудама. — О људским делима. — О моралном урачунавању. — О врлини. — О греху. — Категорије греха. — Греховна стања. — Постанак и узроци греха. О поправци грешника.

VIII разред

(1 час недељно)

МОРАЛКА

Посебна моралка: а) *Дужности према Богу:* О вери и њеним својствима. — Греси против вере. — О нади и њеним својствима. — Греси против наде. — О љубави и њеним својствима. — Греси против љубави. — О поштовању Бога. — Исповедање вере. — Заклетва и завет. — Греси против поштовања Бога.

б) *Дужности према себи:* Опште. — Посебне: интелектуално, морално и естетичко образовање. — образовање савести. — Старање о телу. — Самоубиство. — Тековина имања. — О својини. — Социјално питање: социјализам и комунизам. — Радничко питање. — Избор звања и занимања. — Старање о својој части. — Почасти и одликовања. — Забаве и уживања.

в) *Дужности према ближњима:* Љубав према ближњима у разним начинима. — Греси против те љубави. — Старање за духовно добро ближњег. — Старање за материјално добро ближњег. — Милостиња. — Убиство и двобој. — Греси против имања ближњег. — Старање о части ближњег. — Супружанске дужности. — Породичне дужности. — Одношај господара и слугу. — Одношај према Цркви и Држави.

Б) *За католике***V разред**

(2 часа недељно)

ОСНОВИ КАТОЛИЧКЕ ВЈЕРЕ

Појава вјере међу народима. Појам праве вјере. — Потреба натприродне вјере. — Крист-Бог оснивач је кршћанске вјере. — Савршено кршћанство чува се у Католичкој Цркви. — Како је Крист уредио Цркву.

VI разред

(2 часа недељно)

ИСТИНЕ КАТОЛИЧКЕ ВЈЕРЕ (ДОГМАТИКА)

Суставно подавање вјерских истина. — Да јест Бог, спознаје се и помоћу умовања из нарави створених бића. — Божја својства. — Тајна о Пресветом Тројству. — Божји створови: свијет, анђели, човјек. — Источни гријех. — Спаситељ Исус Крист, дјело откупљења. — О жртви, о посвећењу, о милости, о светим сакраментима. — О последњим.

VII разред

(1 час недељно)

КАТОЛИЧКА МОРАЛКА

Основ и опћа начела ђудоређа: о човјечјој сврси, слободној вољи, ђудоређу, закону, савјести. — Склад с ђудоредним редом: добра дјела, крепости. — Несклад с ђудоредним редом: зла дјела, гријех. — Дужности према Богу, себи и ближњему. — Помагала за ђудоредни живот.

VIII разред

(1 час недељно)

ПОВИЈЕСТ ЦРКВЕ КРИСТОВЕ

Суставно се подавају најзнатнији догађаји вањске и унутрашње повијести до најновијег доба. — Црта се подробно настојање Цркве, да човјечанство води к Богу. Предочују се поред тога борбе и тешкоће, што их Црква проживљује због људскога елемента. — Према раздобљима се описује, како се Црква ширила, како је чувала поклад Крстова наука, развијала богослужје, вршила каритативно дјеловање, носила културу. — Подробније се црта развитак кршћанства међу Словенима, особито у нашој отаџбини, и дјеловање Св. Ђирила и Метода.

В) *За мухамеданце***V разред**

(2 часа недељно)

Дефиниција и раздеоба *Фикха* (правне шеријатске науке). *Едилеи* шерије (извори шеријата: Кур'ан света књига; Хадис — предање; Иџма — тумачења; Кијас — порођења).

Развој мезхеба, нарочито у ханефија (присталица имама—Азама).
Женидбено право: никјах (о браку уопште).
Узроци и последице забрани алкохола и игре у новац.
Зекјат (обавеза добротинства). Користи Хаџа (путовања у света места).

VI разред

(2 часа недељно)

Акаид (догматика). Делови акаида, докази и начела веровања, истичући свугде оне цитате Кур'ана, који су у складу са савременом науком.

VII разред

(1 час недељно)

Ахлак (моралка). Врсте ахлака. Поједине дужности човекове; о греху уопште.

VIII разред

(1 час недељно)

Културна повест Ислама. Кратак преглед верске књижевности.

Г) За мојсијевце

V разред

(2 часа недељно)

Историја: Јевреји у Средњем Веку до протеривања њиховог из Шпаније.

Јеврејски: Библијски текстови: Псалми 1, 3, 6, 19, 23, 33, 90.

VI разред

(2 часа недељно)

Историја: Јевреји у Новом Веку с нарочитим погледом на духовне правце који се јављају у то доба (мистицизам, аскала, јеврејска наука и просвећеност и новији социјално-духовни покрети).

Јеврејски: Библијски текстови: Псалми 91, 92, 93, 113—118.

VII разред

(1 час недељно)

Историја: Рекапитулација важнијих делова јеврејске историје и указивање на њихов етички и морални карактер: Мојсије, Самуило и важнији пророци, Езра, важнији Танаити и Аморејци, Мајмонид, Јуда Алеви, Спиноза, Хес, Пинскер и Херцл.

Јеврејски: Библијски текстови: Јеремија 8, 13—23; 9, 1—23; 16, 19—21; 17, 1—14; 23, 25—29; 29, 4—7; 31, 1—19.

VIII разред

(1 час недељно)

Еџика: по књизи М. Лазаруса.*Јеврејски*: Исаја 1, 1—21; 2, 1—5; 5, 1—7; 11, 1—12; 54; 55; 58.**НАРОДНИ ЈЕЗИК**

Циљ. Циљ је настави народнога језика у вишим разредима да пре свега доведе ученике до граматички и стилски сасвим тачне и дотеране употребе народнога језика у говорењу и у писању. Даље треба да развије у ученика како љубав за народни језик, за народну књигу и за народне духовне раднике, тако и за књигу и за духовни живот уопште. Тој ће сврси послужити у првом реду читање и изучавање самих књижевних дела, а затим и упознавање историјскога развоја народнога језика, народне књижевности и народне културе у прегледу с пригодним погледима на велика светска књижевна дела и на развој опште културе.

А) Српски или хрватски језик**V разред**

(4 часа недељно)

1) *Књижевност*: Епско, лирско и дидактичко песништво; метрика; најважније о песничком стилу у вези са штивом.

2) *Грамаџика*: Кратак систематски преглед синтаксе. — На поправци писмених задатака утврђивати граматичко градиво из нижих разреда. — Том приликом и стилистичка вежбања.

3) *Штиво*: А) *школско*: Читанка (антологија епске, лирске, дидактичке поезије); приповетке и народне песме епске (Страхинић Бан, Женидба Максима Црнојевића, Ропство Јанковић Стојана и сл.) и лирске: Врдничка Кула Ј. Суботића; Смрт Смаил-аге Ченгића; одломци из Илијаде и Одисеје, с прегледом целине. Наше приче о Дивљану, Јанковић Стојану. Б) *домаће*: Суботић, краће епске песме; Назор, Медвед Брундо; Тенисон, Енох Арден и друго. — Поједине групе ученика могу заједнички читати одабрана дела (и по властитом избору) и о том реферисати у разреду.

4) *Усмена вежбања*: Излагање садржине и расправљање појединих тема из штива. Учење одабраних песама наизуст (и по властитом избору ученикову), рецитовање, декламовање (и с подељеним улогама).

5) *Писмена вежбања*: Излагање и диспонување садржине и расправљање појединих тема из прочитаног штива; краћи слободни писмени састави (опис, приказ или орис, писмо) после претходне припреме. Годишње девет писмених задатака (сваки трећи домаћи), на-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

изменично латиницом и ћирилицом. У задавању задатака (домаћих) може се допустити и ученицима предлагање или избор. Не морају сви ученици радити увек исте задатке.

VI разред

(4 часа недељно)

I *Поетика*. Драмско песништво, проза.

II *Књижевност*. А) *Сћара српска или хрватска књижевност*, с обзором на словеначку (у најкраћим потезима и, уколико је могућно, везујући ћирилску и глаголску књижевност): увод, Ћирило и Методије, азбука, језик; црквена и духовна поезија; црквене беседе; приказана; романи и приповетке (Тројански рат, Александар Велики, Варлаам и Јоасаф, Стефинит и Ихнилат, Солумун, Теофана, Езоп, Чудеса Богородице); апокрифи (само општа карактеристика); хагиографија (Чудо Св. Ђорђа, Св. Павле Кесаријски, Ћирило и Методије); биографије (Св. Сава, Првовенчани, Доментијан, Теодосије, Данило, Цамблак, Константин, Пајсије); похвале (Јефимијина кнезу Лазару; Ђ. Бранковићу); хронографи, родослови, летописи; поп Дукљанин.

Б) *Приморске и јограјинске књижевности*. Увод; хуманизам и ренесанс; Менчетић и Држић, Ветранић, Марин Држић, А. Чубрановић и Ст. Ђорђић; М. Марулић, П. Хекторовић, Х. Луцић. — Реформација и реакција: Примож Трубар, М. Дивковић, И. Гундулић, И. Бунић, Ј. Палмотић, И. Ђорђић. — Качић. П. Витезовић. Књижевни рад Зринских и Франкопана; кајкавска драма (Тит Брезовачки). — Учење књижевности увек у вези са штивом.

III *Граматика*. Развој књижевног језика до Доситеја (уз књижевност); граматичка и стилистичка вежбања при поправци писмених задатака.

IV *Штиво*. А) *Школско*: Читанка (примери, антологије, школска издања писаца). Уз поетику Шекспиров Кориолан или Јулије Цезар, Молиеров Тврдица (Пучанин као властелин или Каћиперке). Из „Османа“ обрадити највише три певања, остало у прегледу; одломци из „Дубравке“ (остало код куће). Која песма Качићева. — Рад у појединим групама као у V разреду.

Б) *Домаће*: Пера Сегединац, Саћурица и Шубара (или који други комад из народног живота), Новела од Станца и већи одломци из Дунда Мароја, Јеђупка, Сузе сина разметног; одломци из Таса и Ариоста; један светски познат роман из Средњег Века (н.пр. Скот, Ајванхо).

V *Усмена и писмена вежбања* као у V разреду. Научити наизуст неколико песама и лепших одломака из штива; рецитоване, декламовање и с подељеним улогама.

VII разред

(4 часа недељно)

I *Књижевност*. XVIII век, нова књижевност. Средиште књижевнога рада постају северозападни крајеви. Прелазни писац А. Канижлић; Рачани; Руски утицај, Орфелин, Рајић. Просветитељи (рационализам): Доситеј и његова школа, Рељковић. — XIX век: прелазни период (Катанчић, Мушицки, С. Милутиновић, М. Видаковић, Ј. Вујић). Романтизам: Водник, Копитар, Вук, Даничић, Б. Радичевић, Ј. Илић; П. П. Његош, Ј. Ст. Поповић, Матија и Љубомир Ненадовић; Гај, А. Михаљевић, Ст. Враз, И. Трнски, П. Прерадовић, И. Мажуранић, Д. Деметер; Ђ. Јакшић, Змај, Л. Костић, Б. Атанацковић, Ст. Љубиша, А. Шеноа, А. Палмовић; Блајвајс, Ф. Прешерн, Левстик, Јурчић, Јенко. — Књижевни правци у вези с наставом из францускога и немачкога језика.

II *Грамаџика*. Историја развоја књижевнога језика и правописа. Граматичка и стилистичка вежбања на поправци писмених задатака.

III *Штиво*. А) *Школско*: Читанка као у VI разреду. Доситеј, Живот и басне (у одломцима), Рељковић (Сатир), Вук (избор из историјских и критичких списа); Горски Вијенац, Стерија (избор).

Б) *Домаће*: Стерија (Тврдица или Покондирена тиква), Љ. Ненадовић (путописи у избору), Ђ. Јакшић (Станоје Главаш и која приповетка), Прерадовић (избор), А. Шеноа (једна приповетка и један роман), Ф. Марковић (Кохан и Власта, одломци из литерарних студија). — Рад у групама као раније.

IV *Усмена вежбања* као у VI разреду.

V *Писмена вежбања*. Састави о прочитаним делима (заједнички, на часу, или у групама и појединачни, домаћи); књижевне карактеристике; поређења; анализе појединих знатнијих књижевних дела.

VIII разред

(4 часа недељно)

I *Књижевност*. Реализам; модерна књижевност предратна, с обзиром на развој књижевнога језика. Светозар Марковић, Ј. Игњатовић, М. Глишић, К. Трифковић, В. Илић, Л. Лазаревић, Ј. Веселиновић, С. Матавуљ, С. Сремац, Љ. Вуличевић, Ј. Јурковић, Ј. Е. Томић, Е. Кумичић, Ђ. Арнолд, К. Ш. Ђалски, Ј. Козарац, В. Новак, А. Ковачић, Ј. Лесковар, Д. Шимуновић, А. Тр. Павичић, Ј. Дучић, М. Ракић, А. Шантић, Б. Нушић, С. Ранковић, Б. Станковић, И. Ћипико, С. Ћоровић, Р. Домановић, П. Кочић, М. Ускоковић, С. Крањчевић, И. Војновић, Мих. Николић, В. Видрић, Д. Домјанић, В. Назор; Керсник, А. Ашкерц, Грегорчић, Жупанчић, Цанкар. — Савремено песништво до рата. Савремена критика и литерарна историја: Љ. Недић, Б. Поповић, Ј. Скерлић, А. Матош. — Све упоредо са штивом. — Рад у групама као раније. Књижевни правци у вези с наставом из францускога и немачкога језика.

II *Примери научне прозе и беседништва*. А) *Научна књижевност* (Јагић, Новаковић, Будмани, Рачки, Руварац, Нодило, Б. Кнежевић, Цвијић, Слоб. Јовановић, Штрекељ и други).

Б) *Беседништво* (Штросмајер, Ник. Грујић и др.).

III *Грамаџика*. Најкраћа историја књижевнога језика с погледима на старословенски језик (у глаголским и ћирилским споменицима); положај нашега језика међу индоевропским језицима с пригодним указивањем на остале словенске језике.

IV *Усмена вежбања* као у VII разреду.

V *Писмена вежбања* као у VII разреду. Најмање два припремна задатка за матуру, која се раде два часа узастопце.

Б) Slovenački jezik u slovenačkim realnim gimnazijama

V razred

(3 ure na teden)

Slovnica: Besedotvorje: izpeljava, reduplikacija, sestava, pomenoslovje in izvor jezika. Poglobljeno spoznavanje svojstva slov. jezika, zlasti o priliki razgovorov o pismenih nalogah.

Štivo: Epika in lirika. Pogled v svetovno epiko in liriko. Spoznavanje glavnih znakov epskih in liričnih slovstvenih oblik na osnovi znanega gradiva. Razen štiva, ki ga nudi čitanka, naj se čitajo v šoli ali privatno vsaj dve primerni deli iz novejšega pripovednega slovstva (tudi v dobrih prevodih n. pr. kak Homerjev spev) in po možnosti kaka primerna pesniška zbirka. Učenje na pamet (6 pesmi) in predavanje.

Govorne vaje: Po možnosti naj nastopi, če dopušča število učencev in učnih ur, enkrat na teden (po en dijak) s kratkim slobodnim poročilom (prilично 10 minut) o tem, kar je učenec prebral ali doživel.

Pismene naloge: V vseh tipih po štiri šolske in dve domači na leto. Snovi iz slovstva (domačega in tujega), iz vnanjega in notranjega doživetja, razprave, preproste označitve, podajanje kratke vsebine daljših spisov, obširne razporedbe štiva i dr. V V. in VI. razredu naj se zbira snov za naloge skupno in isto tako določi razporedba, a spretnejšim učencem naj se pusti potrebna svoboda pri izvršitvi spisa.

VI razred

(3 ure na teden)

Slovnica: Kratak pregled o stališču slovanskih jezika v indoevropski skupini, o stališču slovenščine med slovanskimi jeziki in o razvoju slovenščine. Poglobljeno spoznavanje svojstva slovenskega jezika, zlasti ob pravi pismenih izdelkov.

Slovstvena zgodovina (ob pomožni knjigi, ki naj je napisana z zgodovinskega stališča in naj obsega vse gradivo do VIII. razreda) od početkov

do pričetka prosvetljene dobe. Vzporedno s slovensko naj se vzamejo glavni pojavi srbohrvatske literature.

Štivo : a) Slovstveno — zgodovinsko štivo. Najvažnejši srednjeveški jezikovni spomeniki, kulturno — zgodovinski zanimivi sestavki iz protestantske dobe, — dobe katoliškega preporoda. Ob njih vpogled v zgodovinski razvoj slovenskega jezika.

b) Drugo štivo vzporedno s slovstveno — zgodovinskim štivom skozi vse leto. V šoli vsaj eno dramatično delo, zgledi novejše proze. Spoznavanje glavnih znakov dramatike in najvažnejših slovstvenih oblik proze. Pogled v svetovno dramatiko in slovstvo. Privatno štivo: vse leto vsaj eno dramatično delo, morebiti primerna dela iz novejšega pripovednega slovstva, prevodi iz svetovnega slovstva ali kaka slovenska lirična zbirka.

Govorne vaje: kot v V. razredu.

Pismene naloge: kot v V. razredu.

VII razred

(3 ure na teden)

Slovnica: Poglobljeno spoznavanje svojstva slovenskega jezika ob štivu, zlasti pa o priliki razgovorov o pismenih nalogah.

V humanistični gimnaziji se mora posvetiti ena ura na teden staroslovenščini, na realni gimnaziji pa naj se v humanistični sekciji staroslovenščina toliko predela da spoznajo učenci njen pomen za razumevanje sedanjih oblik.

V humanistični gimnaziji naj se na osnovi zgledevanja staroslov. besedil nudi vpogled v slovnico staroslov. jezika, zlasti v kolikor je potrebno za boljše umevanje slovniške zgradbe južnoslovanskih jezikov. Staroslovensko štivo se naj čita iz primerne staroslovenske čitanke.

Slovstvena zgodovina od začetka prosvetljene dobe do l. 1868. Srbsko-hrvatsko slovstvo v obsegu kakor v VI. razredu.

Štivo : a) Slovstveno zgodovinsko štivo po čitanki (izdatnejši izbor iz Vodnika, Prešerna, Levstika, Jenka, mladega Jurčiča); v pogled v razvoj in ustalitev slovenskega pismenega jezika.

b) Drugo štivo (v šoli oz. privatno). Vsaj dve znamenitejši deli iz slovenskega slovstva (pripovedna, lirična, dramatična, znanstvena dela).

Govorne vaje: kakor v V. razredu.

VIII razred

(3 ure na teden)

Slovnica v vseh tipih kot v VII. razredu.

Slovstvena zgodovina od Stritarja do sedanjosti. Ponovitev vsega slovstvenega razvoja. Ponovitev in poglobitev nauka o slovstveno umetniških oblikah s posebnim ozirom na najvažnije pojave svetovnega slovstva. Srbohrv. literatura se konča. Zahtevajo se glavna fakta največjih mož.

Štivo : Po čitanki : a) Izdatnejši izbor zlasti iz Stritarja, Gregorčiča, Aškerca, Jurčiča, Kersnika, Župančiča, Cankarja, tudi vzorni sestavki zlasti iz moderne znanstvene proze.

b) Drugo štivo kot v VII. razr.

Govorne vaje : kakor v VII. razredu z večjim ozirom na značaj učencev.

Pismene naloge : kakor v V. razr.

B) Српски или хрватски језик у словеначким реалним гимназијама

V разред

(1 час недељно)

Грамаџика : Према потреби понављање облика и допуњавање синтаксе с читањем и писменим саставцима. Главни основи фонетике. Фонетички правопис. Главне дијалектолошке разлике /нарочито *e, u, ije (je)*/.

Чићање : Народне епске и лирске песме и приповетке уз стварно и естетско тумачење.

Усмено вежбање : Препричавање, слободни разговори, касније и обрада задатих или изабраних тема.

Писмена вежбања : Три школска и један домаћи задатак на годину.

VI разред

(1 час недељно)

Грамаџика : као у V разреду.

Шћиво : Читање Смрти Смаил-аге Ченгића од И. Мажуранића и др. с обзиром на одређено градиво у српским или хрватским школама за више разреде.

Писмена вежбања : као у V разреду.

Усмено вежбање : као напред.

VII и VIII разред

(по 1 час недељно)

Грамаџика : као горе.

Шћиво : Читање новијих песника и приповедача с обзиром на одређено градиво у српским или хрватским школама за више разреде.

Писмена вежбања : као у V разреду.

Усмено вежбање : као напред.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Циљ. Утврђивање и допуњавање граматичкога градива из нижих разреда, да би се постигло што потпуније разумевање француских текстова из лепе књижевности и из научних дела. Што више извежбаности у говорењу и у писању. Упознавање земље, етничких особина и појава културнога живота францускога народа, нарочито на основи изучавања књижевних дела.

V разред

(3 часа недељно)

I *Грамаџика*: утврђивање и допуњавање; творба речи; основи синтаксе (изостављање члана; место придева; заменице; слагање времена и т. д.); у датим приликама обраћати пажњу на фразеологију.

II *Штиво*. Читанка (пробрани текстови, у прози и у стиху). Обавезна домаћа лектира (Cervantes: *Don Quichotte*; H. Malot: *Sans famille*; Le Sage: *Gil Blas*; Stahl: *Maroussia*, и др.), по избору наставника и ученика.

III *Усмена вежбања*. Препричавање, конверзација. Састављање сродних и стварних група речи.

Учење наизуст песама и кратких прозних састава (и по слободном избору ученикову).

IV *Писмена вежбања*. Писмена вежбања на часу и домаћа. Годишње девет писмених задатака, од којих два домаћа: препричавања прозних састава, варијације, краћи слободни састави.

VI разред

(3 часа недељно)

I *Грамаџика*: синтакса (слагање времена, употреба савезнога начина, употреба инфинитива и партиципа, употреба предлога, сложена реченица и интерпункција).

II *Штиво*. Читанка (пробрани класични и модерни текстови).

Обавезна домаћа лектира (B. de Saint-Pierre: *Paul et Virginie*; A. Daudet: *Le Petit Chose*; Jules Verne; G. Sand: *La Mare au diable*; *La Petite Fadette*; J. Sandeau: *Roche aux mouettes*; Töpffer: *La Bibliothèque de mon oncle* и др.). Поједине групе ученика могу заједнички прочитати које дело и о том реферисати у разреду.

III *Усмена вежбања*: као у V разреду.

IV *Писмена вежбања*: као у V разреду.

VII разред

(3 часа недељно)

I *Грамаџика*: граматичке појединости, фразеологија, галицизми.

ГраMATичка вежбања у вези с превођењем с матерњег језика на француски и при исправљању писмених задатака.

II *Штиво*. Читање и тумачење неколико модерних текстова (A. Daudet; Erckmann-Chatrion: *L'Ami Fritz*; A. France: *Le Crime de Sylvestre Bonnard*; P. Loti: *Pecheurs d' Islande*; V. Hugo: *Hernani*; Merimee: *Colomba*; Zola: *La Debacle* (скраћено издање), и др. — Segnobos: *Histoire de la Civilisation*. Која лакша модерна комедија. Обавезна домаћа лектира модерних текстова, по избору наставника и ученика. Рад у групама као у VI разреду.

III *Књижевност*: Увођење у живот, дух и културу францускога народа. Историја књижевности (у вези с текстом, о најважнијим писцима).

IV *Усмена вежбања*. Разговори о прочитаном штиву и слободним темама; вежбања у предавању (беседа). Учење наизуст (по избору ученикову, необавезно).

V *Писмена вежбања*. Реферати о прочитаној домаћој лектури, слободни састави; остало као у V разреду.

VIII разред

(3 часа недељно)

I *Граматика*: као у VII разреду.

II *Штиво*. Читање и тумачење неколико дела француске књижевности XVII и XVIII века (Moliere; Racine; Corneille; La Fontaine; M-me de Sevigné; Voltaire; Rousseau; *Morceaux choisis*). Избор најновијих писаца; читање одабране научне прозе, часописа и новина. — Домаћа лектура: класични текстови; остало као у VII разреду.

III *Књижевност*: као у VII разреду. Кратак преглед књижевности (у вези с осталим књижевностима).

IV *Усмена вежбања*: као у VII разреду. Певање подесних песама.

V *Писмена вежбања*. Задаци, као у VII разреду; од ових два припремна задатка за матуру по два часа.

Од V разреда указивати на сродности између латинскога и франскога језика. Упоређивање и с другим језицима. Указивање на сродност књижевних мотива.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ. Циљ је настави немачкога језика на овом степену разумевање немачких текстова из лепе књижевности и из научних дела. Ученици треба да задобију нешто извежбаности у говорењу и у писању, нарочито за употребу у свакидашњем животу. Упознавање земље, најважнијих етничких особина и појава културнога живота немачког народа, нарочито на основи изучавања новијих књижевних дела.

V разред

(4 часа недељно)

I *Граматика*. Гласови и слова (латиница, па готица). Читање и писање; обраћати нарочиту пажњу од првога часа на тачан изговор. — Промена имена и глагола (деклинација и коњугација), истичући нарочито разлику између јаке и слабе промене. Најобичнији облици глагола помоћника за време и за начин. Утврдити све глаголске облике показнога начина раднога и трпног стања. Остале облике објаснити само на штиву. — Најважније о стварању речи (састављати групе сродних речи). Непроменљиве речи. Проста реченица и најважније о сложеној и споредној реченици (у вези са штивом).

II *Штиво*. Читанка (вежбеница) за овај разред треба да је састављена из краћих описа, басана, причаца, пословица и лакших песама од признатих писаца.

III *Усмена вежбања*. Учење речи по стварним групама у разговору. Вежбање у говорењу и писању на прочитаном штиву, при посматрању ствари или слика. Учење наизуст пословица и краћих песама.

IV *Писмена вежбања*. Кратка писмена вежбања на часу: диктати са правописним вежбањима; писмени одговори на питања; варијације у штиву (претварање реченица из једнине у множину, из исказне у упитну и т. д.). — Писмени задаци школски од другог тромесечја по један месечно само на немачком језику (варијације штива, краћи преводи с матерњег језика на немачки).

VI разред

(4 часа недељно)

I *Граматика*. Допуњавање и утврђивање свих именских и глаголских облика. Особености у промени имена и глагола; praeterito-praesentia. Предлози. — Сложена реченица; споредна реченица, нарочито с обзиром на значење и употребу савезнога начина (конјунктива). Рекција глагола (истичући разлику између рекције нашега и немачкога језика). Директни и индиректни говор. Скраћивање споредних реченица. Ред речи. Најважније из етимологије. Синоними и германизми.

II *Штиво*. Читанка (вежбеница) за овај разред као у V разреду с већим прозним саставима и песмама од признатих писаца и песника (Гримове приповетке, Лесингове басне, приповетке из старих немачких скаски и т. д.; од песника у првом реду Гете, Шилер, Уланд, Хајне, Ленау, Фалерслебн и др.). — Указивање на стилске особине прозе и стиха.

III *Усмена вежбања*. Сродне и стварне групе речи; конверзација с тим речима, фразеологија. Разговор на немачком језику на основи прочитаног штива, свакидашњих појава живота и на сликама. Препричавање лакших прозних састава. — Учење наизуст пословица и краћих песама.

IV *Писмена вежбања* на часу као у V разреду, писмени задаци школски — девет годишње — само на немачком језику: поред варијација, препричавање кратких прозних састава; лакша писма.

VII разред

(4 часа недељно)

I *Граматика*. Утврђивање и допуњавање граматичкога градива, а нарочито при исправљању писмених задатака. У датим приликама поређења с осталим познатим језицима.

II *Штиво*. Читанка са чланцима о немачкој земљи и народу: описи места, крајева и обичаја немачког народа; чланци из немачке историје

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

(личности и догађаји), приповетке, песме од Гетеа, Шилера, Биргера, Уланда, Хајнеа и др. Анализа стварна и стилистичка. Уз песме појединих писаца увек рећи најважније о њихову животу и књижевном раду (без регистра њихових дела). — Домаће штиво према избору наставника и ученика. Поједине групе ученика могу заједнички прочитати које дело и о том реферисати у разреду.

III *Усмена вежбања*. Препричавање прочитаног штива и стална конверзација на немачком као и у VI разреду. Упознавање са фразеологијом. Изучавање речи као у VI разреду. Учење песама наизуст (и по избору ученикову).

IV *Писмена вежбања*. Писмени задаци као у VI разреду; поред наведених врста и лакши слободни састави.

VIII разред

(4 часа недељно)

I *Грамашика*. Понављање оне граматичке грађе, која се јави као потребна за јасно схватање задатога текста и за поузданост у говорењу и у писању, нарочито при исправљању писмених задатака. — Поређења с осталим језицима.

II *Штиво*. Читанка као у VII разреду, али с тежим текстовима из лепе књижевности и лакши чланци научне садржине; читање часописа и новина. Краћа цела дела или одломци из већих дела класичних и модерних писаца (по избору наставника и ученика). Анализа стварна и стилистичка. Домаће штиво према заједничком избору наставника и ученика. — Рад појединих група као у VII разреду.

III *Књижевности*. Најглавнији моменти немачке литературе, истичући нарочито класично доба и упознавајући ученике с модерним правцима (у вези и са француским и нашим књижевним делима).

IV *Усмена вежбања*. Препричавање и разговори на немачком о прочитаном, већем штиву и о предметима изабраним од наставника или од ученика (и из њихових доживљаја). Учење песама наизуст. Остало као и у VII разреду.

V *Писмена вежбања*. Писмени задаци као у VII разреду; од њих два припремна за матуру, која трају два часа.

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

Циљ. Циљ је настави латинскога језика да, прво, изучавањем његове граматике на узоритим текстовима, у циљу што бољег разумевања и што тачнијега превођења, развије у ученика дубље схватање односа међу мисаоним садржајем и језичким обликом, и на тај начин изоштри његове умне снаге и изражајне способности. Затим, ова настава треба да да, на основи темељне лектире класичних и иначе важних књижевних споменика, живу слику античке културе и открије уче-

ницима сву важност и значење те књижевности, културе и њеног језика (терминологија) за развој целог каснијег, па и данашњег нашег културног живота. — Обратити нарочиту пажњу на везе с нашом народном историјом и културом, у заједници с историјском наставом и наставом матерњег језика.

V разред

(5 часова недељно)

Из науке о облицима: Латинска буква. Изговор. Промена именица и придева (деклинације). Поређење придева. Грађење и поређење прилога. Све врсте бројева и све врсте заменица, не улазећи у појединости. Промена глагола *esse* и његових композита. Правилни облици глаголске промене (коњугације). *Verba deponentia* и *semideponentia*, *verba* па — *io*, перифрастична коњугација, активна и пасивна, *verba anomala*, *verba defectiva* и *verba impersonalia*.

Читанка (вежбеница): Ради бољег утврђивања облика, у читанци треба да буде за поједине граматичке одељке поред латинских реченица и довољно непрекиднога штива за превођење на наставни језик, као и примера из наставног језика за превођење на латински. Реченица треба да буде мање, а непрекиднога штива више, и то скаски из времена заснивања Рима, басана, краћих прича, анегдота, пословица и т.д.

Писање и учење напамет речи и реченица (изрека и пословица).

Из синтаксе: На штиву објаснити просту реченицу и њене делове (субјекат, предикат и додатке), као и чешћу појаву кога падежа или конјунктива, или које друге важније синтактичке појаве.

Писмена вежбања, школска и домаћа, у превођењу с латинског на наставни језик и обратно. — Од другог тромесечја по један школски задатак месечно с наставног на латински језик.

VI разред

(4 часа недељно)

Из науке о облицима: Понављање и допуњавање граматичкога градива из V разреда. Дефективна и абундантна *substantiva* и *adiectiva*. Неправилност у поређењу придева (*defectiva gradibus*). *Adverbia*. Појединости о заменицама и бројевима, које у V разреду нису учене. Преглед основних облика у важнијих глагола и њихових композита (перфекат, партицип перфекта пасива или супин).

Из синтаксе: Појединости при употреби имена градова и мањих острва. Значење времена и употреба начина. Сложена реченица. Све врсте споредних (зависних) реченица и с тим у вези *consecutio temporum*. Партиципи, аблатив апсолутни, *gerundium* и *gerundivum*, супин, инфинитиви, *accusativus* и *nominativus cum infinitivo*. — Директни и

индиректни говор с допуњавањем знања о консекуцији времена. Претварање индиректног говора у директни и обратно. Из науке о падежима објаснити само истакнутије појаве, које се буду јавиле у тексту, а потребно их је знати ради превођења.

Читанка као у V разреду: реченице и непрекидно штиво. По свршетку читанке, у другој половини године, L'Homond: Urbis Romae viri illustres (по избору), или подесна хрестоматија из прозних писаца, у којој би била и која Федрова басна.

Уз читање кратко тумачење реалија.

Писмена вежбања као у V разреду. Сваког тромесечја по три школска задатка, од којих ће један бити превођење с латинског на наставни језик (басне, анегдоте и слично).

VII разред

Одељење а.

(5 часова недељно)

Грамматика: Понављање и допуњавање градива из ранијих разреда. Падежи и сва њихова значења. Прозодија и метрика (најглавније).

Штиво: Одабрана места из Цезара, нарочито одељци који се односе на наше крајеве (Commentarii de bello Gallico и Comm. de bello civili). Sallustius: Bellum Jugurthinum (по избору). P. Ovidius Naso: Metamorphoseon libri и Tristia (по избору). — Тумачење реалија.

Из књижевне историје: Карактеристика златнога века римске књижевности и живот и рад Цезаров, Салустијев и Овидијев. Упућивање на читање добрих превода латинских и грчких класика.

Сваког тромесечја три школска писмена задатка, од којих ће један бити превођење с наставног на латински језик.

VII разред

Одељење б.

(2 часа недељно)

Грамматика: Понављање и допуњавање градива из ранијих разреда.

Падежи и њихова значења, без улажења у појединости. Из метрике само толико, да би се могао правилно читати хексаметар и пентаметар.

Штиво: Caesar: Commentarii de bello Gallico (по избору) и из Comm. de bello civili одељци који се односе на наше крајеве. Из Овидија избор из Метаморфоза и Tristia (у другој половини године). — Тумачење најпотребнијих реалија.

Из књижевне историје укратко живот и рад Ј. Цезара и П. Овидија. Упућивање на читање добрих превода латинских и грчких класика.

Сваког тромесечја по један школски задатак, само превод с латинског текста.

VIII разред

Одељење а.

(5 часова недељно)

Грамматика: Понављање и допуњавање градива из ранијих разреда, нарочито синтактичког.

Штиво: Т. Livius: Ab urbe condita libri (по избору). Cicero: Orationes in Catilinam (I или IV говор), или De imperio Sp. Pompei, или Pro Archia роѐта, или који други говор, или избор из писама, или De amicitia: Избор из писама Плинија Млађег. Из Тацита избор из Анала или Германија. Вергилијева Енеида (II, или IV, или VI песма). Из Хорација која лакша песма у хексаметру. Тумачење реалија с нарочитим обзиром на стару уметност.

Историја књижевности: Подела римске књижевности на периоде и главније карактеристике тих периода. Уз то живот и рад Цицерона, Вергилија, Хорација и Тацита, све укратко. Упућивање на читање добрих превода као у VII разреду.

Писмени задаци као у VII разреду, само с латинског текста.

VIII разред

Одељење б.

(3 часа недељно)

Грамматика: Понављање и допуњавање градива из ранијих разреда, без улажења у појединости.

Штиво: Sallustius: Bellum Jugurthinum (по избору). Из Цицерона који лакши говор и које писмо. P. Vergilius: Aeneis (II песма). Објашњење најважнијих реалија с обзиром на стару уметност.

Из историје књижевности: Општи поглед на златно доба римске књижевности; живот и рад Салустија, Цицерона и Вергилија. Упућивање на читање добрих превода класичних писаца.

Сваког тромесечја по два школска задатка, само с латинског текста.

Напомена: Сем наведене грађе, читаће се у VII и VIII разреду по избору чланци из хрестоматије, у којој ће се налазити примери из Плаута, Теренција, Квинтилијана, Сенеке, Плиција Старијега, Светонија, Светог Августина и других; затим из Дукљанинове хронике, из путописа по нашој земљи, из дубровачких текстова (записници Дубровачког Већа, Ђервине биографије дубровачких песника и др.), из Хелмолда и Сакса Грамматика, као и из Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, и из других.

РУСКИ, ПОЉСКИ И ЧЕШКИ ЈЕЗИК

Циљ. Циљ је настави словенских језика да у ученика развије осећање сродности између нашега и других словенских језика и да их доведе до што тачнијега разумевања њихових књижевних дела. Чи-

тање књижевних дела као и повремене штампе треба да послужи што бољем разумевању живота и културних тежњи дотичнога народа као и буђењу љубави за братске словенске народе, — све то како у интересу нашега властитог националног развоја тако и заједничког рада у словенском духу.

А) Руски језик

VII а) разред

(3 часа недељно)

Фонетика: Руска букваца према нашој. — Изговор гласова, обележених словима *л* и *ы*. — Обележавање и изговор тврдих и меких сугласника — увек меки и увек тврди. — Групе *жи, ши*. — Изговор наглашеног *е* = гласа (графичко *ѐ, ё, э*). — Глас *и* у облицима *ихъ, имъ, ѝми*. — Изговор ненаглашеног *о, а* и *е (ѣ), 'а (я)*. — Ненаглашени самогласници у једносложним предлозима. — Група *ик* = *хк* (лёгкій) и *ич* = *хч* (лёгче). — *Ъ* и *ь* када је на крају речи или на ком другом месту у речи. — Графички *ея* = *еѣ*. — Графичко *-ою* = *-овъ, -аю* = *-ъвъ, -аю* и *-аю* (иза *ч, щ*) = *ъвъ*. — Тип *добрая, сѣнія* = *добрые, синіе*. — Изговор облика *-ся* у вези с глаголским облицима. — Изговор дугих сугласника. — Изговор сугласника неједнаких по звучности. — Јасни на крају речи пред паузом. — Изговор сугласника неједнаких по мекоћи. — Испадање сугласника у неким сугласничким групама. — Руски акценат према нашем. — Место акценту у нашем и у руском јез. — Прелаз акцента на предлог, префикс и на речцу *не*. — Речи, подређене у погледу акцента: *отца́-его, егò-отца́*. Главне одлике руске фонетике према српској: рус. *сонъ, день* — срп. *сѣн, дѣн*; рус. *рядъ, часть* — срп. *рѣд чѣст*; рус. *бѣрегъ, порòгъ, зòлото, молоко́*, — срп. *брѣг, прѣг, злѣто, млѣко*; рус. *серпъ, крестъ* — срп. *срп, крѣст*; рус. *гòрло, кровь*, — срп. *грло, крв*; рус. *пòлный, жѣлчь*, срп. *пѣн, жу́ч*. и т.д. рус. *межа́, свѣча́* — срп. *међа, свећа*. и т. д. — Одношај новог правописа према старом.

Облици: Најглавније из науке о именицама, заменицама, придевима, бројевима и глаголима — упоредо са читањем.

Штиво: Руски примери (читанка) и засебна дела (по избору наставника и ученика).

Усмена и писмена вежбања; писмени задаци школски од другог тромесечја (по два свакога тромесечја); домаћи само за оне ученике који их сами траже.

VIII а) разред

(3 часа недељно)

Утврђивање и проширивање науке о облицима. — Главне одлике руске синтаксе према нашој — упоредо са читањем.

Штиво: као у VII разреду.

Усмена и писмена вежбања; свакога тромесечја по два писмена задатка школска. Домаћи као у VII разреду.

Обавезно ујуштво при предавању руског језика. Кад се у VII разреду укратко пређу правила о читању, пре него што се приступи лектири, треба узети из облика:

1. Промену личних заменица (код заменице егó, ея́, скренути пажњу на присвојно значење егó = његов, ея́ = њезин, ихъ = њихов) и промену заменица тотъ, и весь.

2. Компаратив и суперлатив и предикативну употребу њихову (э́то лу́чше = то је боље; э́то лу́чше всегó = то је најбоље).

3. Све глаголске облике од једног глагола (колико да се почетник упозна с њима); потврдно и одречно, и тачно значење сваког од њих, особито оних који су друкчији него у нашем језику: дѣлая = радећи, дѣлающій = онај који ради, дѣлаемій = онај који се ради, дѣлавшіј = онај који је радио, и т. д.

4. Промену глагола быть (бúду = бићу) и употребу споне есть: онъ хорóшій челоуѣкъ = он је добар човек, онъ не хорóшій = он није добар; онъ до́ма = он је код куће; мы здѣсь = ми смо овде.

5. Главну разлику између свршених и несвршених глагола: унести́ унесу́ = однећу, уноси́ть уношу́ = односим; показáть покажу́ = показаћу, показыва́ть показываю́ = показујем.

Б) Пољски језик

VII а) разред

(3 часа недељно)

Фонетика: Слова и изговор. — Обележавање меких сугласника. — Акцентат. — Изговор двају једнаких сугласника. — Прелаз самогласника *e* у *'o* и *'a*. — Прелаз *o* у *ó*. — Прелаз *e* у *e*. — Једначење неједнаких по звучности. — Јасни на крају речи. — Једначење тврдих с мекима. — Испадање појединих сугласника у сугласничким групама.

Главна одлика пољске фонетике према нашој = пољ. *sióło, siostra* = срп. сѐло, сѐстра; пољ. *świat, obiad* = срп. свѣт, обѣд (јуж. свйјет, објед); пољ. *bób, grób* = срп. бѣб, грѣб; пољ. *rząd, cześć* = срп. рѣд, чѣст и пољ. *kał, ręka* = срп. кѣт, рѣка; пољ. *sen, dzień* = срп. сѣн, дѣн и пољ. *ra, la* (ró, ló) према срп. ра, ла; пољ. *ar, ier* према срп. р вокалном; пољ. *il eł lu* према срп. у (чакавски l вокално), и т. д.; пољ. *świeca, miedza* = срп. свѣћа, мѣђа и т. д.

Затим, пре него што се приступи читању, прећи: промену личних заменица, присвојних заменица (облик **A**: *moi, nasi* [ci, oni, dobrzy] *ludzie, uczniowie*, и облик **B**: *moje, nasze* [te, one, dobre] *konie, domu, pola, żony*); карактеристичне облике простих глаголских облика; промену глагола *być*; карактеристичне облике сложених глаголских облика и главну разлику између свршених и несвршених глагола (*potoc potogę* = по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

моћи ћу, *romaċ romaċan* = помажем) — све укратко, колико да се ученик упозна с тим, јер ће му одмах требати у читању.

Облици: Најглавније из науке о именицама, заменицама, придевима, бројевима и глаголима, упоредо са читањем, на ком ће се утврђивати граматичко градиво.

Шшиво: Пољски примери (читанка) и засебна дела (по избору наставника и ученика).

Усмена и писмена вежбања; писмени задаци школски од другог тромесечја, по два свакога тромесечја; домаћи само за оне ученике који их сами траже.

VIII а) разред

(3 часа недељно)

Утврђивање и проширивање науке о облицима. Главне одлике пољске синтаксе према нашој — све с упоредним читањем текстова.

Шшиво: као у VII разреду.

Усмена и писмена вежбања; писмени задаци школски, по два свакога тромесечја, домаћи само за оне ученике који их сами траже.

В) Чешки језик

VII а) разред

(3 часа недељно)

Чешка азбука. Изговор гласова. (Обележавање дужине). Мукао изговор јасних сугласника на крају речи испред паузе; јасан изговор муклих сугласника испред јасних (сем *v, l, r, n, m, j*) и мукао изговор јасних сугласника испред муклих. Изговор сугласничких група *dc, dsk, tc, tš, tř, (zdn, stn, ctn* и сл.); изговор удвојених сугласника. Место и природа акцента. Чешки гласови према српским: чешко *a* према српском *e*, чеш. *ou* према срп. *у*, чеш. *e* према срп. *a*, чеш. *i* према срп. *у*, чеш. *i* према срп. *e* (јужном ије, је). Чешко *s, z* према срп. *ћ, ђ*; чешко *l* вокално према срп. *у* (чакавском *l*) и т. д.

Затим, пре него што се приступи читању, прећи промену личних заменица; карактеристику простих глаголских облика, промену глагола *byti*, карактеристику сложених глаголских облика, колико да се ученик упозна с њима, јер ће му одмах долазити у читању.

Најглавније из деklinације именица, заменица, придева, бројева и глагола. Чим се пређе на облике, приступа се читању текстова, на ком ће се утврђивати граматичко градиво.

Шшиво: Чешки примери (читанка) и засебна дела (по избору наставника и ученика).

Усмена и писмена вежбања — писмени задаци као за руски и пољски језик.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

VIIIa) разред

(3 часа недељно)

Утврђивање и проширивање науке о облицима. Важније синтактичке особине. Синтакса просте реченице; предлози, свезе, ред речи. — Синтакса сложене реченице: врсте споредних реченица.

Штиво: као у VII разреду.

ИСТОРИЈА

Циљ. Циљ је историјске наставе у вишим разредима да допуни и удубе историјско знање, задобивено у нижим разредима, и то нарочито каузалним проматрањем историјских догађаја, изналазећи историјске снаге које су их изазвале. Тако треба из природних, привредних и других културних прилика, као и из рада великих личности, изводити разумевање и објективно процењивање појединих историјских епоха и њихових веза, а нарочито разумевање и процењивање садашњости из прошлости (задобивање историјскога смисла). Све то напосе показати на домаћој историји, која треба да буде побудом ученицима за цењење свога народа и националних особина његових, као и за племените одлуке и за одговоран рад у властитом животу. С тим се у вези даје том наставом потребно разумевање друштвенога и државног уређења наше домовине и развија смисао за дужности и права ваљана грађанина.

V разред

(3 часа недељно)

Увод. — *Основни појмови*: историја; културни народи; извори и критика; почетак историје; њена подела.

Преисторијско доба: материјална култура (камено доба и метална доба с нарочитим обзиром на наше земље); духовна култура (развитак друштва и привреде); постанак државе.

А. Источни народи

I *Египћани*: земља и народ; главни периоди историје (укратко); образованост.

II *Семити*: а) Вавилонци и Асирци: земља и становници; главни периоди историје; образованост. — б) Феничани: земља и становници; главни моменти историје; образованост. — в) Јевреји: земља и становници; главни моменти историје; образованост.

III *Аријанци*: њихове сеобе. — а) Међани и Персијанци: земља и становници; главни моменти историје; образованост. — б) Инди: земља и становници; главни моменти историје; образованост.

IV *Крајњи Исток*: Китај, Јапан. Народ и култура. Значај источних народа.

Б. Грци

I *Најстарије доба*: земља и народ; сеобе Грка; њихови суседи (Дачани и Илири) на Балкану. Раније културе и њихови носиоци. Дорска сеоба и пропаст ранијих култура. Стара вера; хероји; стара држава.

II *Стварање грчких држава*: врсте државног уређења. Спарта и њено уређење; њени ратови и хегемонија у Пелопонезу. — Атина под влашћу племства; Солоново законодавство; тиранија; Клистен и демократија. — Колонизација; везе народног јединства. — Образованост (до персијских ратова).

III *Борбе с Персијанцима*: постанак сукоба; Грци у одбрани; Грци у нападу; атинска хегемонија и делски савез; ослобођење малоазијских Грка. — Периклово доба, његова спољна и унутрашња политика. — Образованост у Периклово доба.

IV *Борбе за хегемонију*: Пелопонески рат и његове последице; спартанска хегемонија; тебанска хегемонија. — Оснивање македонске превласти; Македонија до Филипа II; Филип II и Грци до Херонеје. — Образованост овога доба.

V *Хеленистичко доба*: Александар Велики, освајање Азије, организација. — Дијадоси и распад државе. — Египћани и њихове државе. — Хеленистичка образованост.

В. Римљани

I *Најстарије доба*: земља и народи у Италији; почети Рима; најстарије уређење; стара вера.

II *Паптрицијска владавина*: републиканско уређење; римске борбе са суседима; борба римских сталежа; римско уређење после сталешких борби.

III *Стварање римске светске силе*: а) *Освајање Италије*; б) *Освајање западног дела Средоземног Мора*; сукоб с Картагином (пунски и галски ратови) и илирски рат; в) *Освајање источног дела Средоземног Мора*: македонски ратови; сиријски рат; пропаст Македоније и Грчке; г) *Завршетак прве експанзије*: освајање Северне Италије; трећи пунски рат; покорене Шпаније; власт над Малом Азијом.

IV *Унутрашњи развишај и хеленизовање Рима*: политички развитак; економски преображај; хеленизовање (грађевине, уметности, вера и митологија, грчки језик и грчка филозофија, начин живота); почети римске књижевности. Национална опозиција и Катон.

V *Грађански ратови и пројаси републике*: аграрно питање и браћа Граси; спољни ратови тога доба; грађански ратови; слом сенатске власти; Цезарова диктатура; борба о Цезарово наслеђе и Октавијан.

VI *Монархија као принципал*: Август и оснивање принципата; развитак принципата и његова државна политика под разним династијама (Клаудијевци, Флавијевци, адоптивни цареви, оријенталски цареви,

илирски цареви до 282. године); хришћанство и његово значење за римску државу. Образованост у доба принципата.

VII *Айсолушна монархија*: преображај државе под Диоклецијаном и Константином; Константинови наследници и почетак сеобе народа; Теодосије, подела царевине. Германи и њихов стари живот; германске сеобе под Хоноријем и Валентинијаном III (и њихове нове државе); пропаст Западног Римског Царства. — Образованост овога доба. — Наслеђе од античког света и нови фактори у историји.

VIII *Сеоба народа*: германски народи око Средоземног Мора (Италија под Одоакром, Бургунди, Вандали, Визиготи, Остроготи, Лангобарди); германски народи у Средњој и у Западној Европи; резултати германских сеоба. — Хуни и Атилина држава. — Померање народа са Истока према Средњој Европи.

VI разред

(3 часа недељно)

A. **Византијско Царство и почеци словенских држава. — Обнова и превласт царства на Западу**

I *Византија*. — Сиријска династија. Маћедонска династија. Опадање и обнова под Комненима.

II *Јужни Словени*. — Прве државе Словенаца, Хрвата и Срба. Бугарска до пропасти старе државе. Маћедонски Словени.

III *Западни и Источни Словени*. — Велика Моравска и почеци Мађара (до Коломана). Чеси. Полапски и Балтички Словени. Пољаци. Руси.

IV *Арапи*. Абасиди. Опадање и даљи распад државе. — Почети Селџука и њихово ширење. — Арапи у Шпанији; почеци хришћанских држава у Шпанији. — Арапска образованост: на Истоку, — на Западу и њено значење.

V *Каролинзи и њихове државе*. Пипин Мали. Карло Велики: освајања, обнова царства, управа, почеци феудализма, каролиншка обнова. Распад Карлове државе. Последњи Каролинзи у Француској, Немачкој и Италији.

VI *Норманска четовања и државе*. Француска и бујање феудализма: инвазија Нормана и Сарацена, први Катетинзи. Норманска четовања и насеља: Нормандија, Јужна Италија, Балканско Полуострво, походи на Северозапад; Варјази—Енглеска: уједињење Англосаксонаца; данске инвазије; инвазија Нормана из Француске и њихова власт.

VII *Превласт Немачког Царства*. — Саксонска династија и Немачко Царство. Први франконски цареви и власт над црквом. Еманципација Папства (деоба цркве, клинијански покрет, папске реформе). Борба за инвеституру.

Б. Доба крсташких ратова

I *Први рашови*. — Покретање. Први и други рат. Западна Европа и трећи рат (Немачка под Хоенштауфенима; Француска и Енглеска у 12. веку).

II *Планови о свејској власти*. — Хенрих VI. Политика Иноћентија III. Четврти крсташки рат. Организација католичке цркве.

III *Борба Царства и Пајства*. — Фридрих II и његова држава. Борба с Папством. Распадање Немачке; први Хабзбурзи; немачка колонизација у Источној Европи.

IV *Западна Европа у 13. веку*. — Енглеска и почеци уставности, Француска и снажење монархије: последњи крсташки ратови. Шпанија. Италија. Значење крсташких ратова.

V *Византија*. — Латинско Царство и остаци Византије. Обнова Византије под Палеолозима.

VI *Јужни Словени и Угарска*. — Срби у Зети и Рашкој; Немања; Немањини наследници и почетак ширења. Босна. Дубровник. Хрватско Краљевство. Спајање са Мађарском. Словенци. Бугари и њихова нова држава. Почeci Влашке и Молдавије.

VII *Западни и Источни Словени*. Чеси. Пољаци и Балтички Словени. Руси и монголска власт.

VIII *Образованост Средњег Века до краја 13. века*: — а) у Западној Европи: карактеристика, средњовековна држава, феудално друштво, привреда, науке, књижевност и уметности; — б) у Византији: држава и друштво, привреда, науке, књижевност и уметности; — в) код Јужних Словена.

В. Стварање националних држава (14. и 15. век)

I *Опадање Царства и Пајства*. — Пад папске силе (Бонифације VIII; папе у Авињону; шизма). Немачка под разним династијама; савези градова; ханза. — Скандинавија у Средњем Веку до Калмарске Уније. Постанак Швајцарске и борба за независност. — Борба за реформу цркве (црквена опозиција, сабори у 15. веку). Немачка пред реформацију.

II *Националне монархије на Западу*. — Француска. Енглеска. Стогодишњи рат. Снажење краљевске власти. Шпанија.

III *Средња Европа*. — Италија: северна, средња, јужна; почетак борбе европских сила о Италију (до 1515.). — Угарска и Хрватска под Анжујцима и другим династијама.

IV *Јужни Словени и Турци*. — Јачање племства код Хрвата. — Србија као велика сила на Балкану. Почeci Турака. Борба балканских држава с Турцима у 14. веку. Пропаст Бугарске. Босанско Краљевство. Борба с Турцима у 15. веку и пропаст балканских држава. Борба Хрвата и Словенаца с Турцима. Српски деспоти у Угарској. Влашка и Молдавија.

V *Западни и Источни Словени*. Чешка. Пољска и Литва. Русија; ослобођење од Монгола.

VI *Прелазак у Нови Век*. Проналасци. Поморска открића и оснивање колонијалних царства (португалског и шпанског). Духовна култура 14. и 15. века (на Западу; у Византији); хуманизам; почеци ренесанса.

Г. Ренесанс, реформација и католичка реакција

I *Ренесанс и хуманизам*: појам; ренесанс у Италији; ренесанс у осталој Европи; ренесанс код Јужних Словена.

II *Међународни односи (до средине 16. века)*: борба о Италију; француски краљеви и Хабзбурзи; хабзбуршка власт у Аустрији и Угарској и турски ратови; Јужни Словени преко Саве и Дунава.

III *Реформација*: немачка реформација до 1555. год.; реформација у Швајцарској; реформација у Енглеској. Ширење протестантизма и калвинизма у Европи. Реформација код Јужних Словена. Значење реформације за модерну културу.

IV *Католичка реакција*: Папство, Исусовци (Језуити), инквизиција, Тридентски Сабор; резултати.

V *Борбе протестантизма и католицизма под Филипом II*: Филип у Шпанији, Филип и Француска под Хенрихом II; Филип и ослобођење Холандије; Филип против Енглеске; опадање Шпаније.

VI *Борбе у Француској и Енглеској*: верски ратови у Француској; владавина Хенрика IV. — Енглеска под Маријом Тјудоровом; Јелисавета и Марија Стјуартова; Енглеска под Јелисаветиним владом.

VII *Борбе у Немачкој*: Немачка од 1555.—1618.; тридесетогодишњи рат; Вестфалски мир. — Јужни Словени под Хабзбурзима (до средине 17. века).

VIII *Северна и Источна Европа*: Пољска и Шведска; борба за Балтичко Море; Русија до средине 17. века.

IX *Турска и балкански хришћани (до средине 17. века)*: основи турског уређења и положај хришћана; врхунац и почетак опадања Турске. Срби под Турцима и покрет за ослобођење; Влашка и Молдавија.

X *Главни проналасци*: штампа, барут. Напредовање природних наука. Општа култура.

VII разред

(3 часа недељно)

А. Апсолутизам; постанак великих сила; просвећеност

I *Француска превласт у Европи*: стварање апсолутизма под Ришељеом и Мазареном; Луј XIV; његова унутрашња и спољна политика; слом француске превласти; европска равнотежа.

II *Енглеске револуције и парламентаризам*: први Стјуарти и прва револуција; република; последњи Стјуарти и друга револуција; утврђивање парламентарног режима.

III *Образовање велике силе Аустрије*: Леополд I и апсолутизам; великашке завере; турски рат од 1683.—1699. (ослобођење Славоније и Хрватске, сеоба Срба); Ракоцијева буна. Карло VI и његово доба. — Развитак Пруске до 1740. год.

IV *Образовање велике силе Русије*: стање на Балтичком Мору; први Романови; Петар Велики и његово доба; његови следбеници до 1740.

V *Турска и балкански хришћани*: Ђуприлићи и почетак рефорама; Срби и патријаршија; Црна Гора; Грци, Бугари, Влашка и Молдавија.

VI *Образованост у 17. веку и у почетку 18. в.* Књижевност, уметности, науке и филозофија; друштвени живот; привредни развитак.

VII *Борба Аустрије и Пруске*: Марија Терезија и Фридрих II у борби; Пруска као велика сила. Реформе у Пруској; реформе у Аустрији под М. Терезијом, Јосифом II и Леополдом II. Јужни Словени под хабзбуршком и млетачком влашћу.

VIII *Борба Француске и Енглеске*: Енглеска под Хановерском династијом; Француска под Лујом XV; колонијални ратови између Француске и Енглеске у 18. веку; Стара Америка и постанак Сједињених Америчких Држава; Енглеска у Индији; Француска после ратова; почеци Луја XVI.

IX *Источно питање* (у другој половини 18. века): Русија и Пољска; турски ратови (Русија и Аустрија против Турске) и деобе Пољске (доба од 1768.—1792.): турске реформе и Београдски Пашалук; пропаст Пољске.

X *Просвећеност*: појам; у Енглеској; у Француској; у Немачкој. Реформе у духу просвећености, просвећени деспотизам и његови носиоци.

Б. Уставност; национализам; социјализам; империјализам

I *Француска револуција*: узроци, предисторија, ток (од 1789.—1799.); њени резултати и значење.

II *Наполеон I*: унутрашња политика; борба с Европом и промене у Европи; Бечки Конгрес; резултати и значење Наполеоновог доба. Наполеон и Јужни Словени.

III *Рестаурација и борба за уставност* (1815.—1848.): доба Свете Алијанције; ослобођење Јужне Америке; јулска револуција и њен одјек у Европи: јулско краљевство; Турска и египатско питање; ослобођење Србије и почетак националне политике; Црна Гора; Грчки Устанак; Аустрија и словенски ренесанс (почеци панславизма). Илирски покрет.

IV *Револуција 1848. год.*; фебруарска револуција у Француској; револуција у Аустрији и Мађарској, покрет Срба и Хрвата; револуција у Италији; револуција у Немачкој. Реакција у Европи; апсолутизам у Аустрији и Јужни Словени. — Преображај Енглеске од 1815.—1850. Викторијанска ера.

V *Образованост у првој половини 19. века*: класицизам и романтика; књижевност, уметности, науке; материјални преображај (индустрија, трговина, саобраћај); почеци социјализма.

VI *Наполеон III и начело народности*: унутрашња и спољна политика Наполеонова; кримски рат; реформе у Русији и Турској после рата; уједињење Румуније.

VII *Уједињење Италије*: Пијемонт, политика Кавурова; рат с Аустријом; анексије и проглас уједињења; питање о Млечима и Риму.

VIII *Борба за превласт у Немачкој и уједињење Немачке*: Пруска и Аустрија: пруске војне реформе; дански рат; аустријско-пруски рат и промене у Средњој Европи. — Немачко-француски рат, уједињење Немачке и проглас немачке царевине; тројецарски споразум.

IX *Национализам Јужних Словена*: Друга влада Милоша и Михаила; промене у Грчкој и Румунији; Михаилова спољна политика; идеја о југословенству; панславизам; препород Бугара и оснивање егзархије. Турска и источна криза од 1875.—1878.; Берлински Конгрес.

X *Преуређење Европе после 1870.*: Француска, Енглеска, Италија; мање државе на Западу; Немачка, Русија, Аустро-Угарска; тројни савез. Јужни Словени у Аустрији до 1905. год. Балкански народи од 1878.—1908.

XI *Образованост у другој половини 19. века*: реализам; књижевност, уметности, науке.

XII *Економски напредак и социјални покрет*: велика индустрија, развита трговина; социјална демократија, комунизам, анархизам; социјално законодавство.

XIII *Колонијална експанзија у 19. веку*: узроци; експанзија Енглеске и Русије; Крајњи Исток; експанзија Француске, Немачке и Италије; Сједињене Америчке Државе у 19. веку. Империјализам: његов појам и циљеви.

XIV *Груписање великих сила*: доба Бизмарково и превласт Немачке; Вилхелм II; зближавање Француске, Русије и Енглеске, тројни споразум. Међународне кризе од 1908.—1913. (анексионе кризе, мароканске кризе, балкански ратови), оружање европских сила и пут ка судару.

XV *Светски рат*: почетак, главни моменти рата; кратак преглед ратовања; економске прилике у рату; политички догађаји у току рата; уговори о миру. Уједињење Срба, Хрвата и Словенаца. Резултати и последице рата. Друштво Народа.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

VIII разред

(3 часа недељно)

Систематски преглед народне историје са широм позадином :
Сеоба Словена из старе доловине. Њихова култура. Везе Словена са Аварима. Односи према Византији.

Прве словенске државе : Самов покрет. Карло Велики према Хрватима и Словенцима. Стварање хрватске државе. Људевит Посавски. Стварање српске државе и њен однос према Бугарима.

Покрштавање Словена. Моравска и панонска словенска држава. Културни и политички значај покрштавања за Јужне Словене.

Хрватска држава од Трпимира до Томислава. Србија за време Властимирово и његових наследника. Односи цара Симеона према Србима и Хрватима. Словеначке земље у саставу Баварске и у Немачком Царству.

Краљ Томислав. Питање словенског богослужја. Борбе Млечана с Хрватима и Србима за Јадранско Море Долазак Мађара у Средњу Европу и њихови односи с Хрватима.

Српска држава под Чаславом. Грађански ратови у Хрватској. Бан Прибина и Кресимир II. Краљ Стјепан Држислав.

Држава Македонских Словена. Цар Самуило и његове везе са српским владарима. Нове грађанске борбе у Хрватској. Јачање Млетака.

Устанак у Зети и стварање зетске српске државе.

Расцеп између источне и западне цркве. *Папа Григор VII и његови односи са Србима и Хрватима*. Краљ Кресимир. Краљ Славац и словенска реакција у Хрватској. Краљ Звонимир. Зетски краљ Михаило и његова црквена политика. Нормани и њихове везе са Србима и Хрватима. Краљ Бодин. Крсташки ратови.

Хрватска после краља Звонимира. Спајање с Мађарима (*pacta conventa*).

Државно уређење код Срба и Хрватца. Насеља и градови. Општа култура. Главна дела књижевности и уметности.

Мађарско њродирање на Балкан; узимање далматинских градова; протекторат над Босном; везе са Рашком. Борба између Рашке и Зете о превласт.

Стеван Немања. Његови наследници: *Стеван Првовенчани* и *Свети Сава*. Стварање Латинског Царства. Српско Краљевство. Краљ Андрија II и његови односи према Србима и Хрватима.

Наследници Стевана Првовенчаног. Краљеви Радосав и Владислав. Најезда Татара и њене последице у Јужној Европи. *Босанско њишање*.

Словенци међу Немцима. Државна политика краља Пшемисла II Отокара у алпијским земљама. *Долазак Хабзбурговаца и раскид чешко-словеначке заједнице*.

Обнова Византије. Анжујске претензије на Балкану. Краљ Урош I Драгутин као рашки и сремски краљ. Стеван Котроман.

Метежи у Хрватској и Мађарској после изумрећа Арпадовића. *Усион Шубића и њихова власт у Хрватској и Босни*. Избор Карла Роберта.

Значај краља Милушина. Његова финансијска политика. Експлоатације рудника. Књижевни развој и уметнички процват. Развитак Дубровника и његове трговачке везе. Питање словенске службе у Хрватској и развој хрватске књижевности, нарочито правне. *Фрањевачки ред у Хрватској и српским земљама*

Карло Роберт против хрватских и угарских великаша. Стеван II Котроманић. Стеван Дечански. Срби према Бугарима.

Краљ и цар Душан. Борба између Млечана и Мађара за посед Далмације.

Србија после Душанове смрти. *Долазак Турака на Балкан и њихово јачање*. Краљ Вукашин и цар Урош. Маричка борба. Кнез Лазар. *Бој на Косову*.

Бан и краљ Твршко. Прво краљевство Срба и Хрватша.

Стеван Лазаревић. Мађари против Турака и улога Јужних Словена. Наследници Твртка I у Босни и њихови односи с Мађарима. Јачање босанских великаша (Хрвоје Вукчић, Сандаљ Хранић, Стјепан Вукчић).

Ђурађ Бранковић. Савези против Турака и личност Јанка Хуњадија. *Значај Маџије Корвина за Јужне Словене*. Грофови Цељски и мађарска власт над Словенцима.

Босански краљ Стеван Томаш. Херцег Стјепан. Колебања између Турака и Мађара. Мухамед Освајач. Пад Цариграда. *Покушај уједињења Босне и Србије*. Пад *деспошине, Босне, Херцеговине*. *Црнојевићи и пад Зеше*. Јајачка и Сребреничка бановина. Млечани се учвршћују на Јадранском Приморју. *Крбавски бој*.

Српски деспоти у Срему. Сеобе Срба и Хрвата из Босне и Србије. *Мохачка бишка и њен значај*.

Померање културе из Средоземног Базена после ошкрића Америке. Дубровник после Мохачке битке. Полет трговине. Развој морепловства. Хуманизам. Обнова. Њихов утицај на области Јужних Словена.

Српске земље под Турцима. Питање наследства мађарско-хрватске круне. *Цетински Сабор* и избор Хабзбурговаца у Хрватској.

Реформација и њен одјек код Хрватша и Словенаца. Примус Трубар и његова акција. Католичка реакција и њен утицај код нас. Исусовци и њихов ред међу Јужним Словенима.

Турска политика према српској цркви. *Обнова њећске џаџијаршије*. Сулејман Велики и Мехмед Соколовић. *Надирање Турака у Средњу Европу*. *Никола Шубић Зрински и одбрана Сигеша*. Света Лига.

Стварање Хрватске Крајине. (Бакачева Кула). *Сељачке буне у Хрватској и Словеначкој*. Ускоци и Хајдуци.

Папа Климент VIII и његова акција против Турака. Борбе Срба и Хрвата с Турцима 1593.—1606. Бечки мир. Јужни Словени према пољским и руским борбама против Турака.

Верске борбе у Европи. Тридесетогодишњи рат. Хрвати и Словенци у тим борбама. Привредно назадовање и поремећени правни поредак ради ратова. Дубровник после катастрофе од 1667.

Патријарх Пајсије и његова верска политика. Сеоба Срба из Турске и односи са староседиоцима. Изузимање Војне Крајине као посебне политичке области.

Турско-аустријски рат 1663.—1664. и кандијски рат и њихове последице. Урота Зринско-Франкопанска.

Турци под Бечом. *Свети Савез* и потискивање Турака. Борбе у Славонији и Далмацији. Срби између Беча и Млетака: гроф Ђорђе Бранковић и патријарх Арсеније III. *Велика сеоба Срба 1690*. Карловачки мир. Ослобођење Црне Горе.

Петар Велики и његове борбе с Турцима. Учешће Црногораца. Млетачко-турски и аустријско-турски рат 1715.—1718. *Пожаревачки мир*. Српске везе с Русијом.

Прагматичка Санкција. *Хрвати према шоме ишању*. Аустријска управа у свим земљама Јужних Словена.

Руско-аустријски рат с Турцима и *Београдски мир*. Друга сеоба Срба под Арсенијем IV. Њене последице.

Сједињење Хрватске и Славоније. Уређење Војне Крајине. Повратак Ријеке. Верска политика Марије Терезије. Побуне сељачке и верске у Бачкој и Банату. Сеоба Срба у Русију. *Руски утицај код Срба*.

Реформе аустријске после Седмогодишњег рата. Краљевско Веће. Жртвовање Хрвата Мађарима.

Културни напредак. Нарочити развитак физичких наука: Коперник, Галијеј, Р. Бошковић, Њутон. Реформа Календара. Парне машине. Француске енциклопедисте. *Рационализам и његови представници код Јуж. Словена*. Развитак школства. Историјска наука и њени успеси. Уметност барока. Трговина. Штампарије.

Реформе Јосифа II. Његова државна политика у сукобу с Хрватима и Мађарима. Хрватска борба против мађарске превласти. Савез Јосифа II с Русијом. *Кочина Крајина*. Француска револуција и њен утицај на аустријску балканску политику.

Црна Гора у XVIII веку, посебно личност владика Василија и Петра I. Шћепан Мали.

Селим III и његове реформе. Хатишериф од 1793. Борбе са Пазван-Олгом и јањичарима. Дахије и њихова власт. *Карађорђев Устанак*. Значај борбе на Иванковцу. Успеси српски 1806. године. Савез с Русијом.

WWW.UNILIB.RS

Пад Млењачке Рејублике. Аустрија у Далмацији, Пожунски и Тилзитски мир. Наполонова политика на Балкану и у Далмацији. *Пад Дубровачке Рејублике.*

Србија 1809. године и покушај спајања с Црном Гором. Унутрашње кризе у Србији. Ратовање у савезу с Русијом.

Стварање Илирске Краљевине. Карађорђе у вези с Наполеоном. Црногорске борбе против Француза. Уређење илирских покрајина. Дизање Љубљане.

Наполеонов поход на Русију. Букурешки мир. Слом Србије 1813. г. Стање у Србији 1813.—1814. Хаџи-Проданов Устанак. Бечки Конгрес.

Устанак Милоша Обреновића. Интерес Европе за Србију. Сређивање прилика у Србији.

Романтика. — *Койишар и Вук.* Објављивање народних песама и њихов утисак у Европи. Национална обнова.

Русија се заузима за Србију. Акерманска Конвенција. Руско-турски рат 1828/9. Једренски мир. *Србија постоје авџономна кнежевина.* Аустријска управа од Бечког Конгреса до Пожунског Сабора 1825. *Борба Хрвати за народни језик.* Гај и Илирски покрет.

Побуне покрајина против Султанових рефорама. Змај од Босне. Кнез Милош искоришћава те побуне. Унутрашње врење у Србији. Уставно питање. Пад Обреновића и долазак кнеза А. Карађорђевића.

Година 1848. с мађарском буном. *Срби и Хрвати у борби прошив Мађара.* Бан Јелачић. Обнова патријаршије и стварање Српске Војводине.

Влада Петра II у Црној Гори. Престанак теократије. Кнез Данило и његов сукоб с Турцима. Париски Конгрес. Његове одлуке у погледу Србије и Црне Горе. Устанак Л. Вукаловића и бој на Грахову. Пад А. Карађорђевића и повратак династије Обреновића. Погибија кнеза Данила.

Државна политика кнеза Михаила. Питање градова. Кнежева погибија.

Аустријски порази од 1859. и 1866. Дуализам. *Хрватско-мађарска нагодба.* *Југословенска политика бискупа Штосмајера.* Иван Мажуранић као бан. Кватерникова буна. Превласт Немаца у Средњој Европи од 1870.

Босанско-Херцеговачки Устанак 1875. Србија, Црна Гора и Русија у рату с Турцима. Светостефански мир и *Берлински Конгрес.* *Криза националне романтике* у политици и књижевности. Социјалистички покрет С. Марковића.

Кнез Милан према Аустрији. Војна Конвенција. Проглас краљевине. Унутрашње кризе. Рат с Бугарима 1885. Силазак с престола. Намесништво. Државни удар 1. априла 1893.

Хрватска за владе бана Куена. Управа министра Калаја у Босни и Херцеговини. Устанак 1882. у Херцеговини и Боки. Борба за народни језик у Далмацији. Привредно организовање Словенаца.

Пад краља А. Обреновића. *Краљ Пећар*. Југословенски покрет. Хрватско-српска коалиција. Народна организација у Босни и Херцеговини. Аустројска реакција. Анексија Босне и Херцеговине.

Источно питање. Реформе у Мађедонији и Старој Србији. *Балкански Савез* и његове борбе с Турцима. Срби и Бугари 1913.

Свешћки раџ. Српске борбе 1914.—1915. Повлачење преко Албаније.

Солунски фронт. Акција Југословенског Одбора и Народних Већа. *Сиварање државе Срба, Хрваџа и Словенаца*.

Наука о државном уређењу. Општи преглед науке о држави, основни појмови о модерној држави. Форме државе и извори државнога права. Постање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Права и дужности нашега грађанина. Организација државне власти: суверен и његова права, представништво народа и његова права. Државне извршне власти: политичка управа, судство, државне финансије, саобраћај, просвета, војска; верска управа.

З Е М Љ О П И С

Циљ је земљописне наставе на вишем степену да, попуњујући географиско знање задобивено на нижем степену, доведе нарочито до разумевања узрочних веза међу географиским појавама, и то, у једну руку међу географиским појавама у самој природи, а у другу руку међу тим природним појавама и животом и културом човека (културна географија). То ће се разумевање развити тачним проучавањем природних географиских прилика и њихова утицаја на етнографиске, политичке, привредне и уопште културне прилике најпре суседних и словенских држава, затим најважнијих светских културних држава, и коначно, подробним проучавањем наше државе. Упознавање веза наше државе са суседним државама и с осталим светом. Наш народ ван наше државе и познавање оних земаља, камо је упућена наша емиграција.

V разред

(2 часа недељно)

А) Природне и културне прилике:

а) словенских држава: Русије, Чехословачке, Пољске и Бугарске, и б) наших суседних држава: Албаније, Грчке, Румуније, Италије, Аустројје и Мађарске.

Б) Општи земљопис

I *Физичка географија*: Облик и величина Земље, њена унутрашњост. Облици земљине површине. Извори, реке, језера, мора и океани. Клима.

Распоред биљног и животног света. Основи картографије и картометрије — све ово у што краћем обиму.

II *Антропогеографија*: Људске расе, њихове врсте и особине; густина становништва; број и кретање становника.

Преглед најважнијих корисних биљака; зоне земљорадње и сточарства на Земљи; светске житнице. Индустрија. Привредна и трговинска структура држава.

Саобраћај личности и добара на копну и води; саобраћај у ваздуху; саобраћајне установе и средства.

Кућа; типови насеља и положаји њихови.

Језичне заједнице; народ; нација.

Државе; политичке границе; положај главних градова. — И овај део прећи у што краћем обиму.

III *Козмографија (Астрономска географија)*. Небески свод с некретницама. Хоризонт. Дневно привидно кретање небеског свода (нарочито Сунца). Оријентисање у простору (одређивање страна света).

Одређивање положаја звезда на небу: координатни систем хоризонта и екватора.

Сунце. Његово годишње (привидно) кретање. Еклиптика. Зодијак.

Планете. Њихово привидно кретање. Птоломејев и Коперников систем света. Кеплерови закони. Њутнов закон гравитације.

Месец. Његово привидно кретање. Мене.

Кумова слама, маглине, сазвезђа, комете, метеори.

Земља. Облик и димензије. Одређивање положаја места на Земљи: географске координате. Ротација њена с доказима. Дан и ноћ. Њихова различност у разним географским ширинама. Револуција с доказима.

Годишња времена и земљини појасеви (Ламбертов закон).

Помрачење Сунца и Месеца.

Основни појмови за одређивање одстојања Сунца. Сунчева пералакса.

Прецесија и нутација (механичко објашњење).

Мерење времена. Разни дани и године. Звездано, средње и законско време. Датумска граница. Календар.

VI разред

(2 часа недељно)

Природне и културне прилике светских културних држава, обзирући се и на важност њихових колонија: Немачка, Швајцарска, Француска, Белгија, Велика Британија и Ирска, Холандија, Скандинавске земље и Финска; Сједињене Америчке Државе; Јапан.

VIII разред

(1 час недељно)

Природне географијске прилике (геологијске, хидрографијске и климатологијске) Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, које су од-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лучне за облик земље, привреду, друштвени и просветни живот нашег народа. Физикогеографијско и антропогеографијско проучавање географијских целина: Панонска, Алпинска, Динарска, Централна и Егејска. Битне етнологијске и етнографијске особине нашег народа. Политичка географија наше државе. Положај наше земље у светској привреди и у светском саобраћају. Наш народ ван наше државе и наше исељеничке земље (укратко).

П Р И Р О Д О П И С

Циљ. Циљ је природописној настави у вишим разредима да научи ученике разумевати облике и особине мртве (неживе) природе као и везе илмеђу састава тела и начина живота и околине живих бића, и везе између живе и мртве природе уопште. Природописна настава треба да изоштри способност проматрања природе с планом и схватања биолошких закона, познавањем метода природописнога истраживања. Систематиком треба упознати поглавито ред међу организмима и природну сродност врста, што је — уз обзир на изумрле врсте — потребно за разумевање целог развоја у природи. Све гране природописне наставе треба довести до прегледне слике о историји развића земље и живота на њој: Природописном наставом треба развијати и смисао за лепоту природе и важност њезина познавања. Биолошко и соматолошко знање треба искористити за хигијенско сазнање и за управљање у властитом животу.

V разред

(2 часа недељно)

БОТАНИКА

А) *Системаишика.* Раздео талофите: (групе) зелене, црвене и мрке алге; бактерије, плесни, устилагинее, уридиное, хименомицете, аскомицете, лишаји; од кормофита: маховине талоидне и лиснате; папрати с раставићима и пречицама. Цветнице: гимносперме (важнији представници наше флоре), и од ангиосперама породице хорипетала: врбе, брезе, хрста, коприве, млечике, каранфила, љутића, мака; крсташице, руже, папилионацеае, љубичице, липе и штитиноше (умбелифере). Ове су биљне породице већином познате из нижега течаја. Од симпетала: примулацеае, олеацеае, борагинацеае, лабијате, соланацеае, кукурбитацеае, кампанулацеае и композите. Од монокотила, сем породица које су се училе у I и II разреду, још и орхидее.

Б) *Анашомија.* О ћелици: величина и делови ћелице, особине ћеличне опне, протоплазме, једра и ћеличног сока. Деоба ћелице. Хлорофилна зрна, скроб и друге чврсте и течне материје у ћелици. Ткиво, особине и подела на творно, покорично, за храњење, за чврстоћу и

за спровођење. Кратак преглед облика органа (органографија корена, стабла, листа и цвета). Плод и семе (органи за плођење) и органи за вегетативно размножавање.

В) *Животињске биљаке* (физиологија). Храњење зелених и незелених биљака. Састав биљне хране. Асимилација угљендиоксида. Зависност зелених биљака од физичке и хемијске природе земље. Зависност незелених биљака од других организама: сапрофити и паразити, карниворе, симбиоза. Дисање. Транспирација и спровођење хране: минералне и органске. Нагомилавање резервне хране и њена потрошња. Растење. Плођење и множење. Расејавање плодова и семена. Наслеђивање (кратак преглед). Надражљивост (осетљивост) биљака и покрети. Кратак преглед биљнога распореда на земљи. Културне и корисне биљке (кратак преглед о пореклу и употреби, нарочито оних, које се гаје или дивље расту у нашој земљи).

VI разред

(3 часа недељно)

ЗООЛОГИЈА

Обим предмета: I Наука о човеку и II наука о животињама (зоологија).

I Наука о човеку

Састав човечјега тела. — Ђелица. — Први степени ембрионалнога развића. — Ткива.

Органи за кретање. — Скелет (костур): структура, хемијски састав, хистолошка грађа, развиће, рскавица, склоп скелета и неговање. — *Мишићи*: мишићна влакна, веза мишића с костима; физиолошке особине мишића; њихова исхрана; веза мишића са живцима; извођење покрета; неговање.

Живчани прибор и чула. — Живчани прибор: живчана ћелица; кичмена мождина и њени живци; радње кичмене мождине; рефлексни покрети; *мозак*: здуљена мождина и њена улога; мали мозак и његова улога; велики мозак, његова хистолошка грађа, његови живци, његове радње, мождане локализације; спавање; симпатички живчани прибор; неговање живчаног прибора.

Органи за осећаје — чула. — *Кожа*, њена грађа, улога и неговање; мирис и укус; *очи*: грађа ока, стварање лика у оку и осећај виђења, прилагођавање ока за разне даљине гледања; улога појединих делова ока; мане ока; помоћни делови ока; неговање очију; *уши*: делови уха; улога појединих делова уха; неговање чула слуха.

Органи за размену материја. — Органи за варење. Хранљиве материје. Хемизам варења. Апсорпција. Неговање органа за варење. — Јетра и њена улога. — *Крвоџок*: органи за крвоток и механизам кр-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вотока. Лимфа. Неговање органа за крвоток. — *Органи за дисање*: механизам дисања; хемизам дисања; дисање у ткивима. Животињска топлота. Неговање органа за дисање. — *Органи за глас*: произвођење гласа и његове особине. — *Органи за излучивање*: 1. бубрези и њихова улога, 2. знојне жлезде и њихова улога.

Жлезде с унушрашњим лучењем: коталачка жлезда (тироидна), грудна жлезда (тимусна), крајници, хипофиза и слезина. Кратак приказ сполних органа; њихова физиологија и њихова хигијена.

Додашак: Људске расе с кратким освртом на преисторијскога човека (и с обзиром на крапинскога човека).

Напомена. — Код науке о човеку обратити пажњу на узајамне морфолошке и физиолошке везе између појединих органа и система органа, како би ученици добили појам о људском организму као целини.

II Наука о животињама

Кичмењаци. — Приказ главнијих и важнијих облика из класе сисара, *пјишца*, *гмизаваца*, *водоземаца* и *риба*. Грађа тела и начин живота. Значење приказаних облика у природи и њихово значење за човека. Општи преглед грађе тела код појединих класа, као и општи преглед грађе тела код кичмењака.

Бескичмењаци. — Приказ главнијих и важнијих облика из кола *зглавкара*, *мекушаца*, *глицта*, *бодљара*, *дуйљара* и *пјраживошћина*. Грађа тела и начин живота. Значење приказаних облика у природи и њихово значење за човека. Општи преглед грађе код појединих кола и важнијих класа, указујући на прогресивно усавршавање грађе.

Оишће: оплођење, развиће (први степени) и медузе; корали; сунђери.

Пјраживошћине. — Приказати их укратко уопште и типове трепљара; бичара, спорозоа (плазмодијум барске грознице) и амебу.

Свуда на крају кратке карактеристике редова, класа и кола. Свуда приказивати само важније облике, њихов начин живота као и грађу тела; њихово значење у природи и за човека. — Кратак преглед свих кола. — Географско распрострањење животиња и средине у којима живе.

Оишћа упушћива. — Настава треба да се наслања на посматрања и огледе, као и на друге наставне методе и друга помоћна наставна средства (препарате, слике и цртеже на табли). Ученике упућивати на посматрања и обучавати их у томе. Ради тога изводити с ученицима излете и екскурзије и упућивати их у скупљању инсеката, а и других важнијих животиња које се могу лакше скупљати, и у спремању збирака. Наставник треба да има у кабинету из околине свога места све важније представнике животиња, које се могу лакше препарирати

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

(рибе, водоземце, гмизавце, инсекте, стоноге, пауке, пужеве, шкољке, кишну глисту, пијавицу и т. д.). При извођењу наставе истаћи рад наших важнијих природњака (Панчића, Брусине и других).

VII разред

(2 часа недељно)

МИНЕРАЛОГИЈА И ГЕОЛОГИЈА

1.) *Из минералологије.* Минерал и стена. Задатак минералологије и петрографије. Морфологија минерала. Кристализација. Кристалне системе. Холоедарски и хемиедарски облици. Комбинације. Ближњење кристала. Пseudоморфозе. Кристалсти агрегати. Аморфни минерали.

Физичке особине минерала: ковност, цепљивост, тврдина, специфична тежина, двојно преламање светлости, боја, огреб, сјајност, електричне и магнетичне особине; физиолошке особине.

Минерална хемија: Испитивање минерала на сувом путу. Изоморфизам.

Класификација минерала. Од елемената узети: дијамант, графит, угаљ, сумпор, гвожђе, бакар, живу, сребро, злато, платину. Од сулфида: реалгар, аурипигмент, антимонит, сфалерит, миленил, никелин, пирит, аронопирит, галенит, аргентит, халкосин, ковелин, цинабарит, халкопирит. Од оксида: кварц с одликама, циркон, каситерит, корунт, хематит, магнетит, хромит, куприт. Од оксидрата: опал, боксид, лимонит. Од соли: кујнска с₀ (халит), силвин, флуорит, калцит, доломит, магнезит, сидерит, смитсонит, арагонит, церусит, малахит, азурит, барит, анхидрит, гипс, халкантит (плави камен), апатит, тиркиз. Од силиката: топаз, турмалин, оливин; групе: граната, лискуна, серпентин, талк; групе: пироксена, амфибола, фелспата. Каолин, леуцит, берил. Зеолити. Од минерала органскога порекла: ћилибар.

2.) *Из геологије.* Задатак и деоба геологије (динамичка и историјска). Вулканизам: вулкани: Везув, Солфатара, Пасја Пећина, Фумароле, Етна, Стромболи. Вулканске области ван Европе. Постанак и састав вулканских маса. Топли извори. Узроци вулканизма. — Геолошко дејство воде: постанак извора; механичко дејство атмосферске, речне и морске воде (денудација, ерозија, аброзија). Растварачко хемијско дејство воде. Глечери. — Дејство ветра. Стварање седимената: речних, језерских, морских. Еолски седименти. Глечерске творевине. Механички седименти: конгломерати и бречије, пешчер, глина, глинац. Хемијски седименти: кујнска с₀, гипс, магнезијум-хлорид и сулфат, калијум-хлорид. Постанак с₀них складица (Штасфурт). Салитра, кречњак. Постанак пећина и вртача. Пећински накит, инкрустације, туф, бигар; фораминаферски, нумулитски и орбитолински кречњак. Креда. Коралски спрудови. Једри кречњак, литографски шкриљац, мермер, ша-

дени мермер. Органски седименти: битуминозна глина, шкриљац; битуминозни кречњак, дијатомејска земља. Нафта, асфалт, угаљ.

Положај седиментних стена (тектонска). Првобитни и поремећен положај слојева. Боре, раселине. Покрети земљине коре. Издизање и спуштање континената. Утицај покрета земљине коре на рељеф.

Еруптивне стене: гранитоидне, порфиرويدне и трахитоидне с најглавнијим представницима. Утицај вулканских стена на околне стене. Кристаласти шкриљци (метаморфне стене) с најглавнијим представницима.

Историјска геологија (стратиграфија). Састав земљине лопте. Геотермски ступањ, агрегатно стање земљино. Постанак Земље. Кант-Лапласова теорија. Принципи на којима је извршена подела земљине историје. Карактеристика појединих доба и периода. Главни представници стена, биља и животиња у свакој периоди. Најважнији догађаји и промене у свакој периоди (стварање планина, распоред копна и мора, вулк. појаве, клима).

Основи науке о развоју органског света (десценд. теорија) — сасвим укратко.

Од радника на геологији наше домовине треба поменути Д-ра Пилара, Ј. М. Жујовића, Д-ра Горјановића; М. Кишпатића и Ј. Цвијића.

Х Е М И Ј А

Циљ. Циљ је хемијској настави у вишим разредима да што више експерименталним методом и у практичним вежбањима ученике доведе до потпунијега разумевања хемијских појава и њихових закона. Прегледно познавање најважнијих елемената и оних спојева (једињења), који су важни за разумевање природних појава и за њихову примену у културном животу. Пригодом кратки историјски погледи са задржавањем на животу и раду великих хемичара.

VII б) разред

(2 часа недељно)

НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

Задатак хемије и њено значење. Анализа и синтеза воде. Водоник. Кисеоник. Оксидација. Редукција. Вода и њено кружење у природи. Елементи, смесе и једињења (спојеви). Метали и металоиди. Тежински и запремински закони сједињавања (спајања). Принцип одржавања материје. Теорија атома и молекула. Афинитет. Погодбе хализма. Стабилност молекула. Дисоцијација молекула. Водоник — супероксид. Озон. Алотропија. Запреминске, спајне и атомске тежине. Кондензација гасова и критична температура. Специфична топлота. Дилон. Птијев закон. Авогадров закон. Молекуларне тежине и њихово одре-

www.unibg.ac.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

живање. Знаци елемената, емпиријске и конститутивне формуле и једначине. Номенклатура. Халогенски елементи: флуор, хлор, бром и јод. Флуороводонична и хлороводонична киселина; хлориди и хлорови оксиди. Хипохлораста и хлорна киселина. Калијум-хлорат. Ексотермички и ендотермички процеси.

Киселине, базе и соли. Берталеови закони. Валенција елемената. Еквивалентне тежине. Теорија раствора (отопина). Кристализација. Кристална вода. Електролитичка дисоцијација и електролиза. Киселине, базе и соли са гледишта електролитичке дисоцијације.

Сумпор, сумпороводоник, сулфиди и таложeње металних сулфида, оксида сумпора, сумпораста и сумпорна киселина.

Ваздух. Азот. Амонијак, амон-соли, азотови оксиди; закон сложених пропорција, азотна киселина. Салитра. Произвођење азотне киселине и амонијака. Фабрикација леда.

Фосфор, оксиди фосфора, фосфорне киселине.

Арсен, сичан, сулфиди арсена. Арсен-водоник, доказивање арсена Маршовом пробом.

Антимон. Легуре уопште. Легуре антимона. Фабрикација жижица. Бор, борна киселина, боракс.

Угљеник, оксиди угљеника, угљена киселина, карбонати. Пламен. Технологија горива. Сумпор-угљеник. Карбиди.

Силицијум, силицијум-диоксид, силицијске киселине, силикати. Кристалоиди, колоиди и дијализа.

Метали. Понашање метала на ваздуху. Руде. Принципи металургије.

Натријум и калијум, њихови хидрати и карбонати, кујнска со. Фабрикација соде и поташе. Опште о фамилији алкалних метала.

Калцијум, оксид и хидрат калцијума. Креч, цемент. Кречњаци. Гипс. Баријум и стронцијум. Ватромети. Магнезијум, оксид, карбонат, сулфат и важнији силикати магнезијума. Радијум и радиоактивне појаве. Теорија корпускула. Трансмутација елемената.

Цинк, оксид, хлорид и сулфат цинка.

Олово, оксиди и карбонат олова.

Алуминијум, руде и добивање алуминијума. Оксид алуминијума. Стипсе. Сложена и комплексна једињења. Фелдспати, њихов састав и распадање у природи. Глина. Фабрикација порцелана и стакла.

Хром, манган и њихова важнија једињења. Алуминотермија.

Гвожђе, индустријске врсте гвожђа и њихово произвођење. Оксиди гвожђа. Феро-и фери-једињења. Феро-сулфат. Пирит. Никл и кобалт и њихова важнија једињења.

Бакар, добивање бакра. Легуре бакра. Оксиди, сулфиди и сулфат бакра. Галваностегија.

Жива, амалгами, хлориди и сулфид живе.

Сребро, злато и платина, њихово добивање и особине, легуре. Новац.

Менделевљев периодни систем и кратко понављање претходног градива у вези с периодним системом.

VIII б) разред

(2 часа недељно)

ОРГАНСКА ХЕМИЈА

Задатак органске хемије. Елементи који улазе у састав природних органских једињења. Елементарна квалитативна и квантитивна анализа органских тела. Начини узајамног везивања угљеникових атома. Подела на алифатична и ароматична једињења.

Алифатични угљоводоници: засићени алефини и ацетилени и њихови важнији представници. Хомологи редови. Изомерије. Нафта и њени производи дестилације. Фракциона дестилација.

Халогенски деривати угљоводоника, њихов постанак. Хлороформ и јодоформ.

Алкохоли, њихова подела и опште понашање: матеил-алкохол, етил-алкохол, амил-алкохол, гликол, глицерин, еритрит, арабит, дулцит, манит.

Етари, њихово добивање, етил-етар.

Алдехиди, њихово добивање и понашање. Полимерије. Формалдехид и ацет-алдехид. Кетони-ацетон.

Киселине, њихове опште карактеристике и подела. Мравља киселина. Сирћетна киселина, њено фабричко добивање, сирћетно врење, сирће, хлорал. Хлор — сирћетна киселина. Оксална киселина. Оксикиселине: млечна, јабучна, винска. Стерео-изомерије.

Естари и њихов постанак. Хидролиза и сапонификација. Етил-естар сирћетне киселине, амил-естар сирћетне и бутерне (маслачне) киселине. Масне киселине, масти и уља. Фабрикација сапуна, стеарина и стеаринских свећа.

Меркаптани, тио-етарин, тио-киселине.

Алифатична нитро-једињења. Амини. Аминске киселине. Уре. Мокраћна киселина. Амино-киселине: гликол и леуцин.

Цијано-водонична киселина, цијаниди. Цијанска киселина и цијанати.

Угљени хидрати. Моносахариди — грождани, воћни, шећер и галактоза. Дисахариди — обични, млечни и малцни (сладни) шећер. Добивање шећера из шећерне репе. Поли-сахариди-штирак (скроб), декстрин целулоза. Нитроцелулозе. Целулоид. Вештачка свила. Фабрикација хартије. Прерада штирка. Алкохолно врење. Фабрикација шпиритуса и алкохолних пића.

Нафтени. Терпени. Каучук, његово добивање и прерада. Гутаперка. Камфори. Етарска уља. Смоле.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Дестилација каменог угљена. Светлећи гас.

Фракциона дестилација катрана, каменог угља. Ароматична једињења: бензол, толуол, ксилали, нафталин, антрацен. Феноли. Карболна киселина. Крезол. Ароматични алкохоли и алдехиди. Бензалдехид. Бензеова киселина. Сахарин. Фтална киселина. Ароматичне окси-киселине: салицилна киселина, галне киселине. Црно мастило.

Ароматична нитро-једињења: нитро-бензол, нитро-толуол и пикринска киселина. Ароматични амини-анилин и толуидин.

Диазо-и азо-једињења. Боје уопште. Боје катрана каменог угљена. Бојење тканина.

Експлозив и теорија експлозива.

Хетероциклична једињења — тиофен, фурфурои, пирал, индиго. Пиридин и пиридинске базе.

Алкалоиди.

Беланчевине — алумини, протеиди и албуминоиди. Штављење кожа. Дисање. Ферментација. Кружење материје у природи. Вештачко ђубре. Храњење биљака и животиња.

Ф И З И К А

Циљ. Циљ је физикалне наставе да ученицима да темељно, колико је могућно и квантитативно, разумевање најважнијих физикалних појава и њихових закона, као и разумевање метода којима се ти закони утврђују. Физикална ће настава давати и довољно општих погледа који су потребни за изграђивање јединствене физикалне слике (назора) света, као и обазирати се на најважније техничке примене физикалних закона у животу и у материјалној култури.

VII разред

(3 часа недељно)

Увод. — Природа и природне појаве. Задатак и методе физике. Опште особине материје. Мере за дужину. Агрегатна стања и кристалисања.

I Механика

1. *Динамика.* Мир и кретање; њихова релативност. Врсте кретања, транслација и ротација. Земљина ротација. Секундат. Принцип инерције. Једнако (униформно) кретање, брзина. Сила. Принцип независнога дејства сила. Слагање сила, паралелограм сила: маса, убрзање, основни закон динамике ($f = m \cdot a$); динамичко мерење сила. Јединица масе, силе (дин). Систем мера С. Г. С. Густина, земљина тежа, константа земљиног убрзања. Тежина као сила. Маса и тежина. Специфична тежина. Једнако променљиво кретање; брзина. Слободан пад, закони. Хитац у вис. Слагање кретања и брзина. Хоризонтални хитац, коси хитац.

Принцип акције и реакције. Централно кретање. Принцип слободне осе. Моменат инерције. Хармоничне осцилације. Клатно, закони и примене.

2. *Статика*. Појам равнотеже и мира. Статичко мерење сила; динамометар. Технички систем мерења. Слагање и разлагање сила. Слагање паралелних сила, статички моменат силе. Спрег сила. Тежиште. Равнотежа под утицајем земљине теже (стабилна, лабилна и индиферентна). Стабилност. Рад, једначина рада. Јединица рада у С. Г. С. и техничком систему. Енергија, врсте енергије — потенцијална и кинетичка. Жива сила; принцип одржања живе силе. Судар чврстих тела. Принцип одржања енергије. Поље земљине теже, — ниво, потенцијал.

Просте машине. Озиб, теразије, кантар, децимална вага. Котури и котураче (аритметичка, потенцијална, диференцијална). Точак на вратилу. Стрма раван, клин. Завртањ. Бескрајни завртањ. Трење. Принцип одржања рада код простих машина. Златно правило механике.

Кохезионе појаве, тврдина, чврстина, еластичност, пластичност, кртост, ковност и тегљивост.

3. *Механика течних тела*. Особине течности. Закон преношења спољашњег притиска. Хидраулични, хидростатички притисак. Хидростатички притисак на дно и бокове суда. Спојени судови. Потисак — Архимедов закон. Пливање. Лађе и подморнице. Специфичке тежине чврстих и течних тела. Истицање течности — Торићелијева теорема. Хидродинамички притисак. Рад воде — мотори.

Молекулске појаве код течности. Површински напон. Појави адхезије. Квашење. Капиларност. Растварање. Дифузија и озмоса течности.

4. *Механика гасовитих тела*. Особине гасова. Атмосферски притисак. Барометри. Барометарско мерење висине. Напон гаса — Боил-Мариотов закон. Манометри. Ваздушни и водени шмркови и друге справе основане на атмосферском притиску. Архимедов закон за гасове; аеростати. Истицање гасова. Динамички принцип летења (аероплани).

Молекулске појаве код гасова: дифузија, озмоса и апсорпција гасова.

II **Таласно кретање**. Постанак и врсте таласа. Брзина простирања таласа. Интерференција таласа. Стојећи таласи. Хојченсов принцип. Одбијање и преламање таласа.

III **Звук**. Постанак и важност таласних кретања; преношење звука. Јачина звука. Брзина преношења звука. Одбијање звука. Врсте звука. Особине тона. Мерење висине тона. Музичка скала. Трансверзално треперење жица, прUTOва, плоча и мембрана. Свирале. Фонограф. Резонанција, резонатори. Боја тона. Гласни орган код човека. Интеференција звучних таласа. Доплеров принцип. Ухо и чување звука.

IV **Топлота**. Топлотне појаве. Температура, термометри. Ширење чврстих тела. Ширење течности. Ширење воде. Ширење гасова. Гелисаков закон. Апсолутна температура. Густина гасова. Термометар

www.unik.rs гасом. Количина топлоте. Калорија. Специфична топлота и њено одређивање. — Калориметар са водом. Специфична топлота гасова. Топљење и очвршћавање. Калориметар са водом. Топлотне појаве при растварању. Испаравање, ветрење и кључање. Највећи напон паре. Топлота испаравања. Кондезовање паре. Дестилација. Претварање гасова у течно стање; критична температура. Водена пара у атмосфери. Влажност. Хигрометри. Облаци и водени талози. Простирање топлоте: зрачењем, провођењем и струјањем ваздушне струје. Грејање зграда. Први и други закон термодинамике. Сунце као извор свих енергија. Топлота као врста зрачне енергије. Термички мотори.

VIII разред

(3 часа недељно)

I Светлост. Светлост и светлосни извори. Простирање светлости; сенка, полусенка и помрачења. Брзина простирања светлости (Ремеров и Физоов метод). Јачина светлости и осветлења. — Фотометри. Одбијање светлости — дифузно и правилно. Равна огледала. Сферна огледала и примене. Преламање светлости. Потпуно одбијање. Преламање кроз плочу и призму. Преламање кроз сочива. Сферна аберација. Комбинована сочива. Лупа и микроскоп. Дурбини и телескопи. Мрачна комора. Пројекциони апарат. Око и гледање. Трајање светлосног утиска. Оптичке обмане. Расипање светлости — спектар. Спектар емисиони и апсорпциони, видљиви и невидљиви. Фрауенхоферове линије. Спектрална анализа. Кирхофов закон. Таласна теорија светлости. Интерференција. Боје тела и боје танких листића. Светлост као врста зрачне енергије. Ламбертов закон (примена код годишњих доба).

Флуоресценција и фосфоресценција. Поларисана светлост.

II Магнетизам. Магнетизам и магнети. Магнетна индукција. Магнетно поље — линије сила. Напонско стање магнетног поља. Јачина поља — Кулонов закон. Магнетни моменат. Земљино магнетно поље: деklinација, инклинација, интензитет земљиног магнетизма. Варијације и поремећај земљиног магнетизма. Индукција земљиним магнетским пољем.

III Електрицитет — А) Статички електрицитет. Електрисање трењем. Електрични проводници и изолатори. Две врсте електрицитета. Електроскопи. Количина електрицитета. Електрично поље — линије сила. Јачина поља — Кулонов закон. Потенцијал. Електрични капацитет. Распоред електрицитета на проводницама, електрична густина. Напонско стање електричног поља. Електрична инфлуенција. Електро-статичне машине. Рад при електрисању и енергија наелектрисаног проводника. Електрични кондензатори — батерија. Пражњење кондензатора. Утицај изолатора — диелектрична константа. Диелектрична поларизација. Електрична варница и њена дејства. Атмосферски електрицитет. Поларна светлост.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б) **Динамички електрицитет.** Основни оглед — галвански елемент, батерија. Електромоторна сила и јачина струје. Отпор. Омов закон, волтаметар. Гранање струје. Рад струје. Претварање електричне енергије у топлоту — Џаулов закон. Сијалице и електричне пламене лампе. Термоелектрицитет. Магнетно поље електричне струје — Амперово правило. Био-Саваров закон. Соленоид. Узајамно дејство струја. Амперови закони. Дејство магнета на струју. Инструменти за електрична мерења (галванометар, мултипликатор; тангентна бусола, амперметар и волтаметар). Електромагнети и њихова примена. Индуковане струје — Ленцово правило. Индукција струје земномагнетним пољем. Румкорфов индукциони калем. Физиолошко дејство струје. Самоиндукција — екстра струја. Фуколове струје. Телефон и микрофон. Магнетоелектричне машине. Динамомашине. Електромотори. Пренос енергије на даљину. Трансформатори. Теслине струје. Провођење електричне струје кроз разређене гасове. Катодни зраци. Електрони. Каналски зраци. Рендгенови зраци. Радиоактивна тела. Електричне осцилације и таласи. — Херцови огледи. Максвелова електромагнетска теорија светлости. Радиотелеграфија и радиотелефонија.

МАТЕМАТИКА

Циљ. Циљ је математичкој настави у вишим разредима, да пружи поуздано познавање математичких истина у таквоме обиму, да се упозна строга логичка структура математике и њена важност за друге науке и практични живот. Нарочито треба изградити појам функције с његовим применама и развити способност запажања и приказивања просторних одношаја. У извесној мери треба упозоравати на филозофијску страну математике с пригодним историјским освртима.

V разред

(3 часа недељно)

А) Аритметика

Проширавање ранијега градива: општи разломци, пропорције, једначине првога степена са једном и више непознатих, основни појмови степеновања и кореновања, графичко представљање.

Количник као функција дељеника и делиошља. Појам бесконачно мале и бесконачно велике количине.

Размере и пропорције и правила о њима. Математичко изражавање пропорционалних количина. — Примена на просто и сложено правило тројно.

Прве четири рачунске радње с мононимима и полинонимима.

Расшављање на просте чиниоце ошћих бројних израза. — Одређивање највеће заједничке мере (делитеља) и најмањег заједничког садржатеља (дељеника).

Ошћи разломци и рачунске радње с њима.

Опште једначине првог степена са једном и са две непознате. — Дискусија. — Графичко представљање функције са две променљиве. — Графичко решавање бројних једначина првога степена са две променљиве. — Бројне једначине са више непознатих. — Проблеми.

Стејеновање. — Општа правила о степеновању. — Квадрат полинома. Специјални случајеви степеновања: a^0 , a^{-n} . — Степеновање релативних бројева.

Кореновање. — Ирационални бројеви. — Општа правила о кореновању. Корени с негативним изложитељима. — Степени и корени с разломљеним изложитељима. — Кореновање релативних бројева. — Имагинарни бројеви. Четири основне рачунске радње с имагинарним бројевима.

Степеновање имагинарне јединице. — Рационалисање именитеља и то облика —:

$$\frac{A}{\sqrt[n]{a^m}} \text{ и } \frac{A}{m\sqrt{a} \pm n\sqrt{b}}$$

Квадратни корени из полинома.

Декадни бројни систем.

Графичко представљање функција: X^2 и 2^x .

Б) Геометрија

Систематско допуњавање планиметрије.

Правила о углу (кушу), троуглу (трокушу), четвороуглу, полигону и кругу.

Угао. Јединице за мерење угла: степен, градус, радијант. — Углови са паралелним крацима. *Троугао.* Односи унутрашњих и спољашњих углова. Однос између страна, и између страна и углова. — Директна и симетрична подударност. Осна и центрична симетричност. *Четвороугао.* Паралелограми и непаралелограми. Особине и обрнуте теореме. — Трапез. Врсте и особине, средња линија: особине равнокраког трапеца. — Средња линија у трапезу и у троуглу.

Подударност полигона.

Круг. Односи између тетиве, лука, средишњег угла, сектора и сегмента. (Истаћи функционалост и пропорционалност). — Висина лука над тетивом. — Теореме о диркама из тачке ван круга. Четири значајне тачке код троугла.

Тангентни и тетивни четвороугли. — Одређивање полупречника описаног и уписаног круга у троуглу. Херонов образац.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Основни конструктивни задаци по методи геометријских места и помоћних слика.

Размере и пропорције дужи. Зраци пресечени паралелним трансверзалама у равни.

Сличности равних ликова. Сличност троуглова. Примена сличности на правоугли троугао. — Сличност полигона. Површина сличних полигона. Конструктивни задаци по методи сличних слика.

VI разред

(3 часа недељно)

А) Аритметика

Квадратне једначине с применом. Графичко представљање квадратних функција. Логаритми и њихова примена.

Квадратне једначине. Општа једначина другог степена са једном непознатом. — Дискусија. (Дискриминанта). Однос између корена и сачинитеља.

Графичко представљање квадратне функције и примена на решавање квадратних једначина.

Проблеми.

Логаритмовање. Дефиниција; основни обрасци. Логаритам монома: производа, количника, степена и корена.

Логаритамски системи: Бригов и Неперов.

Прелаз са Бриговог система на Неперов, и обрнуто.

Бригови логаритми (са 5 децимала, а нумерус са 5 цифара).

Кологаритми. Руковање таблицама. Примена логаритама. Графичко представљање функција $\log X$ (Бригове).

Б) Геометрија

Систематско допуњавање стереометрије и увод у тригонометрију.

Правила о пројекцији праве на раван (равнину): нагибни угао; нормална и косе праве из једне тачке. — Симетријска раван дужи (дужине). — Угао диедар. Нагибни угао двеју равни. Симетријска раван диедра. — Основна правила о нормалним равнима.

Рогољ. — Симетричност двају рогољева према равни, правој и тачки. Подударност рогољева. —

Симетрија тела према равни, правој и тачки. Подударност тела.

Гониометријске функције оштрих углова. Представљање функција на кругу, узевши полупречник за јединицу мере. Однос функција једног истог угла. Функције комплементних углова. Примена на правоугли троугао. Пројекција дужи и површине. — Решавање задатака равних ликова и тела помоћу правоуглог троугла.

Зарубљена пирамида и зарубљена кућа.

Обршна шела, која постају обртањем равних слика.

Лопша као обршно шело. Површински и запремински елементи.

Основни конструктивни задаци по методи алгебарске анализе.

Гониометријске функције оштрих углова.

VII а) разред

(2 часа недељно)

А) Аритметика

Прогресије и сложен интересни рачун с применом.

Аритметичке и геометријске прогресије. — Сложен интересни рачун; рачун ренте и амортизације.

Б) Геометрија

Допуњавање планиметрије и стереометрије функционалним везама углова и дужи.

Тригонометрија. Гониометрија. Функције углова до 360° (2 п) и њихове промене. Логаритам гониометријских функција. Свођење на функције оштрих углова. Графичко представљање синуса и косинуса. Функције збира и разлике два угла. Функције удвојених углова ($1 \pm \cos X$). Функције полу-углова. Збир и разлика двеју функција.

Тригонометрија. Косоугли троугао. Синусна, косинусна и тангентна теорема са њиховом применом. Тангента полу-угла изведена помоћу Херонова обрасца.

VII б) разред

(4 часа недељно)

А) Аритметика

Крадрашњи шрино м. Растављање на чинитеље; знак тринома; неједначине; графичко представљање (на пробраним бројним примерима).

Крадрашње једначине. Са две непознате (обратити пажњу на хомогеност). Простији типови. Једначине вишег степена које се свде на квадратне: биномне једначине трећег степена: биквадратне једначине; експоненцијалне једначине (најпростији типови).

Аритметичке и геометријске прогресије. Сложен интересни рачун. Рачун ренте и амортизације. Пермутације, комбинације и варијације. Биномно правило. — Рачун вероватноће са најпростијом применом. Функције уопште; појам границе; рачунска дефиниција извода. Извод функција: X^n , $\sin X$, $\cos X$. Појам диференцијала. Извод $\log X$ и C^x без доказа. Правила за изводе: збира, производа и количника. — Посредне функције. Извод од $\operatorname{tg} X$ и $\operatorname{cotg} X$. — Геометријска дефиниција извода. Примена извода на проучавање функција: растење и опадање функције. — Појам максимума и минимума.

Б) Геометрија

Опсежније допуњавање планиметрије и стереометрије функционалним везама углова и дужи.

Гониометрија. — Функције каквих било углова. Промене функција и њихова периодичност. Свођење на функције оштрих углова. Логаритам гониометријских функција. Функција збира и разлике два угла. Функције удвојених углова и полу-углова. Претварање збира и разлике двеју функција у производ, и обрнуто. Удешавање образаца за логаритмовање. — Гониометријске једначине.

Тригонометрија. Косоугли троугао. Синусна, косинусна и тангентна теорема и њихова примена. Тангента полу-угла помоћу Херонова обрасца. — Молвајдове једначине и њихова примена. — Комбиновани задаци. Примена тригонометрије на планиметрију и стереометрију. — Појам триангулације.

Сферна тригонометрија. Правоугли сферни троугао. Неперово правило.

VIII а) разред

(3 часа недељно)

А) Аритметика

Систематско понављање проученог градива и комбиновани задаци. Најосновнији појмови из диференцијалног и интегралног рачуна. Максима и минима с најпростијом применом.

Б) Геометрија

Увод у проучавање особина ликова алгебром (анализом), и обрнуто.

Аналистичка геометрија. Тачка. — Правоугли координатни систем. Координате тачке. Раздаљина двеју тачака. Тачка која полови дату дуж. Површина троугла. Једначине са две променљиве и њихова геометријска места.

Права линија. Општа једначина праве облика: $y = mx + b$ и дискусија. Нормалан облик једначине праве и раздаљина тачке од праве. Права која пролази кроз тачку и кроз две тачке. Пресек двеју правих. Угао двеју правих. Погодбе за паралелност и нормалност двеју правих. Средишње једначине круга, елипсе и хиперболе, и темена једначина параболе. — Једначине дирке и нормале.

VIII б) разред

(4 часа недељно)

А) Аритметика

Систематско понављање проученог градива.

Појам интеграла, неодређенога, као супротне радње диференцовању, и одређеног, као збира. — Интеграл функције: X^m с применом на

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

$$\sqrt{x} \text{ и } \sqrt[3]{x}; \sin x \text{ и } \cos x.$$

Површина параболе, запремина обртног параболоида, запремина лопте. Систематско понављање алгебре. При класификацији бројева додати графичко представљање комплексних бројева.

Б) Геометрија

Увод у проучавање особине ликова алгебарском анализом, и обрнуто. —

Аналистичка геометрија. Тачка. — Правоугли и поларни координатни систем. Трансформација. Растојање двеју тачака. Подела дужи по датој размери. Површина троугла. Једначина са две променљиве и њихова геометријска места. — Графичко представљање функција. — Услов да три тачке леже у истој правој.

Права линија. Општа једначина; њени облици:

$$y = mx + b; Ax + By + C = 0 \text{ и } \frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1$$

Дискусија. — Нормални облик једначине праве и њена примена. — Права кроз једну и две тачке. Пресек двеју правих. Угао између двеју правих и погодбе за паралелност, идентичност и нормалност. — Симетрала дужи и угла. Три праве кроз једну тачку.

Конични пресеци. Доказ. Круг. — Општа једначина круга. Одредивање центра и полупречника. Специјални случајеви једначине круга. Елипса. — Средишња једначина. Дискусија. Површина елипсе.

Хипербола. — Средишња једначина. Дискусија. — Асимптоте.

Парабола. — Темена једначина. Дирке и нормале у тачки на кривој. — Додирне количине. Погодба да права $y = mx + b$ буде дирка.

Конструкција коничних пресека.

НАЦРТНА (ДЕСКРИПТИВНА) ГЕОМЕТРИЈА

Циљ: Извежбаност у цртању најважнијих тела и њихових међусобних односа у нормалној пројекцији и просторно схватање тако приказаних тела и тих односа у сврху разумевања предочених техничких објеката.

VII б) разред

(2 часа недељно)

Задатак и значај нацртне геометрије. Пројицирање тачке и праве на једну раван, на две и на три равни. Задаци о правој. Раван и њени трагови; главне праве (сутражнице) и приклонице. Задаци о равни. Права и раван; удаљеност тачке од равни. Прелагање праве и равни (сродност преложене фигуре и њене пројекције). Угао праве према

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

некој равни. Угао двеју равни. Пројекције рогљастих тела на две и три равни. Конструкције тространа рогља. Раван пресек рогљастих тела (метод перспективне колинеације и метод трансформације). Конструкција мреже рогљастих тела. Нормалан пресек косе призме и њена мрежа.

У првом тромесечју црта се тушем у школи под надзором и упутством наставника. У другом и трећем тромесечју цртају ученици тушем, а што је могуће и бојама, код куће задатке, који су у вези са предавањем.

VIII б) разред

(2 часа недељно)

Пројекције круга на две равни (спрегнути пречници). Пројекције округлих тела. Равни пресеци округлих тела (купини пресеци колинеацијом и трансформацијом). Нормалан пресек косе облице и њена мрежа. Продори рогљастих тела. Бачене сенке тачке, праве и фигуре на пројекцијске равни при паралелној расвети. Сопствене и бачене сенке рогљастих и округлих тела на пројекцијске равни. Бачене сенке тела на тело, рогљастих и округлих тела. (Примена на продорима рогљастих тела).

Ученици цртају тушем и бојама код куће задатке, који су у вези са предавањима.

ФИЛОЗОФИЈСКА ПРОПЕДЕВТИКА

Циљ је филозофијској припремној настави да утврђивањем елементарних закона мишљења (логика) и њихових комплексних примена у животу и у науци (методологија) развије у ученика потребу тачнога и срећеног мишљења и истраживања. Даље, она треба у ученика да изазове смисао за емпиријско посматрање душевних појава и закона на себи и на другима (емпиријска психологија). Оваквим ће се логичким и психологијским сазнањем (спознаја) дати ученицима у једну руку поуздана основа за разумевање човечјега индивидуалног и социјалног живота, књижевности, уметности и нарочито оних наука, у којима је приказан духовни живот човеков, а у другу руку дати им прилике да се, уједињујући и допуњујући своје знање и искуство, стечено у другим наставним предметима, лектури и животу, замишљају у главне филозофијске проблеме (увод у филозофију) и историјске покушаје њихова решавања (филозофијска лектира), па се на тај начин подстакну да и сами траже неко заокружено схватање (назор о свету и о животу).

VII разред

(2 часа недељно)

Логика и методологија. Мишљење и закони (норме) мишљења. Истина и спознаја (сазнање). Конкретно и апстрактно. Појам, његово

значење, врсте и означавање. Категорије. Мишљење и говор. Дефиниција у ужем и ширем смислу. Терминологија. Дивизија и класификација; партиција, диспозиција и табела. Суд. Врсте судова. Евиденција, разлог. Рационална и емпиријска спознаја (сазнање). Принципи мишљења. Извод и закључак. Дедукција, силогизам и погрешке у силогизму. Индукција и аналогија. Природна законитост. Узрок, сврха (смер) и случај. Опажање (проматрање) и експериментат. Методе индукција. Погрешке у индукцији. Доказ, хипотеза и теорија, фикција. Погрешке у доказивању. Систем. Догматизам, скептицизам, критицизам. *Проблем теорије сазнања* (спознаје).

Филозофска лектура. С ученицима треба уз обрађивање главнијих питања читати и објашњавати на тексту оригинала или у преводу понеке краће чланке или заокружене одељке из знаменитих филозофских списа. Упутства за приватну лектуру.

VIII разред

(2 часа недељно)

Емпиријска психологија. Физичке и психичке појаве. Методе психологијскога сазнања (експериментални ће метод бити — ако је могуће — у некој мери у самој настави примењиван). Извори психологије. Душа, свест, несвест и подсвест. Јединство свести. Моје „ја“. Душа и тело. Живчани систем.

Проблем сујштанције: Анорганско — органско. Проблем живота и свести. Телеологија, механизам и витализам; хилозоизам и панпсихизам. Магеријализам, спиритуализам, монизам, дуализам и психофизички паралелизам. — Значење душевнога живота и његова основна структура.

Спознаја (сазнање): Подражај (драж) и осет (осећај). Главни закони осетног (осећајног) живота. Врсте осећаја и њихова анализа. Замећивање и зрење (опажање). Простор, време и гibaње (кретање). Осетне варке (чулне обмане). Репродукција, преоцба (представа). Памћење, фантазија. Сан. Асимилација. Илузија и халуцинација. Асоцијација и аперцепција. Ускост свести. Пажња. Интерес. Мишљење. Говор.

Проблем спознаје (сазнања): Реализам и идеализам.

Чувство (осећање): Значење и врсте чувства. Главни закони чувственог живота. Расположење. Афект. Осетилна (чулна) чувства. Виша (културна) чувства.

Проблем вредности: Критерија вредности, релативна и апсолутна вредност. Подела вредности.

Проблем естетике: Појам лепога, Уметност. Идеализам, реализам.

Воља: Тежња. Спољашњи и унутрашњи покрети. Рефлекси, инстинкти, хоћење, аутоматизам, вежба и навика. Игра и рад. Веза међу вољом, чувством (мотив) и сазнањем (циљ). Нагнуће (склоност), страст. Темперамент. Карактер.

Етички и социјални проблем: Врховно (највише) добро. Легалност и моралност. Слобода воље, савест и одговорност. Етика среће, утилитаризам, рационална етика, етика чувства, социјална етика, Етика и вера. Главни облици друштвености. Главна схватања о постању и развићу друштва. Закони историје.

Религијски проблем: Психологијске основе вере. Главни облици верских појава. Вера, наука и филозофија.

Додашак. Амбнормалне душевне појаве.

Филозофијска лекција: као у VII разреду.

ЦРТАЊЕ И МОДЕЛОВАЊЕ

Циљ. Циљ је настави цртања и моделовања да у ученика буди и развија снаге проматрања (опажања) и обликовања. Она негује смисао за облике и за лепоту у природи и у уметности, јача вољу за рад у одређеном правцу (да се што самосталније и изврши оно што се започело). Ова настава треба увелико да потпомогне како лично изражавање тако и израђивање културне личности у ученика, и има своје велико значење и за индивидуално и за социјално васпитање.

ЦРТАЊЕ

V разред

(2 часа недељно, уједно)

а) *Слободно стварање:* Представљање доживљаја. *Илустровање* подесних делова прича и песама као и сопствених композиција. *Компоновање. Орнаментисање.* Практична примена орнамената.

б) *Усавршавање техничке способности:* Проширени материјал из четвртог разреда. *Езактно цртање.*

в) *Цртање по природи:* Дубља израда материјала из четвртог разреда. *Цртање главе* у профилу. Пропорција главе. *Stilleben.* Јасно означавање структуре тела. На место ранијег скицирања, прецизно цртање. Цртање у сликарском маниру. *Студије* биљних мотива, лептирова, инсеката и др.; прво просто, контурно цртање, затим у тону и боји. Елементи перспективе и осветљење. Скицирање испуњених птица и животиња. *Естетички моменти.*

г) *Цртање по сећању:* Изразитије представљање материјала из четвртог разреда. Цртање човечје фигуре у силуетама. *Стилизовање* биљних орнамената. Народни орнаменти.

VI разред

(2 часа недељно, уједно)

а) *Слободно стварање:* Проширени и дубље разрађени материјал из петог разреда. Употреба разноврсне технике.

б) *Усавршавање техничке способности*: као и у петом разреду. Рад бојама има првенство.

в) *Цртање по природи*: Проширени материјал из петог разреда. *Структурно цртање*. Слободна перспективна вежбања (без визирања), по осећању. Цртање биља, воћа, плодова, предмета и др. пером или четкицом — слободно (без претходног скицирања). Нарочито неговати *цртање груписаних предмета* (Stilleben). *Еизактно цртање*. Студије птица и животиња испуњених, и појединих делова њихових тела. Скицирање и израда човечје главе (по гипсу и природи). Пропорције човечјег тела. *Цртање аканџуса* по гипсаном моделу.

г) *Цртање по сећању*: као и у петом разреду. *Стилизовање* биљних орнамената. Човечја фигура у силуетама.

Кратке напомене и објашњења из области историје уметности и науке о стиливима.

МОДЕЛОВАЊЕ

V и VI разред

а) *Моделовање по природним и вештачким моделима*. Лишће простих облика; плодови; домаћи предмети. Лишће сложенијих облика; цветови; гранчице.

б) *Моделовање стилизованих биљних орнамената*, по гипсаном моделу и сопственим цртежима.

Аканџус, у разним варијацијама и стиливима.

в) *Моделовање главе* у профилу (рељеф), и пун облик, — по гипсаном моделу по природи.

г) *Моделовање по сећању*. Примери као и горе: лишће, плодови, предмети и др.

д) *Слободно стварање*, у вези са компоновањем, по горњим примерима. Одливање у гипсу, мањих, простијих измоделованих предмета.

Настава моделовања се изводи поступно, према програму цртања за V и VI разред.

ГИМНАСТИКА

Циљ. Гимнастичка вежбања служе пре свега одржању здравља, крепљењу тела и чистоћи живота (уздржљивост и одолевање искушењима), да би ученике спремила за захтеве и за напоре каснијег живота и будућега звања. Гимнастика доприноси даље и јачању душевнога живота, нарочито јачању воље и карактера, васпитајући за издржљивост у раду и за заједнички рад у друштву и у народу.

V разред

(2 часа недељно)

1) Вежбе без справа:

а) *Својне вежбе*: Пређено градиво стројних вежби у већим групама. — Сложенија престојавања у месту и кретању.

б) *Просте вежбе*: Пређено градиво у сложенијим и сликовитим саставима. — Сложенији потпори и положаји. — Издржања у ставовима и положајима. — Увод у ритмичко вежбање везивањем покрета руку, ногу, тупа и поскока. — Лепо корачање. — Примена простих вежби на греди са лепим корачањем.

2) Вежбање са справама:

а) *Крајке палице*: Разно вежбање палицом разнолике дужине. — Скупинско и сликовито вежбање палицама. — Помоћу палица: отпори, потискивање, препоне — скокови — ходање на штулама.

б) *Мали ђулићи*: до 2 кг. и лакши терет у вези са покретима руку, тупа и ногу.

в) *Буздовани*: Покрети опруженим згрченим рукама. — Кружење буздованима једном и обема рукама истовремено. — Средњи и мали кругови.

г) *Друге сјоредне сјраве*: у вези са пређеним градивом простих вежби и вежбања са справама.

3) Вежбање на справама:

а) *Скокови*: Прости скокови у даљину и висину из места и залета. — Скок у дубину. — Скок далековисоки и високодалеки. — Двоскок — троскок. — Мешовити скокови преко справа у вези са метањима.

б) *На главним и сјоредним сјравама*: Сложенија вежбања у вези са пређеним градивом виска, потпора, седа, прелаза рукама, окрета и нињања.

4) Различности и просто вежбање:

а) *Различности са сјравама*: палицама, круговима, ђулићима, сталкама, малим лествицама и слично. — Стварање виших скупина на справама.

б) *Боксовање*: Основни став са променом. — Приступање и одступање у вези са лаким нападима рукама.

в) *Брзо пешачење*: до 300 м. — Брзо пешачење на брзину и издржљивост са ношењем разних предмета и преко препона. — Брзо трчање до 80 м. — Трајно трчање до 7 минута. — Увод у штафетско трчање преко препрека и препона.

г) *Бацање предмета*: лопте до 2 кг. — кугле до 4 кг. — камена. — Припремно вежбање за бацање диска и копља.

5) Игре

Игре на већим просторима с обзиром на разно годишње доба. — Народне игре. — Друштвено понашање и развијање дружељубља.

VI разред

(2 часа недељно)

1) Вежбе без справа :

а) *Сиројеве вежбе* : Пређено градиво као помоћне радње за извођење наступања и простих вежби са већим групама. — Разнолика наступања правим, косим и кружним линијама, растављањем и састављањем стројева и стварањем лепих поредака истовремено и наизменично. —

б) *Народна кола* : створена кретањем стројева у разном поретку у вези са разним корацима, поскоцима, окретима, ставовима и покретима тела.

в) *Просте вежбе* : Целокупно градиво простих вежби спајати у поједине и веће делове. — Извођење простих вежби у вези са ритмом песме и музике народних мотива. Примена лепога корачања мазуркиног, полкиног, валцеровог, шотишовог, менцетовог корака и слично. — Ритмичко вежбање у вези са извођењем простих и осталих вежби са справама, а с обзиром на општи задатак телеснога васпитања и назора који владају у школи.

2) Вежбање са справама :

а) *Крашке вијаче* : Понављање пређеног градива у вези са простим вежбама. — Борење кратком и дугачком палицом.

б) *Буздовани* : Наизменични покрети опруженим и згрченим рукама. — Кружење буздованима једном и обема рукама истовремено и наизменично. — Везивање покрета опруженим и згрченим рукама са кружењем буздована. — Велики, средњи и мали кругови. — Вежбање буздованима у вези са ставовима, поскоцима, окретима и покретима ногу. — Убојнички покрети буздованима као: махови, ударци, бодови и одбрана.

3) Вежбање на справама :

а) *Скокови* : Са већим захтевима с обзиром на узраст. — Слободни начин скакања. — Скок с мотком у даљину и висину. — Мешовити скокови преко нижих и виших справа у вези са простим скоковима. — Утакмице у скакању.

б) *На главним и сјоредним справама* : превлачења, лакша извлачења, обртања, метања и издржавања у вези са пређеним градивом.

в) *Пузање* : на ужету и моткама на слободан начин са прелазима. Пузање на брзину и издржљивост.

4) Различности и просто вежбање :

а) *Боксовање*: Напади и одбрана рукама и ногама са задатком одржавања и појачавања интереса за просте вежбе у циљу свестраног телесног васпитања.

б) *Брзо њешачење*: на 1.000 м. — брзо трчање 90 м. — трајно трчање до 8 мин. — Трчање преко препрека и ниских препона. — Штафетно трчање с обзиром на дужину стазе у брзом трчању. — Утакмице у трчању.

в) *Бацање њредмета*: лопте, кугле, камена, дискаса и копља. — Утакмице у бацању.

5) Игре

Сложеније такмичарске игре. — Народне игре. —

Додашак: С обзиром на пређено градиво, годишње доба и способност ученика и ученица наставу телесног васпитања довести у везу са разним спортовима као: планинарство — друштвене игре — купање — пливање — скокови у воду — игре у води — вожење на лаким чамцима — сањкање — клизање на леду и са ски — грудане снегом и друге подесне и корисне игре.

Ближа обавештења за извођење телесне наставе налазе се у III књизи *Средњешколског Зборника* на страни: 252., 268. и 287.; — у IV књизи *Средњешколског Зборника* на страни 81.; — у V књизи *Средњешколског Зборника* на страни: 291., 297., 309., 358. и 386., као и у другим расписима које је Министарство доцније школама послало.

ОДЛУКЕ

35.

Према указаној потреби,

одлучујем:

П.Бр. 11.416
26.-VIII-1927. год.

Уредник неслужбеног дела „Просв. Гласника“.

да се одлука П.Бр. 2.521 од 28. фебруара 1927. год. измени у толико, што се уређивање неслужбеног дела „Просветног Гласника“ има поверити г. Д-ру Браниславу Крстићу, инспектору Министарства Просвете.

24. августа 1927. год.,
Београд.

Министар Просвете,
Д-р **Нинко Периф**, с. р.

36.

О.Н.Бр. 45.336
6.-VIII-1927. год.

*Ошварање мешовите
грађанске школе у Зе-
ници, почешком школ.
год. 1927./28.*

На предлог Просветног Одељења Травничке
Области од 7. јула 1927. број 2.652, а по ука-
заној потреби,

одлучујем :

да се почетком школске године 1927./28.
отвори *мешовита грађанска школа у Зеници* среза
зеничког, области травничке, с тим да школску зграду и све остале
стварне потребе школе, према датој обавези, има давати градска оп-
штина зеничка.

Министар Просвете,

Д-р **Нинко Перић**, с. р.

37.

О.Н.Бр. 49.737
7.-VIII-1927. год.

*Ошварање II разр. у гра-
ђанској школи у Хре-
љину.*

одјељења у Карловцу од 27. јула 1927. бр. 14.357,

По молби опћинског поглаварства у Хре-
љину од 23. јула 1927. бр. 1.951, а у вези рје-
шења Министарства Просвјете од 23. августа
1927. О.Н.Бр. 3.719 и приједлога Великога Жупа-
пана приморско-крајишке области, просвјетног

одлучујем :

да се уз I разред почетком идуће школске године 1927./28. отвори
и *други* разред грађанске школе у Хрељину среза сушачког, области
приморско-крајишке.

Министар Просвјете,

Д-р **Нинко Перић**, с. р.

38.

О.Н.Бр. 43.109
10.-VIII-1927. год.

*Ошварање четворораз-
редне грађанске школе
као вежбаонице уз Вишу
Педаг. Школу у Бео-
граду.*

На предлог Ректора Више Педагошке Школе
у Београду бр. 885 од 24.-VI-1927. године,

одлучујем :

да се почетком 1927./28. школске године
отвори *четвороразредна грађанска школа као
вежбаоница уз Вишу Педагошку Школу у Бео-
граду.*

Отварање ове школе пашће на терет партије 315, позиције 1.
буџета за 1927./28. годину.

Министар Просвете,

Д-р **Нинко Перић**, с. р.

39.

О.Н.Бр. 47.247
3.-VIII-1927. год.
Ошварање основних школа и децјег забавишта у бихаћској области.

На предлог Просветног Одељења Бихаћске Области од 20. јула 1927. број 1.873, а на основу чл. 12. Закона о народним школама,

одлучујем:

да се отворе основне школе у:

Смољани среза босан.-петровачког,
Хријавцима среза кључког,
Тукбобији среза санског, области бихаћске, у новим уз државну помоћ саграђеним школским здањима, и
децје забавиште у Бихаћу, у згради политичке општине.

Министар Просвете,

Д-р **Нинко Перић**, с. р.

40.

О.Н.Бр. 51.909
6.-VIII-1927. год.
Ошварање нових основних школа у шравничкој области.

На предлог Просветног Одељења Травничке Области од 9. августа 1927. број 3.130, а по указаној потреби,

одлучујем:

да се отворе нове основне школе са једним одељењем у општинама:

Маловану среза бугојнског,
Оџаку среза бугојнског,
Грачаници среза бугојнског,
Врбици среза ливањског — све у области травничкој.

Школа у Маловану отвара се у државној згради, а у осталим местима у изнајмљеним зградама, па су школске општине у Врбици, Оџаку и Грачаници дужне да до почетка школ. године 1930./31. подигну сталне школске зграде место садашњих, привремених.

Министар Просвете,

Д-р **Нинко Перић**, с. р.

41.

О.Н.Бр. 51.938
19.-VIII-1927. год.
Ошварање нових основних школа у сарајевској и тузланској области.

На предлог Просветног Одељења Сарајевске Области у Сарајеву од 8. августа 1927. г. број 10.130 и Просветног Одељења Тузланске Области у Тузли од 10. августа 1927. бр. 2.758,

одлучујем:

да се отворе нове основне школе са једним одељењем у општинама:
Подлићнику среза сарајевског,

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Чаварини среза рогатичког,
Пешурићима среза рогатичког, области сарајевске, и
Пањику среза маглајског, области тузланске.

Министар Просвете,
Д-р **Нинко Перић**, с. р.

42.

О.Н.Бр. 53.046
19.-VIII-1927. год.

*Ошварање нових основ-
них школа у врбавској
области.*

На предлог Просветног Одељења Врбаске
Области у Бањој Луци од 9. августа 1927. г.
број 3.291,

одлучујем :

да се отворе нове основне школе у општинама:

Шљивно среза бањалучког,
Пошочани среза прњаворског, обе дворазредне;

једноразредне у општинама:

Карановац среза бањалучког,
Шњегошина среза тешањског,
Тедин Хан среза тешањског,
Паланчишије среза приједорског,
Брекиња среза бос.-дубичког,
Шћрпци среза прњаворског — све у области врбаској.

Министар Просвете,
Д-р **Нинко Перић**, с. р.

43.

О.Н.Бр. 47.184
23.-VIII-1927. год.

*Ошварање другог одеље-
ња у основној школи у
Будимлић-Јапри.*

На предлог Просветног Одељења Бихаћ-
ске Области у Бихаћу од 11. јула 1927. број
2.210, а по указаној потреби,

одлучујем :

да се у Будимлић-Јапри среза санског,
области бихаћске, отвори *друго* одељење основне школе почетком
1927./28. школске године у приватној згради.

Школска општина у Будимлић-Јапри дужна је да до почетка
1930./31. школске године осигура сталну зграду за ово друго одељење.

Министар Просвете,
Д-р **Нинко Перић**, с. р.

РАСПИСИ

П.Бр. 10.964

15.-VIII-1927. год.

Достављање и саопшћење указа и одлука о премештају, пензионисању или отпуштању службеника ресора Мин. Просвете.

182.

Приметио сам да се укази и одлуке о премештају, пензионисању или отпуштању службеника ресора Министарства Просвете не извршују одмах, већ пролази по неколико дана и недеља док се изврше. Да се ово не би у будуће десило,

наређујем:

1. Да Просветна Одељења, у року од 3 дана по пријему, достављају све указе и одлуке о премештају, отпуштању или пензионисању службеника директорима гимназија, односно установама у којима служе лица на која се укази или одлуке односе, или среским школским надзорницима ради даљег извршења;

2. Директори гимназија, старешине просветних установа и срески школски надзорници, кад приме указе или одлуке, имају их, у року од три дана, саопштити лицима којих се тиче, и у том року дужни су разрешити их од дужности.

Предње наређење саопштити свима подручним установама, директорима школа и среским школским надзорницима.

Помоћник
Министра Просвете,

Магарашевић, с. р.

П.Бр. 9.382

11.-VII-1927. год.

Привремене исцлаште по чл. 131. Закона о Држ. Рачуноводству; исцлаштена новчана докуменшта.

183.

Генерална Дирекција Државног Рачуноводства, актом својим Д.Р.Бр. 85.693 од 30.-VI-1927. год., доставила је распис следеће садржине:

„Одсек Главне Државне Благајне преко Генералног Директора подручне Дирекције доставио је да је приликом прегледа свију врста новчаних докумената, која поједина Министарства, односно њихове подручне установе, шаљу на ликвидацију Главној Државној Благајни, било за исплату лично кориснику, који је испоруку извршио, односно изван посао обавио, било одређеним режисерима, уочио, да се од стране одговорних рачунополагача и наредбодаваца, па ни од самих шефова Рачуноводстава, не обраћа довољна пажња на исправност њихову, те се врло често шаљу и таква новчана документа, која не одговарају прописима Закона о Државном Рачуноводству нити Правилнику за извршење одредаба из одељка Б — уговори и набавке са допунама и изменама, па ни

Правилнику о раду Одсека Рачуноводства при Министарствима, специјалних Рачуноводстава и Благајница.

Сем тога утврдило се, да готово сва Министарства и њихове подручне установе имају на каси Главне Државне Благајне изузете знатне суме на привремене признанице по чл. 131. Закона о Државном Рачуноводству, које ни до данас нису оправдане, иако им је законски рок одавно прошао, тако да је и државна тражбина дошла у опасност, те је подручна Дирекција, услед немарљивости и алкавости шефова Рачуноводстава, који су прописатим Правилником о раду Рачуноводстава при Министарствима били позвани, да се о правдању привремено изузетих сума најенергичније старају и даље узимање новца и сами спрече, била принуђена да предузме законске мере и преко Генералне Дирекције Државног Правобраниоштва и Добара тражи обезбеђење и наплату од тих неуредних рачунополагача и њихових наредбодаваца, чиме је и државном правобраниоцу створен један тежак и замашан посао.

Да би се у будуће све то отклонило и омогућио једнообразан начин рада, као и сачувала државна каса од евентуалне штете, издајем Рачуноводствима следеће

наређење:

I За привремене исплате по чл. 131. Закона о Држ. Рачуноводству

1. Ниједно Министарство ни његова подручна установа не могу на каси Главне Државне Благајне подићи новац на привремену признаницу, ако нису раније узете суме, без обзира на који су циљ и по ком послу узели, оправдали.

2. На привременој признаници, поред уредног захтева за исплату, мора од стране наредбодаваца изриком бити назначено да се исплата наређује привремено по 131. чл. Закона о Државном Рачуноводству на терет одговарајуће буџетске партије коју треба именовати, са констатацијом да има слободна кредита, као и да ће се иста у законитом року од 30 дана уредним документима оправдати и повући, односно обрачун на каси Главне Благајне извршити. Поред наредбодавца и шеф Рачуноводства ће на тој признаници привременој назначити лист и број књиге у коју је ту привремену признаницу, у смислу чл. 25. Правилника о раду Рачуноводства при Министарствима, увео, са констатацијом да ће и сам водити старање и предузимање корака, да се та привремена признаница у законском року оправда.

3. Привремено а из отворених кредита Главна Благајна ће исплаћивати овлашћеним лицима, односно одређеним режисерима, који могу бити за једно Министарство, односно једну установу, само једно лице, ако су испунили прописе овог наређења под 1. или 2., на овај начин и у овим сумама:

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIB.RS

а) Установе, које имају веће потребе, као : Универзитет, Централни Хигијенски Завод, Болнице, Управа Града Београда и од Министарства Унутрашњих Дела могу подићи привремено највише 50.000 динара.

б) Сва остала Министарства и њихове подручне установе које се јављају као наредбодавци II степена могу подићи привремено за ситне потребе највише 10.000— динара.

в) На случај неке изузетне, ванредне а оправдане потребе за веће суме, него што је под а) и б) тачке 3. прописано, дотични наредбодавац изнеће, уз захтев за исплату, и разлоге због којих се сума у том износу привремено тражи, а за такве случајеве доносиће се било од стране моје или Генералног Директора специјална одлука.

г) Од привремено узетих сума одређени режисори за Министарства и надлештва означена под а) могу исплаћивати по сталном документу највише до 5.000, а режисери наведени под б) највише 3000— Дин.

д) За све суме преко 5000— динара, односно преко 3000— упућивати захтеве Главној Државној Благајни са уредним документима, која ће вршити исплату дотичним испоручиоцима, односно лицима, која су тај посао обавила.

ђ) Друга привремена исплата одређеном режисеру не може се извршити једновремено са ликвидацијом прве привремене узете суме, односно прво се мора извршити, ликвидација и обрачун раније узете суме, па тек онда тражити исплату нове суме.

е) У случају да режисер не буде могао оправдати у законском року од 30 дана привремено узету суму, дужан је најдаље после месец дана поднети исправна правдајућа документа за онолику суму, колико је дотле извршио исплате, а остатак неутрошеног новца одмах вратити Главној Државној Благајни са којом се има обрачунати и своју привремену признаницу повући.

II О исплатним новчаним документима

Новчани докуменат, било да се исплата тражи на каси Главне Благајне самом испоручиоцу, односно извршиоцу неког посла, било да је исплату извршио за рачун Главне Државне Благајне одређени режисер, мора имати следеће:

1) Формулисан предлог за сваку набавку или извршење неког посла одобрен од стране ресорног Министра или лица кога је он као наредбодавац I степена овластио, односно и од наредбодавца II степена, ако га је и у колико, као и за које послове и суме овластио ресорни Министар, зашто се од наредбодавца II степена мора приложити и овлашћење у овереном препису.

У томе решењу, односно наредби за набавку, мора се изложити начин набавке у смислу чл. 3. Правилника за извршење одредаба из одељка Б — уговори и набавке Закона о Државном Рачуноводству

www.unlib.rs

са изменама и допунама од 22. маја 1922. год., затим именовати три члана комисије са назначењем њиховог занимања, који морају бити указни чиновници, и најзад именовати лице, коме ће се набављени предмети као руковаоцу предати.

2) Комисијски извештај у коме се констатује такође начин набавке, као што је наредбодавац прописао, исправност и тачност испоруке као и да су цене најповољније, потврда пријема набављених предмета као и да су исти предати одређеном лицу (руковаоцу), који их је у прописане књиге — јемствеником прошивене, нумерисане и од наредбодавца оверене — као инвентар, магацинску књигу, књигу потрошног материјала у њиховом присуству увео са назначењем листа и броја дотичне књиге. Одређени чланови комисије потписују пуним именом и презименом са назначењем свога звања. Тај извештај који има бити на самом рачуну премапотписује одређени руковалац набављених предмета, који их је и примио.

3) На сваком исплатном документу — рачуну напосе мора се ставити наредба за исплату од стране наредбодавца са назначењем буџетске партије и констатацијом да је кредит отворен и да га слободно за исплату има.

4) Све изложено под 1, 2 и 3 ставља се на самом рачуну, а на признаници, која мора бити од примаоца монетирана и која мора гласити на касу Главне Државне Благајне, за чији се рачун исплата врши, режисери одређени стављају да је пореза по чл. 101. Закона о Непосредној Порези за текуће тромесечје измирена, пошто се претходно о истинитости увере, као и својим потписом утврде да су дотичном лицу исплату извршили. Ову констатацију о плаћеној порези и извршеној исплати од стране режисера оверава наредбодавац, чим се уједно утврђује и идентичност примаоца новца.

5) У спроводном акту — налогу за исплату — коме се прикључује списак са прошивеним исплаћеним документима, а који списак потписује рачунополагач, који је исплату извршио, и наредбодавац — наредбодавац мора изриком нагласити да је по свима, уз списак приложеним документима, исплата за рачун Главне Државне Благајне извршена од које се сада новац на поуну каса тражи или привремена признаница откупљује. Уз ту констатацију нагласити да именована исплаћена лица не дугују порезу у времену исплате.

6) Кредити се имају отварати само на оној каси на чијој се територији посао обавља, а код личних издатака на оној каси где је корисник стално настањен“.

О предњем част ми је известити ради знања и управљања.

По наредби Министра Просвете,
Начелник
Општег Одељења,

Ник. С. Половина, с. р.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

184.

П.Бр. 10.102

25.-VII-1927. год.

Прејорука слике Св. Саве школама и просветним установама.

73 × 54 см., а цена им је свега 30.— динара примерак.

Министарство препоручује школама и просветним установама да ову слику купе.

По наредби Министра Просвете,
Начелник
Општег Одељења,
Ник. С. Половина, с. р.

185.

П.Бр. 11.256

19.-VIII-1927. год.

Пензионисани чиновници и службеници у ресору Мин. Просвете, приликом подношења молби за регулисање пензије, треба да приложе уз молбе, поред осталих докумената, и пријаву за породични додатак.

И поред раније расписане наредбе Министарства Просвете, да сви пензионисани чиновници и службеници из овог ресора морају, уз молбу и остала документа, која служе као база за регулисање пензије, поднети и тачно попуњену и од стране надлежне власти оверену пријаву за породични додатак — разуме се они који на тај додатак имају право по закону — и даље се дешава, да многи пензионисани чиновници не прилажу те пријаве уз молбу и остала документа. Како је ово један докуменат без кога се не може једна пензија ставити у течај и тиме доћи до своје завршне фазе, то је разумљиво да она лица која не поднесу горе наведене пријаве морају чекати дуго на регулисање своје пензије и тиме сама себи стварају непријатности.

Да би се тај сасвим излишан рад отклонио, и да би сва пензионисана лица могла на време доћи до својих пензијских припадљности,

наређује м:

да сви пензионисани чиновници и службеници у ресору Министарства Просвете, приликом подношења молби за регулисање пензије, уз исте приложе, поред осталих докумената, и пријаву за породични додатак.

О овоме известити све заинтересоване ради знања.

Овим расписом допуњује се ранији распис од 29. јуна 1927. год.

П.Бр. 8.711

По наредби Министра Просвете,
Начелник
Општег Одељења,
Ник. С. Половина, с. р.

186.

П.Бр. 11.395

1.-IX-1927. год.

*Присуси́вање свију
школа парастосу палим
жртвама за Отаџбину
15./2. септембра сваке
године.*

Удружење Резервних Официра и Ратника, Друштво Кнегиње Љубице, Аеро-Клуб, Јадранска Стража, Савез Добровољаца и друга културна и патриотска удружења.

О предњем се извештавате ради знања и даљег поступка.

По наредби Министра Просвете,
Начелник
Општег Одељења,

Ник. С. Половина, с. р.

187.

С.Н.Бр. 22.502

6.-VIII-1927. год.

*Поступање при одобра-
вању одсуства, болова-
ња и опорављања чинов-
ницима, службеницима
и дневничарима.*

од 12. априла т. г. Бр. 2.010:

„Господин Министар Финансија, под Бр. 2.010 од 12. априла 1927. године, донео је наредбу која гласи:

Примећуо сам:

да се прописи по одобравању одсуства и боловања различито тумаче и извршавају;

да се прописи чл. 103., 104., 108., 110., 111. и 113. Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда и распис Генералне Дирекције Државног Рачуноводства Д.Р.Бр. 57.947 од 27. маја 1925. год. различито примењују;

да се краћа одсуства и боловања извршују и без довољних оправдања и доказа о боловању;

да се боловања по лекарским уверењима врло често злоупотребљавају од стране службеника: на пр. да се време, које је одобрено за боловање или опорављање, употребљује не на оно ради чега је оно одобрено, већ на друге циљеве, као на повећање материјалних при-

хода дотичног чиновника, било то умним било то физичким радом, било то посредним било непосредним путем;

да се дневничарима дају дужа одсуства и боловања, но што они на то по природи свога посла имају право;

да старешине надлештава не воде довољно надзора о правилној употреби одобреног боловања.

На основу свега изложеног и чл. 1. Уредбе о организацији Министарства Финансија,

наређујем:

да се одсада у погледу одобравања одсуства, боловања и опорављања има овако поступати:

1) Дневничари могу имати одсуство највише десет дана, а боловање највише до месец дана у години с правом на принадлежности. Преко овога времена одсутном дневничару неће се исплаћивати дневница.

2) У случају чешћих побољевања од 2 и 3 дана старешина одсека тражиће прописно са видном ознаком — штампилем — лекарско уверење од дотичног чиновника, па ма то било за један дан, у смислу прописа чл. 103. Закона о чиновницима.

3) Чиновник може одмах изостати од дужности само у том случају ако је болест теже природе и везана је за кревет и собу, што се у уверењу ради оправдања мора изрично нагласити.

У том случају чиновник је дужан писменим путем у року од 24 сата известити свога првог претпостављеног старешину, с тим да ће уверење о болести накнадно поднети.

4) У случају боловања, која нису везана за кревет и собу, мора се сачекати одобрење боловања, па тек онда почети употребу боловања.

5) Одобрено боловање има се употребити искључиво на лечење, а не и на стицање материјалних користи било физичким било умним радом, пошто би тиме чиновник дао доказа да је способан за рад и у канцеларији, кад је способан за рад ван канцеларије.

Ако чиновник боловање употреби на искоришћавање за материјалним добицима, ма у ком то облику било, прекинуће му се боловање, а према њему предузеће се дисциплински поступак.

6) Употребу боловања контролисаће његов први посредни старешина; о томе подносити извештај Персоналном Одсеку ради даљих мера, које ће одсек предузимати у смислу овог наређења.

7) У случају да се посумња у исправност уверења издатог од стране приватног лекара, старешина надлештва наредиће да се путем комисијског прегледа од два државна лекара констатује право стање болести дотичног чиновника.

8) Употреба боловања и одсуства у иностранству може се вршити само по претходном одобрењу Господина Помоћника Министра Финансија.

Тражена боловања имају се свести на најнужније време, за које се болесници имају опоравити и оспособити за канцеларијски рад. За свако противно поступање службеник ће се квалификовати као несавестан за поверени му посао и уклониће се из службе.

9) Приликом позива чиновника и службеника од стране војних власти ради издржавања једномесечне и двомесечне вежбе надлежна финансијска власт, чим добије позив од војне власти, у коме се позива неки чиновник или службеник на вежбу, има га одмах разрешити од дужности и упутити на издржавање вежбе по позиву војних власти, па о томе накнадно известити првопретпостављену власт, а када се дотични чиновник буде вратио са вежбе, изузеће од њега војничку објаву — буквицу, па ће је у оригиналу или овереном препису доставити првопретпостављеној власти ради правдања одсуства са дужности учињеног поводом издржавања вежбе“.

По наредби Министра Просвете,
за Начелника
Одељења за Средњу Наставу,
Д. Илић, с. р.

С.Н.Бр. 22.883

9.-VIII-1927. год.

Продавање Сингерових шиваћих машина школама и наставницима уз нарочити попуст од 25% и да је основало бесплатан курс за ручни рад за наставнице у Загребу.

188.

Друштво за продају Сингерових шиваћих машина Бурне и Комп. известило је ово Министарство, да ће продавати шиваће машине школама и свима наставницима уз нарочити попуст од 25% и да је основало бесплатан курс за ручни рад за наставнице у Загребу.

О овоме се извештавате ради знања.

По наредби Министра Просвете,
в. д. Начелника
Одељења за Средњу Наставу,
Д. Илић, с. р.

С.Н.Бр. 24.454

27.-VIII-1927. год.

Пројекциона комора „Лукс“ могла би се наставити за средње и стручне школе као наставно средство.

189.

Представници фирме „Кинема Д. Д.“ за кинематографски обрт у Сарајеву 12. августа ове године у једној учионици Друге Београдске Мушке Гимназије вршили су пробне пројекције са пројекционом комором „Лукс“ пред представницима Министарства Просвете, директорима и пред извесним бројем наставника београдских средњих школа међу којима је било и стручњака-физичара.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Пројекције су вршене и са пројектором „Кинема“ и „Дуплекс“, употребљавајући објектив жижне даљине 10 см. за заклон димензија 100×100 .—

На нарочитом препарисаном папирусном заклону пројекционе коморе добивено је довољно пространо осветљено поље на коме су се оцртавали потпуно оштри и добро осветљени ликови дијапозитива и при пуној дневној светлости.

Детаљи су били сасвим добро изражени па и саме боје.

Ових пројекционих апарата има од две врсте:

Тип А. (већи) 130×130 од 4.600 динара и тип Б. (мањи) 100×100 од 3.800 динара франко последња (најближа) железничка станица купца.

На оба ова пројекциона апарата могу се показивати ученицима и црне и бојадисане слике.

Добре су особине овога апарата:

- 1) што му је конструкција сасвим проста;
- 2) што се лако и брзо може монтирати у сваком локалу;
- 3) што даје потпуно јасне слике и на дневној светлости без икаквог замрачивања локала;
- 4) што се слика пред посматрачима може задржати коликогод се хоће те би је ученици могли добро промотрити, потребно забележити, па чак понешто и прецртати;
- 5) што се при пројектирању не мора соба замрачивати са чега је могућно међу ученицима одржати мир и ред, као и на осталим часовима без ових демонстрација;
- 6) што се може брзо и лако демонтирати и по потреби преносити у другу учионицу ради употребе на наредном часу;
- 7) што се могу врло zgodно показивати слике из природних наука, географије, историје и из свих осталих предмета где би слике помагале наставу;
- 8) што се слике јасно показују са обичном електричном сијалицом; и
- 9) што је апарат демонстранту увек при руци те се не мора губити у времену при предавању.

Са ових техничких и педагошких добрих особина, пројекциона комора „Лукс“ могла би се набављати за средње и стручне школе као наставно средство и врло zgodно употребљавати при предавању појединих предмета у школама.

По наредби Министра Просвете,
в. д. Начелника
Одељења за Средњу Наставу,

Д. Илић, с. р.

www.unilib.rs С.Н.Бр. 21.516

190.

16.-VIII-1927. год.

*Упутства за издавање
легитимација за повлашћену
возњу на држав.
железницама и паробро-
дима.*

На питање директора неких средњих школа: како ће се, према новом Правилнику, издавати ученицима објаве за повлашћену возњу; да ли се могу објаве издавати и оним ученицима, који стално станују у месту школовања, али би желели путовати својим рођацима о Божићу или о Ускрсу, и да ли може добити повлашћену возњу и онај ученик који би ради лечења какве болести морао путовати у друго место по наредби лекарској ради лечења — Генерална Дирекција Државних Железница, под Бр. 44.262 од 5. јула ове године, доставила је акт ове садржине:

„Чл. 103. Упутства М.С.Бр. 4.993/27. гласи:

Ђаци свију државних и других јавних од државе признатих школа уживаће повлашћену возњу четири пута годишње у 50% од редовне тарифе и то: о Божићу, Ускрсу, односно Бајраму и приликом путовања за упис у школу и при повратку кући по завршеној школској години.

Ова повластица повлашћене возње приликом уписа у школу и повратка кући по завршеној школској години односи се и на студенте који студирају у иностранству.

За ђаке средњих и осталих школа оставља се за упис време од 15. августа до 30. септембра, а за ђаке високих школа од 15. септембра до 15. новембра сваке године. За повратак кући за ђаке средњих и осталих школа оставља се време од 15. маја до 15. јула, а за ђаке високих школа од 1. јуна до 31. јула сваке године. За Божић, Ускрс, односно Бајрам, ђаци ће добивати повлашћену возњу у року од 15 дана пре и 15 дана после празника.

Члан 104. напред цитираних Упутстава гласи:

Станичне благајне односно агенције издаваће повлашћену возњу у половину цене ђацима, када ђак покаже своју ђачку легитимацију, индекс, ђачки лист или ђачку књижицу. Поред тога морају бити снабдевени објавама издатим од надлежне школске власти за свако путовање, из којих се има видети, одакле и докле ђак путује. Објаве ће станица односно агенција жигосати влажним датумским жигом у одласку и повратку.

Ђаци високих школа који путују у иностранство или се враћају кућама морају поред индекса показати на увиђај своју путну исправу.

Ђацима следује III класа, а на бродовима II или III класа по избору. Ђаци се могу користити само путничким возовима.

Истовремено извештава се Министарство, да су поменута Упутства одштампана у бр. 8. „Службених Новина“ од 15. априла ове године“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Препоручује се управи те школе да се придржава само ових Упутстава при издавању легитимација за повластицу у вожњи на државним железницама и паробродима и да не управља никаква даља питања Министарству Просвете по овоме предмету.

По наредби Министра Просвете,
Шеф Наставног Одељења,

Јов. Кангрга, с. р.

191.

С.Н.Бр. 24.441
17.-VIII-1927. год.
Забрана „Школског Атласа“ од Д-ра В. Радовановића.

Према обавештењима које је Министарство Просвете добило, издавачка књижара „Напредак“ (Београд) упутила је свима наставницима географије циркулар, којим препоручује за употребу „Школски Атлас“ Д-ра Војислава Радовановића, у издању Армина Шварца, позивајући се на раније одобрење. Како је „Школски Атлас“ од Д-ра Војислава Радовановића, у издању Армина Шварца издавачке књижаре „Напредак“ у Београду, забрањен одлуком Господина Министра Просвете С.Н.Бр. 3.188 од 28. фебруара 1927. године за употребу у школама, скреће Вам се пажња да упутите наставнике географије у повереној Вам школи на распис о тој забрани, који сте у марту ове године добили.

По наредби Министра Просвете,
Шеф

Наставног Одељења,

Јов. Кангрга, с. р.

192.

С.Н.Бр. 24.731
18.-VIII-1927. год.
Упућивање, по коме ће се наставном плану и програму радијати у школ. год. 1927./28.

Пошто нови наставни план и програми треба да прођу кроз Главни Просветни Савет, то је Господин Министар Просвете, својом одлуком С.Н.Бр. 23.921 од 12. овог месеца, прописао нови привремени наставни план за више разреде реалних гимназија, као наставак садашњег привременог плана за ниже разреде реалних гимназија.

Према овоме новом привременом наставном плану израђени су и привремени програми из појединих предмета за све више разреде (V-VIII) реалних гимназија, који ће бити објављени у једној од првих свезака „Просветног Гласника“.

По овоме новоме наставном плану почеће се у 1927./28. школ. години радити само у V разреду реалних гимназија. Да бисте обоје имали што пре у својим рукама, биће цео наставни план и програм само за V разред објављени у једном од наредних бројева „Службених Новина“, на што Вам се овим скреће пажња.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

У исто време извештавате се да ће се у VI, VII и VIII разр. реалних гимназија радити и даље по досадашњем плану и програмима, без икаквих измена.

Настава у сва четири нижа разреда реалних гимназија биће и за наредну 1927./28. школ. годину по досадашњем привременом плану и програму са једином изменом што ће ученици српско-оравославне вероисповести из веронауке у IV разр. реалне гимназије учити само Историју Хришћанске Цркве, а до године ће у V разр. учити Историју Српске Православне Цркве. Овако ће се радити све дотле док се од првог разреда не уведе поступно нови стални наставни план из веронауке.

Како су ученици српско-православне вере, који ће се у 1927./28. год. уписати у V разред, већ у IV разреду учили из веронауке Историју Хришћанске и Српске Прав. Цркве, али у мањем обиму него је то сада прописано за V разред, то ће наредне школске године најпре поновити и поунити нови програм из Историје Хришћанске Цркве, а потом детаљно учити оне делове из Историје Српске Православне Цркве, који су по новом привременом програму јаче истакнути (у главном IV период). Поред тога ће ученици читати Јеванђеља, да би се што боље упознали са животом Исуса Христа, а тако исто Посланице Коринћанима Св. Апостола Павла (нарочито се ваља задржати на посланици првој, гл. 13.).

Настава у класичним гимназијама и реалкама биће, без икакве измене, и у 1927./28. школ. год. по плану и програмима, који су и досада важили за ове врсте школа.

Досада одобрени уџбеници, иако не одговарају новим привременим програмима, могу се употребити и у 1927./28. школ. години, и ту се једино допушта наставницима да сами допуне наставу из појединих предмета, прописану тим новим привременим програмима за V разред реалних гимназија.

По наредби Министра Просвете,
Шеф Наставног Одељења,
Јов. Канрга, с. р.

193.

О.Н.Бр. 47.831

26.-VII-1927. год.

Учишћељи-це дужни су да после две, а најдаље за три године учишћељске службе, положе практични учишћељски испит.

По чл. 29. Зак. о народ. школама стални учитељи после две године учитељске службе добијају право на полагање практичног учитељског испита. Док не положе овај испит, немају права на повишице плата, а по положеном испиту може им се рачунати највише пет година за повишице и пензију. Одредба овога члана није у сагласности са прописима Зак. о чиновницима грађанског реда.

По чл. 54. Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађ. реда за прелаз из приправних група установавају се

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

државни стручни испити. Поменути практични учитељски испит сада важи као државни стручни, који се поменутим чланом тражи. — Према истом члану рокови за стицање права за полагање стручног испита ни у ком случају не могу бити дужи од три године од дана ступања у службу; међутим по чл. 29. Зак. о народ. школама рок је неограничен.

По чл. 14. Зак. о чиновницима грађ. реда државна је служба за прве три године привремена, а по истеку привремене службе (чл. 16.) службеник добива сталност под условима који се предвиђају законом, т. ј. ако је положио државни стручни испит (чл. 54.) и ако је надлежна комисија за оцену, по његовом општем владању и показаном успеху у служби (чл. 18.), нашла да је способан да постане сталан. — У случају да комисија за оцену нађе да службеник није способан да постане сталан (чл. 19.), отпустиће се из службе. Изузетно по одлуци комисије, службеник може остати још годину дана привремен, али му се та година неће рачунати за напредовање. Ако по истеку овога рока комисија нађе да службеник не може постати сталан, отпустиће се из службе и не може се више у исту струку примити.

Према оваквим одредбама Закона о чиновницима јасно је, да досадашња пракса по чл. 29. Зак. о народ. школама — рачунајући с тим да су учитељи, без практичног испита, услед ратних и послератних несређених прилика, имали досад довољно времена да испуне услове поменутога члана — мора престати, и у будуће се има у свему поступити по прописима Закона о чиновницима грађанског реда.

На основу свега тога, а у тежњи да се у интересу саме учитељске службе прописи Закона о чиновницима грађ. реда примене и на учитеље народних школа, наређујем:

Да су одсад учитељи-це, постављени са квалификацијама по чл. 29. Закона о народним школама, дужни да после две, а најдаље за три године учитељске службе, положи практични учитељски испит. Ако је учитељ поред тога испунио и остале услове (чл. 18.), комисија ће га превести из привремене службе на сталност. Ако пак услед неиспуњених услова буде оглашен од стране комисије за неспособног да постане сталан, њему ће се допустити да може остати још годину дана привремен, с тим да за то време положи практични учитељски испит, али му се та година неће рачунати за напредовање. Ако и по истеку овог рока учитељ не положи овај испит, отпустиће се из службе и не може се више у исту струку примити.

Досадашња пракса по чл. 29. Зак. о народ. школама, да се практични учитељски испит може полагати и после три, па чак и после пет година, обуставља се, а школски ће надзорници одмах послати Министарству спискове оних учитеља-ица, којима је истекло по три године службе, а практични испит још нису положили. Одсек за Учитељске Школе у формалном погледу створиће могућност овим учите-

љима, да најдаље за једну годину од данас полажу практичан испит. И њима се за напредовање неће рачунати време проведено у учитељској служби после навршене три године учитељске службе.

Према томе, Просветна Одељења ће преко школског надзорника одмах обавестити писмено све учитеље, с тим да они, којих се ово буде тичало, о томе воде рачуна, јер се после тога рока никакви разлози за правдање неће узимати у обзир.

По овлашћењу Министра Просвете,
Начелник
Одељења за Основну Наставу
и Народно Просвећивање,
Гл. Елезовић, с. р.

194.

О.Н.Бр. 52.169
15.-VIII-1927. год.
Дојунски испити из националне групе предмета обављају се у октобру ове год. у Београду.

Господин Министар Просвете, одлуком својом О.Н.Бр. 52.169 од 13.-VIII-1927. одлучио је: да се допунски испити из националне групе предмета обаве у октобру месецу ове године у Београду.

Испитне комисије и дани испита одредиће се накнадно. Кандидати ће пре почетка испита положити таксу од 120 динара, која се ни у ком случају не враћа.

Просветна Одељења доставиће спискове свих учитеља, који су свршили школу пре 1918. године а нису српско-хрватско-словеначке народности, најдаље до 15. септембра 1927. године.

По наредби
Начелника Одељења за Основну Наставу
и Народно Просвећивање,
Референт,
М. Симоновић, с. р.

СТЕЧАЈИ

16.

МИ

АЛЕКСАНДАР I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

На предлог Нашега Министра Просвете, а на основи § 111. посебног Школског Закона од 31. октобра 1888. године за Хрватску и Славонију, као и на основи чл. 52. и 71. Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, постављамо:

У државну основну школу у Турњу града Карловца, области прим.-крајишке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, Павла Рибара, учитеља из Чаглића области осиејечке, чиновника исте групе и категорије — по молби ;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Терезију Лисац, учитељицу из Илаче области сремске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Каменском града Карловца, области приморско-крајишке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Катарину Хорват, учитељицу из Саборског области прим.-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Глини области приморско-крајишке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Јосипа Пинотића, учитеља из Мале Солине области прим.-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Косијајници области прим.-крајишке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије, Аделу Логомерац, учитељицу из истога места, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Сушаку области приморско-крајишке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, Карла Доленчића, учитеља из Ратуља области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби ;

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Максимилијана Просена, учитеља из Врбника области сплитске, чиновника исте групе и категорије — по молби ;

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Драгутина Лукежа, учитеља из Красице среза сушачког, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби ;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Марију Хајдингер, учитељицу из Св. Матеја области љубљанске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Св. Јелени области приморско-крајишке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, Јурја Жагара, учитеља из Подхума области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Делницама области приморско-крајишке:
за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије,
Јосипа Киринчића, учитеља из Шиматова области приморско-крајишке,
чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Боронију града Загеба, области
загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије,
Фрању Радеја, учитеља из Драге области приморско-крајишке, чинов-
ника исте групе и категорије — по молби;

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије,
Јосипа Солтера, учитеља из Карловца, чиновника исте групе и кате-
горије — по молби.

У државну основну школу у Лашћини града Загеба, обл. загребачке:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије,
Ивку Ханжек рођ. Јурачић, учитељицу из Копривнице обл. осиејчке,
чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Жишњаку града Загеба, обл. загребачке:

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије,
Игнаца Просоли, учитеља из Руда среза самоборског, области загре-
бачке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Крижевцима области загребачке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије,
Марнју Катанец, учитељицу из Белице среза чаковачког, области ма-
риборске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Сиску области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије,
Јосипа Марјановића, учитеља из Храстелнице области загребачке, чи-
новника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Иванцу области загребачке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије,
Фрањицу Вшетачку, учитељицу из Чаковца области мариборске, чи-
новника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Иванић-Граду области загребачке :

• за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије,
Ивана Чорка, учитеља из Посавских Брега области загребачке, чинов-
ника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Орославју области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Ивана Ступарића, учитеља из Горичана — Међумурје, чиновника исте групе и категорије — по молби;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије, Марију Ступарић, учитељицу из Горичана — Међумурје, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Клинча-Селу области загребачке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије, Катицу Такшић, учитељицу из Руме области сремске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Забоку области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, Рудолфа Боровчака, учитеља из Загреба, чиновника исте групе и категорије — по молби;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Анку Боровчак, учитељицу из Загреба, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Градецу области загребачке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Анку Шестак, учитељицу из Плешца области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Врбовцу области загребачке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Љубицу Калафатић, учитељицу из Сења области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Вараждинским Тојлицама области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Франа Халужана, учитеља из Прелога области мариборске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Таборском области загребачке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије, Зору Сивош, учитељицу из Стражемана области осиејчке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Палањку области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, Ватрослава Бохорчића, учитеља из Мартинске Веси области загребачке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Псарјеву области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Јанка Скукана, учитеља из Опатинца области загребачке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Маркушеву области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Стјепана Мишкића, учитеља из Глинског Новог Села области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Св. Клари области загребачке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Марка Лончара, учитеља из Огранског Обрежа области загребачке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Бјеловару области осијечке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Мартина Мађерека, учитеља из Трновитице области осијечке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Вировици области осијечке :

за сталног учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Роберта Боренића, учитеља из Будаковца области осијечке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Дрњу области осијечке :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 2. групе II категорије, Марију Вуконић, учитељицу из Вирја области осијечке, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Кушјеву области осијечке :

за равнајућег учитеља, с правима чиновника 2. групе II категорије, Петра Посавца, учитеља из Ердевика области сремске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Винковцима области сремске :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 1. групе II категорије, Агнезу Лешиф, учитељицу из Хртковаца области сремске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

У државну основну школу у Инђији области сремске:

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, Владимира Вуковића, учитеља из Старог Сланкамена области сремске, чиновника исте групе и категорије — по молби.

Наш Министар Просвете нека изврши овај Указ.

О.Н.Бр. 56.622

30. августа 1927. године,
Блед.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар Просвете,

Д-р **Нинко Перић**, с. р.

17.

О.Н.Бр. 52.218
13.-VIII-1927. год.

По молбама на стечај, а у вези § 111. посебног Школског Закона од 31. октобра 1888. год. за Хрватску и Славонију, одлуке Господина Министра Просвете О.Н.Бр. 13.601 од 28. фебруара 1927. год., као и на основи чл. 52. и 71. Закона о чиновницима од 31. јула 1923. год. и предлога Централне Комисије,

ПОСТАВЉАМ

У ДРЖАВНИМ ОСНОВНИМ ШКОЛАМА:

I У приморско-крајишкој области:

у Грачацу среза истога:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, Павла Дробца, учитеља из истога места, чиновника исте групе и категорије;

у Цриквеници среза истога:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, Милку Симчић, учитељицу из Каства истога среза, области љубљанске, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, Славку Касагранди, учитељицу из Баста среза макарског, области дубровачке, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, Ајку Гојшан, учитељицу из Лича среза делничког, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Црном Лугу среза делничког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, Марију Шијајер, учитељицу из Радовице среза слуњског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Брињу среза истог :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Даницу Вукелић*, учитељицу из Олтара среза сењског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Бачуш среза глинског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Љубицу Вучковић*, учитељицу из Плавче Драге среза огулинског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Новом Личком среза госпићског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Славу Тройчић*, учитељицу из Цесаричког Шушња среза госпићског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Свећом Року среза грачачког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Тому Шушића*, учитеља из Прозора среза оточачког, обл. приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Барицу Шушић*, учитељицу из Домашинца, у Међумурју, чиновника исте групе и категорије;

у Скочају среза кореничког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Маријана Росандића*, учитеља из Бољевца среза кореничког, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Меченчанима среза коштајничког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Бошка Кајгану*, учитеља из Моштанице среза петрињског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Доњим Дубравама среза огулинског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Софију Мраовић*, учитељицу из Меченчана среза коштајничког, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Гомирју среза огулинског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Зорку Јовић*, учитељицу из Јасенице среза огулинског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Прачну среза пейрињској :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Злашу Орлић*, учитељицу из Високог области сарајевске, чиновника исте групе и категорије;

у Перушићу среза перушићској :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Вилку Тачковић*, учитељицу из Гложђа среза доњомихољачког, области осиејчке, чиновника исте групе и категорије;

у Дрежнику среза слуњској :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Јелену Ковачевић*, учитељицу из Даруварског Соколовца среза даруварског, области осиејчке, чиновника исте групе и категорије;

у Церник-Чавлима среза сушачкој :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Пишкур*, учитељицу из Палањка области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Красици среза сушачкој :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Рус*, учитељицу из Св. Матеја области љубљанске, чиновника исте групе и категорије;

у Хрељину среза сушачкој :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Данила Срдоца*, учитеља из Хриба среза чабарског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Гробнику среза сушачкој :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Владимира Колака*, учитеља из Јелења среза сушачког, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Анку Грубишић*, учитељицу из Призне среза сењског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Скакавцу среза војнићској :

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Јосића Генера*, учитеља из Красног среза сењског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Ивану Генер*, учитељицу из Красног среза сењског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Тојуском среза вринмоској :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Шшефу Михаћ*, учитељицу из Радуча среза госпићског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије ;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Анку Рибич*, учитељицу из Саборског среза огулинског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије.

II У загребачкој области :

у Краини среза истој :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Алојзија Врховника*, учитеља из Зрина области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Д. Сшубици среза истој :

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Аншу Рехака*, учитеља из Кукујеваца среза шидског, области сремске, чиновника исте групе и категорије ;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Марију Рехака*, учитељицу из Кукујеваца среза шидског, области сремске, чиновника исте групе и категорије ;

у Дубрави среза чазманској :

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Јакова Уђбинца*, учитеља из Барил. Љесковца среза војнићског, обл. приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије ;

у Клоштру Иванићу среза чазманској :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Шусић*, учитељицу из Св. Јане среза јастребарског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Биспри среза доњосшубичкој :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Фрањицу Јакшеић*, учитељицу из Коњшћине среза златарског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Краљевом Врху среза доњосшубичкој :

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Тада Рочића*, учитеља из Љубешћнице среза новомарофског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Лазу Бистричком среза доњосубичког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Иву Торића*, учитеља из Паловца — Међумурје, чиновника исте групе и категорије ;

у Лейоглави среза иванечког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Стјепана Станешића*, учитеља из Цветлина среза иванечког, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Крашићу среза јаснребарског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Драицу Деркос*, учитељицу из Малог Буковца среза лудбрешког, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Драганићима среза карловачког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Драгушина Мифека*, учитеља из Купјака среза делничког, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије ;

у Тухљу среза клањечког :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Катицу Клаужер*, учитељицу из Хорватске среза преградског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Људевиша Винковића*, учитеља из истог места, чиновника исте групе и категорије ;

у Дубравици среза клањечког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Иву Башића*, учитеља из истог места, чиновника исте групе и категорије ;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Јулку Башић*, учитељицу из Краљевца н/С. среза клањечког, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Радобоју среза крајинског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Рибич*, учитељицу из Пожешког Брестовца среза слав.-пожешког, области осигејке, чиновника исте групе и категорије ;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Јелку Физир*, учитељицу из Чуковца среза лудбрешког, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Црквени среза крижевачког:

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Стјепана Ковача*, учитеља из Оштрог Зида среза гарешничког, области осигејке, чиновника исте групе и категорије;

у Св. Ивану-Жабно среза крижевачког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Албину Дундовић*, учитељицу из Јалжабета среза вараждинског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Калнику среза крижевачког:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Мартина Гушћина*, учитеља из Купусине среза апатинског, области бачке, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Ану Гушћин*, учитељицу из Купусине среза апатинског, области бачке, чиновника исте групе и категорије;

у Копривничком Иванцу среза лудбрешког:

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Људевића Поје*, учитеља у Мартијанцу среза лудбрешког, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Ремешинцу среза новомарофског:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Зору Дерковић*, учитељицу у истом месту, чиновника исте групе и категорије;

у Љубешћици среза новомарофског:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Шћрбениц*, учитељицу из Босиљева среза врбовског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Косћелу среза преградског:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Ваћрослава Ковачића*, учитеља у истом месту, чиновника исте групе и категорије;

у Десинићу среза преградског:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Зору Шорић*, учитељицу из Мурског Средишћа — Међумурје, чиновника исте групе и категорије;

у Таборском среза преградског:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Емилију Сивош*, учитељицу из Миховљана среза златарског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Рудама среза самоборског:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Венџурин*, учитељицу из Видовца среза вараждинског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Св. Маршину под Окићем среза самоборског:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Драгушина Дужанца*, учитеља из Котара среза самоборског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Марјану Дужанец*, учитељицу из Котара среза самоборског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Доњој Зелени среза Св. Иван Зелина:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Ивку Геберш*, учитељицу из Скрада среза војнићског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије;

у Псарјеву среза Св. Иван Зелина:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Даницу Михољевић*, учитељицу из Доњег Видовца — Међумурје, чиновника исте групе и категорије;

у Радовечком Крижовљану среза вараждинског:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Петронилу Ламош*, учитељицу из Грешчевине среза вараждинског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Реснику среза загребачког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Јосију Комадина*, учитељицу из Јалжабета среза вараждинског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије;

у Св. Клари среза загребачког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Јосију Хрњак*, учитељицу из Чаковца — Међумурје, чиновника исте групе и категорије;

у Зачрепљу среза крајинског:

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Јосија Фраисмана*, учитеља из Дреновбока среза новског, области осиечке, чиновника исте групе и категорије;

у Жажини среза сисачког:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Ивана Наглића*, учитеља у истом месту, чиновника исте групе и категорије;

у *Орославју среза доњосџубичкој*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Ивана Пејаковића*, учитеља из Петриње среза петрињског, области приморско-крајишке, чиновника исте групе и категорије.

III У *осијечкој области*:

у *Ђакову среза истиој*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Милана Приића*, учитеља из Красковића среза слатинског, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Ласовцу среза бјеловарској*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Петра Миливојевића*, учитеља из Копривне среза осијечког, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Томашу среза бјеловарској*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Мирка Богданића*, учитеља из Ивановог Села среза грубишнопољског, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Бекеџинцима среза ђаковачкој*:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Шнајдер*, учитељицу из Лукач. Будровца среза вировитичког, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Вучевцима среза ђаковачкој*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Јосипа Јовановића*, учитеља из Радосаваца среза слатинског, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Калиновцу среза ђурђевачкој*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 1. групе II категорије, *Мију Рабаџију*, учитеља из Вировитице среза вировитичког, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Клошћу Подравском среза ђурђевачкој*:

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Стјепана Ференчаковића*, учитеља из Млаке среза новског, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Вирју среза ђурђевачкој*:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Драгицу Микац*, учитељицу из Дежановца среза даруварског, области осијечке, чиновника исте групе и категорије;

у Куџини среза куџинског :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Анку Чејка*, учитељицу из Мостара среза чазманског, области загребачке, чиновника исте групе и категорије ;

у Кошки среза нашичког :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Наду Дракулић*, учитељицу из Борове среза вировитичког, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Ораховици среза нашичког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Стјепана Коларића*, учитеља из Шага среза валповачког, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Подгорачу среза нашичког :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Терезију Сајц*, учитељицу из Дежановца среза даруварског, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Маџић-Мали среза новоградишког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Маџију Смичића*, учитеља из Гуњева среза новоградишког, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Сџаром Пеџровом Селу среза новоградишког :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Људевишу Трдић*, учитељицу из Подгорача среза нашичког, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Даљу I среза осиечког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Мирослава Јохлера*, учитеља из Кршинаца среза нашичког, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Новој Криваји среза вировиџичког :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Бранка Пауковића*, учитеља из Вођина среза слатинског, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

у Пеџријевцима среза валповачког :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Маџилду Плеше*, учитељицу из Кешинаца среза ђаковачког, области осиечке, чиновника исте групе и категорије ;

WWW.UNILIB.RS за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Кайицу Иванчић*, учитељицу из Чемернице среза вировитичког, области осиејечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Валјову среза валјовачког* :

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Драгушина Србецију*, учитеља у истом месту, чиновника исте групе и категорије;

у *Српској Кайели среза бјеловарског* :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Винка Шикића*, учитеља из Капелске Велике среза бјеловарског, чиновника исте групе и категорије.

IV У сремској области :

у *Сошину среза вуковарског* :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Терезију Бершић*, учитељицу из Бошњака среза жупањског, области сремске, чиновника исте групе и категорије;

у *Вођинцима среза винковачког* :

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Маршина Будишића*, учитеља из Чаглића среза пакрачког, области осиејечке, чиновника исте групе и категорије;

у *Новим Јанковцима среза винковачког* :

за сталног учитеља, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Јосија Марковића*, учитеља из Рајева Села среза жупањског, области сремске, чиновника исте групе и категорије;

у *Сикиревцима среза жујанског* :

за сталну учитељицу, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Јелку Писар*, учитељицу из истога места, чиновника исте групе и категорије;

у *Сшарим Бановцима среза жујанског* :

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Јакова Карајчева*, учитеља из Рибице области сремске, чиновника исте групе и категорије;

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Николу Мудрића*, учитеља из Вере среза вуковарског, области сремске, чиновника исте групе и категорије;

у Моловину среза илочки:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Јакова Демченка*, учитеља из истога места, чиновника исте групе и категорије;

у Марадику среза иршког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Софију Познић*, учитељицу из Карловчића среза земунског, области сремске, чиновника исте групе и категорије;

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Марију Вишић*, учитељицу из истога места, чиновника исте групе и категорије;

у Бешки среза сџаропазовачког:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Бранка Бушу*, учитеља из истога места, чиновника исте групе и категорије;

у Сџарој Пазови среза исиог:

за сталног учитеља, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Максима Јовичића*, учитеља из Илинаца среза шидског, области сремске, чиновника исте групе и категорије;

у Новој Пазови среза сџаропазовачког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Даницу Вуковић*, учитељицу из Илинаца среза шидског, области сремске, чиновника исте групе и категорије;

у Новом Сланкамену среза сџаропазовачког:

за сталног учитеља, с правима чиновника 5. групе II категорије, *Богослава Шшилица*, учитеља из Грабоваца среза румског, области сремске, чиновника исте групе и категорије.

V У Међумурју:*у Маџинцу среза чаковачког:*

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Шшефанију Жегарац*, учитељицу из Малинске среза крчког, области сплитске, чиновника исте групе и категорије;

у Мурском Средишћу среза чаковачког:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 4. групе II категорије, *Милку Ребок рођ. Војвода*, учитељицу из Св. Мартина н/М. среза чаковачког, области мариборске, чиновника исте групе и категорије;

у Прелогу среза истој:

за сталну учитељицу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Кашицу Кечкеш*, учитељицу из Св. Јурја у Трњу среза прелошког, области мариборске, чиновника исте групе и категорије;

у Ходошану среза прелошког:

за сталну учитељницу, с правима чиновника 3. групе II категорије, *Софију Јурињак*, учитељицу из Горичана среза прелошког, области мариборске, чиновника исте групе и категорије.

По овлашћењу Министра Просвете,
Помоћник,

Магарашевић, с. р.

ЛИЧНЕ ВЕСТИ¹⁾

ОПШТЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛИКОВАЊА

Указ

Орденом Св. Саве II реда:

Српско просветно и културно друштво „Просвјета“ у Сарајеву (П.Бр. 11.055 од 15.-VIII-1927. год.).

Одлука

Господин Министар Просвете одликовао је *похвалницом* Ђуру Совиља, трговца из Будимлић-Јапре, што је за школу у Будимлић-Јапри бесплатно уступио своју кућу на три године (О.Н.Бр. 47.184 од 23.-VIII-1927. год.).

ПОСТАВЉЕЊА

Укази

У *Министарству Просвете*: за помоћника Министра Просвете, чиновника 2. групе I категорије, Димитрије Магарашевић, начелник Одељења за Средњу Наставу у истом Министарству, чиновник 3. групе I категорије (П.Бр. 10.912 од 7.-VIII-1927. год.);

за референта, чиновника 4. групе I категорије, Никола Бачић, референт истог Министарства, чиновник 5. групе I категорије (П.Бр. 10.911 од 31.-VII-1927. год.);

у *Геолошко-Палеонтолошком Музеју у Загребу*, за кустоса, чиновника 4. групе I категорије, Д-р Јосип Пољак, кустос истог музеја, чиновник 5. групе I категорије (П.Бр. 10.914 од 7.-VIII-1927. год.);

у *Геолошком Заводу у Загребу*, за геолога, чиновника 4. групе I категорије, Д-р Фран Шукље, геолог истог завода, чиновник 5. групе I категорије (П.Бр. 10.913 од 7.-VIII-1927. год.).

¹⁾ У 8. броју заведен је лични материјал, који је Уредништво примило од 1. августа до 1. септембра ове године.

Одлуке

У Министарству Просвете: за учитеља-дневничара, са месечном наградом од 1.200 динара, Даница Ђаковићева, из Београда (П.Бр. 9.014 од 1.-VIII-1927. год.);

за приправника, чиновника 9. групе I категорије, Илија Петровић, приправник Народне Библиотеке у Београду (П.Бр. 10.868 од 12.-VIII-1927. год.);

за приправника, чиновника 4. групе III категорије, Видосава Симић, привремена учитељица, на раду у Министарству Просвете (П.Бр. 8.682 од 17.-VIII-1927. год.);

у Државној Архиви у Новом Саду, за служитеља-дневничара, са месечном наградом од 1.200 динара, Раде Комлушан, из Новог Сада (П.Бр. 10.590 од 8.-VIII-1927. год.);

у Зоолошком Народном Музеју у Загребу, за лаборанта-дневничара, са месечном наградом од 1.300 динара, Славко Новосел, из Загреба (П.Бр. 9.482 од 4.-VIII-1927. год.);

у Народној Библиотеци у Београду, за служитеља-дневничара, са месечном наградом од 1.050 динара, Радомир Јовановић, из Београда (П.Бр. 9.653 од 11.-VIII-1927. год.);

у Универзитетској Библиотеци у Загребу, за пристава, чиновника 4. групе II категорије, Милица Б. Продановић, пристав истог Универзитета, чиновник 5. групе II категорије (П.Бр. 10.917 од 15.-VIII-1927. год.).

ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ УПРАВНИКА ДРЖ. ШТАМПАРИЈЕ НА ЦЕТИЊУ

Одлука

Божо Ђукић, професор учитељске школе на Цетињу, има да врши дужност управника Држ. Штампариие у истом месту, са свима овлашћењима која је имао и досадашњи вршилац дужности управника (П.Бр. 11.373 од 24.-VIII-1927. год.).

УПУЋЕН НА РЕДОВНУ ДУЖНОСТ

Одлука

Никола Мартиновић, вршилац дужности управника Држ. Штампариие на Цетињу, упућен је на своју редовну дужност у Државној Штампариии у истом месту (П.Бр. 11.373 од 24.-VIII-1927. год.).

ПЕНЗИОНИСАЊЕ

Указ

Глигорије Елезовић, начелник Одељења за Основну Наставу у Министарству Просвете, чиновник 3. групе I категорије (П.Бр. 11.251 од 7.-VIII-1927. год.).

УВАЖЕНА ОСТАВКА

Одлука

Миловану Кабиларову, служитељу-дневничару Државне Архиве у Новом Саду (П.Бр. 10.590 од 9.-VIII-1927. год.).

ОТПУШТЕЊЕ

Одлука

Петар Павковић, учитељ-дневничар Министарства Просвете (П.Бр. 9.979 од 2.-VIII-1927. год.).

ПРОСВЕТНА ОДЕЉЕЊА

ПОСТАВЉЕЊА

Указ

У *Просветном Одељењу у Осијеку*, за обласног школског надзорника, чиновника 5. групе I категорије, Раде Љубојевић, наставник учитељске школе и вршилац дужности равнатеља женске грађанске школе у Осијеку, чиновник исте групе и категорије (П.Бр. 11.320 од 17.-VIII-1927. год.).

Одлука

У *Просветном Одељењу у Карловцу*, за шефа одсека за основну наставу, Никола Добрић, обласни школски надзорник у истом месту (П.Бр. 10.625 од 6.-VIII-1927. год.).

ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ ПРОСВЕТНОГ ИНСПЕКТОРА

Према указаној потреби Г. Министар Просвете, под П.Бр. 11.289 од 23. августа ове год., донео је одлуку: да директор гимназије у Сомбору, Д-р Васа Зрнић, врши дужност просветног инспектора Бачке Области.

РАЗРЕШЕЊЕ

Одлука

Анте Штефанац, шеф одсека за основну наставу у Просветиом Одељењу у Карловцу (П.Бр. 10.625 од 6.-VIII-1927. год.).

ВИША НАСТАВА
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊЕ

Указ

Д-р Боривоје Ж. Милојевић, досадашњи ванредни професор, чиновник 4. групе I категорије, за редовног професора, чиновника 3. групе I категорије, у Београду (П.Бр. 11.049 од 15.-VIII-1927. год.).

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

Указ

Д-р Ксенофон Шаховић, досадашњи доцент, чиновник 8. групе I категорије, за ванредног професора, чиновника 4. групе I категорије, у Београду;

Д-р Милутин Нешковић, досадашњи доцент, чиновник 8. групе I категорије, за ванредног професора, чиновника 4. групе I категорије, у Београду. — (П.Бр. 11.049 од 15.-VIII-1927. год.)

Одлуке

Д-р Владимир Базала, досад. асистент, чиновник 9. групе I категорије, за асистента, чиновника 8. групе I категорије, у Загребу (П.Бр. 9.987 од 6.-VIII-1927. г.);

Д-р Милан Прица, досад. асистент, чиновник 9. групе I категорије, за асистента, чиновника 8. групе I категорије, у Загребу (П.Бр. 10.216 од 6.-VIII-1927. год.);

Анте Стилиновић, досад. чиновник Клиничке Болнице, у 4. групи III категорије, за архивског чиновника 3. групе III категорије на истој клиници, у Загребу (П.Бр. 6.732 од 15.-VIII-1927. год.).

ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

У к а з и

Виктор Гостиша, досадашњи ванредни професор, чиновник 4. групе I категорије, за редовног професора, чиновника 3. групе I категорије, у Љубљани (П.Бр. 10.583 од 1.-VIII-1927. год.);

Душан Сернец, бивши ванредни професор истог факултета и Министар Грађевина на расположењу, за ванредног професора, чиновника 3. групе I категорије, у Љубљани (П.Бр. 10.584 од 1.-VIII-1927. год.).

О д л у к а

Јанко Рудолф, дипломирани инжењер, за асистента, чиновника 9. групе I категорије, у Љубљани (П.Бр. 8.533 од 26.-VII-1927. год.).

ВЕТЕРИНАРСКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊЕ

У к а з

Лука Жупан, досад. писар, чиновник 2. групе III категорије, за писара, чиновника 1. групе III категорије, у Загребу (П.Бр. 10.586 од 1.-VIII-1927. год.).

ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

У к а з

Јосиф Бален, досадашњи инспектор Министарства Шума и Рудника, чиновник 4. групе I категорије, за ванредног професора, чиновника исте групе и категорије, у Београду;

Д-р Добросав Тодоровић, досадашњи доцент, чиновник 6. групе I категорије, за ванредног професора, чиновника 4. групе I категорије, у Београду. — (П.Бр. 11.049 од 15.-VIII-1927. год.)

ТЕОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПОСТАВЉЕЊА

У к а з

Д-р Борислав Лоренц, досадашњи ванредни професор, чиновник 4. групе I категорије, за редовног професора, чиновника 3. групе I категорије, у Београду;

Д-р Радивоје Јосић, досадашњи доцент, чиновник 6. групе I категорије, за ванредног професора, чиновника 4. групе I категорије, у Београду. — (П.Бр. 11.049 од 15.-VIII-1927. год.)

ЕКОНОМСКО-КОМЕРЦИЈАЛНА ВИСОКА ШКОЛА

ПОСТАВЉЕЊЕ

У к а з

Д-р Јосип Нађ, досадашњи редовни професор, чиновник 3. групе I категорије, за редовног професора, чиновника 2. групе I категорије, у Загребу (П.Бр. 9.975 од 21.-VII-1927. г.).

РАЧУНОВОДСТВО УНИВЕРЗИТЕТА

ПОСТАВЉЕЊЕ

Указ

Јосип Хршак, шеф рачуноводства на Универзитету у Загребу, чиновник 1. групе II категорије, за шефа рачуноводства на Универзитету, чиновника 5. групе I категорије, у Загребу (П.Бр. 10.585 од 1.-VIII-1927. год.).

СРЕДЊА НАСТАВА

ГИМНАЗИЈЕ И РЕАЛКЕ

ПОСТАВЉЕЊА

Укази

У гимназији у Шапцу, за директора, чиновника 3. групе I категорије Милан Ђ. Милосављевић, професор IV мушке гимназије у Београду, чиновник 4. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.141 од 7.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Крушевцу, за директора, чиновника 3. групе I категорије, Љубомир Матић, директор гимназије у пензији (С.Н.Бр. 25.363 од 7.-VIII-1927. год.).

Одлуке

У гимназији у Панчеву, за контрактуалног суплента, са годишњом наградом од 18.000 динара, Јелена Вашченко, контрактуални дневничар исте школе и дипломирани студент филозофије (С.Н.Бр. 21.294 од 25.-VII-1927. год.);

у реалци у Београду, за школског лекара, са годишњим хонораром од 2.500 динара, Д-р Божидар Петковић, лекар и хонорарни наставник од часа (С.Н.Бр. 20.605 од 3.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Гуприји, за школског лекара, са годишњим хонораром од 2.400 динара, Д-р Здравко Ивковић, лекар (С.Н.Бр. 22.472 од 3.-VIII-1927. год.);

у II мушкој гимназији у Београду, за школског лекара, са годишњом наградом од 2.500 динара, Д-р Ђорђе Пешић, лекар (С.Н.Бр. 16.535 од 3.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Броду, за контрактуалног суплента, са годишњом наградом од 18.000 динара, Вера Вукелић удата Шепелев, суплент исте школе, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.264 од 8.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Дубровнику, за суплента, чиновника 9. групе I категорије, Винко Форетић, суплент у оставци и дипломирани филозоф (С.Н.Бр. 12.564 од 5.-VIII-1927. г.);

у гимназији у Котору, за контрактуалног суплента, са годишњом наградом од 24.000 динара, Марија Никифорова, контрактуални суплент исте школе (С.Н.Бр. 23.411 од 12.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Кавадару, за контрактуалну привремену учитељицу вештина, са годишњом наградом од 18.528 динара, Мара Анђеловићева удата Ванслов, привремена учитељица вештина гимназије у истом месту, чиновник 4. групе III категорије (С.Н.Бр. 23.412 од 13.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Крушевцу, за школског лекара, са годишњим хонораром од 2.500 динара, Д-р Момчило Лазаревић, општински лекар (С.Н.Бр. 23.589 од 15.-VIII-1927. год.);

у гимназији у Ваљеву, за контрактуалног суплента, са годишњом наградом од 19.800 динара, Александар Еленев, контрактуални суплент гимназије у истом месту, са годишњом наградом 20.400 динара (С.Н.Бр. 24.592 од 20.-VIII-1927. год.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ПРЕМЕШТАЈИ

По потреби

Укази

У I мушку гимназију у Београду, Раде Орлић, професор III мушке гимназије у истом месту, чиновник 4. групе I категорије;

у III мушку гимназију у Београду, Дамјан Божић, професор I мушке гимназије у истом месту, чиновник 5. групе I категорије;

у гимназију у Бијељини, Фрањо Вислић, професор гимназије у Бањој Луци, чиновник 6. групе I категорије;

у гимназију у Врању, за професора, Душан М. Поповић, директор и професор гимназије у Ђиљану, чиновник 6. групе I категорије;

у гимназију у Ђиљану, за директора и професора, Никола Ђурица, професор гимназије у Пожаревцу, чиновник 6. групе I категорије;

у гимназију у Госпићу, Вјекослав Радмиловић, професор гимназије у Новој Градишци, чиновник 4. групе I категорије;

у I реалну гимназију у Загребу, Јулије Бенешић, професор II велике гимназије у истом месту, чиновник 4. групе I категорије;

у II реалну гимназију у Загребу, Максимилијан Мелкус, професор мушке реалне гимназије у Осијеку, чиновник 6. групе I категорије;

у II женску реалну гимназију у Загребу, Д-р Андрија Стехно, професор гимназије у Вараждину, чиновник 6. групе I категорије;

у гимназију у Зајечару, Бранко Д. Ђорђевић, професор гимназије у Шапцу, чиновник 6. групе I категорије;

у I мушку гимназију у Сарајеву, Хенрик Шуман, професор гимназије у Бијељини, чиновник 5. групе I категорије. — (С.Н.Бр. 24.144 од 7.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Вршцу, Иван Модрчин, професор мушке гимназије у Суботици, чиновник 5. групе I категорије;

у велику гимназију у Сплиту, Никола Кучић, професор гимназије у Вршцу, чиновник 5. групе I категорије. — (С.Н.Бр. 24.142 од 7.-VIII-1927. год.);

у III мушку гимназију у Београду, за професора, Милован Ристић, директор и професор гимназије у Аранђеловцу, чиновник 5. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.144 од 7.-VIII-1927. год.).

Одлуке

У гимназију у Госпићу, Д-р Иван Есих, суплент I мушке реалне гимназије у Загребу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.686 од 29.-VII-1927. год.);

у гимназију у Мостару, Д-р Рудолф Сибер, суплент под уговором гимназије у Бањој Луци, са годишњим хонораром од 24.000 динара (С.Н.Бр. 22.496 од 25.-VII-1927. год.);

у гимназију у Петрињи, Антонија Мединић, привремена предметна учитељица I женске реалне гимназије у Загребу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.368 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Шибенику, Виргил Менегело-Динчић, привремени учитељ вештина реалке у Сплиту, чиновник 4. групе III категорије (С.Н.Бр. 22.369 од 24.-VII-1927. г.);

у гимназију у Глини, Георгије Орлов, суплент под уговором гимназије у Костајници, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.373 од 21.-VII-1927. г.);

у гимназију у Новом Месту, Д-р Кајетан Гантар, суплент под уговором II реалне гимназије у Љубљани, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.359 од 20.-VII-1927. год.);

у гимназију у Копривници, инж. Николај Брусникин, суплент под уговором гимназије у Вировитици, са годишњом наградом од 21.600 динара (С.Н.Бр. 22.357 од 21.-VII-1927. год.);

у гимназију у Госпићу, Марин Павлиновић, привремени предметни учитељ мушке реалне гимназије у Осијеку, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.375 од 21.-VII-1927. године);

у гимназију у Грачацу, Јосип Вртодушић, суплент гимназије у Глини, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.362 од 21.-VII-1927. год.);

у гимназију у Броду, Драгица Пуклеш, привремена предметна учитељица гимназије у Крижевцима, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.377 од 21.-VII-1927. г.);

у III реалну гимназију у Љубљани, Д-р Валтер Бохинц, суплент реалке у Љубљани, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.356 од 21.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бјеловару, Милан Циндрић, привремени учитељ вештина гимназије у Броду, чиновник 4. групе III категорије (С.Н.Бр. 22.382 од 21.-VII-1927. г.);

у I женску реалну гимназију у Загребу, Марица Бадовинац, професор II женске реалне гимназије у Загребу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.358 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бјеловару, Д-р Анте Риболи, професор гимназије у Госпићу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.378 од 21.-VII-1927. год.);

у мушку реалну гимназију у Осијеку, Томислав Паветић, професор гимназије у Броду, чиновник 7. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.374 од 21.-VII-1927. год.);

у гимназију у Руми, Стјепан Маленица, професор гимназије у Броду, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.367 од 21.-VII-1927. год.);

у гимназију у Новој Градишки, Стјепан Грубер, суплент гимназије у Вуковару, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.364 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Петрињи, Марин Сомборац, суплент гимназије у Сиску, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.379 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Карловцу, Иван Ауер, привремени учитељ вештина III мушке реалне гимназије у Загребу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.355 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Госпићу, Стојан Аралица, учитељ вештина III реалне гимназије у Загребу, чиновник 3. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.354 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Слав. Пожези, Стјепан Кузма, суплент гимназије у Дарувару, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.366 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Ливну, Лав Демјановскиј, дневничар под уговором гимназије у Кореници, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.Н.Бр. 22.363 од 22.-VII-1927. г.);

у гимназију у Оточцу, Марија Канели, контр. привремена предметна учитељица гимназије у Паланци, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.365 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Тузли, Мехмедалија Џинић, суплент гимназије у Ливну, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.383 од 23.-VII-1927. год.);

у гимназију у Грачацу, Мирко Узоринац, привремени учитељ вештина гимназије у Карловцу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.381 од 23.-VII-1927. год.);

у I мушку гимназију у Сарајеву, Димитрије Вујичић, професор женске гимназије у Сарајеву, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.361 од 23.-VII-1927. год.);

у гимназију у Мостару, Иво Мирковић, привр. учитељ вештина женске гимназије у Сплиту, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.370 од 24.-VII-1927. год.);

у II мушку гимназију у Сарајеву, Марија Драганић, суплент I женске гимназије у Загребу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.497 од 26.-VII-1927. год.);

у гимназију у Приштини, Наталија Калчићева, професор гимназије у Врању, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.402 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Плевљу, Станко Модич, привремени предметни учитељ гимназије у Лозници, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.447 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Шапцу, Феодор Мурза-Каракубски, контрактуални суплент гимназије у Костајници, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.448 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Куршумлији, Персида Наодовићева, суплент гимназије у Пожаревцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.449 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Прилепу, Видосава Ђелинео, привремена предметна учитељица гимназије у Крушевцу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.450 од 27.-VII 1927. год.);

у гимназију у Котору, Целзо Вратовић, професор реалне гимназије у Шибенику, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.406 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Колашину, Васо Томановић, професор гимназије у Вел. Бечке-реку, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.407 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Велесу, Крсто Љумовић, професор гимназије у Куршумлији, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.408 од 27.-VII-1927. год.);

у мушку гимназију у Скопљу, Фран Графенауер, професор гимназије у Штипу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.409 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бару, Милица Брадић, дневничар гимназије у Параћину, са месечном наградом од 1.200 динара (С.Н.Бр. 22.412 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бијелом Пољу, Драгомир Шарчевић, привремени предметни учитељ гимназије у Кос. Митровици, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.413 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Битољу, Риста Марковић, суплент гимназије у Прилепу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.415 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Вршцу, Ристо Одавић, суплент гимназије у Старом Бечеју, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.423 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Кос. Митровици, Катарина Лазићка, привремена предметна учитељица гимназије у Куршумлији, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.426 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Кос. Митровици, Љубиша Лазић, привремени предметни учитељ гимназије у Куршумлији, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.427 од 27.-VII 1927. год.);

у гимназију у Књажевцу, Радмила Вељовићка, привремена предметна учитељица гимназије у Белој Цркви, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.428 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Кавадару, Цветко Зечевић, привремени предметни учитељ гимназије у Прилепу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.429 од 27.-VII-1927. г.);

у гимназију у Јагодини, Бора Димитријевић, суплент гимназије у Свилајнцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.431 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бијелом Пољу, Василије Благоднадеждин, контрактуални суплент гимназије у Кавадару, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.430 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Новом Врбасу, Виктор Лех, суплент гимназије у Руми, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.444 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Новој Вароши, Ружица Мариновићева, привремена предметна учитељица гимназије у Приштини, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.445 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Даниловом Граду, Радивоје Богојевић, привремени предметни учитељ гимназије у Кичеву, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.437 од 27.-VII 1927. год.);

у гимназију у Даниловом Граду, Босиљка Бели-Марковићева, привремена предметна учитељица гимназије у Краљеву, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.438 од 27.-VII-1927. год.);

WWW.UNILIB.RS

- у гимназију у Краљеву, Феодор Рајевски, контрактуални суплент гимназије у Сурдулици, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.439 од 27.-VII-1927. г.);
- у женску гимназију у Крагујевцу, Павлија Тодоровић, суплент I мушке гимназије у Крагујевцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.442 од 27.-VII-1927. г.);
- у гимназију у Смедереву, Јован Обертић, привремени предметни учитељ гимназије у Сенти, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.454 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Штипу, Јаков Бумбер, суплент мушке гимназије у Скопљу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.453 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Куманову, Александар Залијев, контрактуални привремени учитељ вештина гимназије у Скопљу, са годишњом наградом од 16.200 динара (С.Н.Бр. 22.452 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Прилепу, Стефан Ђелинео, привремени предметни учитељ гимназије у Крушевцу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.451 од 27.-VII-1927. г.);
- у женску гимназију у Нишу, Иванка Петковићева, привремена предметна учитељица гимназије у Прокупљу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.457 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Кавадару, Павле Достанић, привремени предметни учитељ гимназије у Подгорици, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.459 од 27.-VII-1927. г.);
- у гимназију у Петровцу Бачком, Милорад Динић, привремени предметни учитељ гимназије у Чачку, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.461 од 27.-VII-1927. г.);
- у мушку гимназију у Суботици, Добрила Спасојевић, привремена предметна учитељица гимназије у Паланци, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.443 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Алексинцу, Станислав Ивашкијевић, контрактуални суплент гимназије у Вел. Градишту, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 22.411 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Вршцу, Тонка Гвозден, привремена предметна учитељица гимназије у Вел. Кикинди, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.421 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Пожези Ужичкој, Радмила Михаиловићева, привремена предметна учитељица гимназије у Ђевђелији, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.432 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Дебру, Никола Лазаревић, привремени предметни учитељ гимназије у Куманову, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.434 од 27.-VII-1927. г.);
- у гимназију у Даниловом Граду, Јелица Здравковић, привремена предметна учитељица гимназије у Приштини, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.435 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Даниловом Граду, Милован Здравковић, привремени предметни учитељ гимназије у Приштини, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.436 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Подгорици, Мартин Маврић, суплент гимназије у Госпићу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.460 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Тетову, Богић Милошевић, привремени предметни учитељ гимназије у Гњилану, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.595 од 28.-VII-1927. г.);
- у гимназију у Шапцу, Надежда Крејаковићева, суплент гимназије у Зајечару, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.593 од 28.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Краљеву, Никола Симић, привремени предметни учитељ учитељске школе у Крагујевцу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.592 од 28.-VII-1927. г.);
- у гимназију у Ивањици, Богдан Ружић, суплент гимназије у Гњилану, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.591 од 28.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Вараждину, Д-р Матија Марков, професор гимназије у Копривници, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.955 од 31.-VII-1927. год.);

у II мушку реалну гимназију у Загребу, Д-р Јанко Обершки, професор II женске реалне гимназије у истом месту, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.956 од 31.-VII-1927. год.);

у II реалну гимназију у Љубљани, Срећко Баучер, суплент гимназије у Крању, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.081 од 6.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Гор. Милановцу, Зорка Јоковићева, суплент гимназије у Шапцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.381 од 4.-VIII-1927. год.);

у I мушку гимназију у Крагујевцу, Адам Јовановић, суплент гимназије у Тетову, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.969 од 1.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Вуковару, Никола Трајковић, суплент II мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.967 од 1.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Вуковару, Јулијана Јорговићка, привремена предметна учитељица гимназије у Илоку, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.417 од 27.-VII-1927. г.);

у гимназију у Шапцу, Предраг М. Никачевић, суплент гимназије у Лесковцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.378 од 4.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Бакру, Богдан Стојсављевић, професор гимназије у Дарувару, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.796 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Огулину, Иво Драгичевић, суплент гимназије у Дарувару, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.793 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Шапцу, Лепосава Љ. Мићићева, привремена учитељица вештина гимназије у Зајечару, чиновник 4. групе III категорије (С.Н.Бр. 24.377 од 4.-VIII-1927. године);

у гимназију у Ваљево, Никола Красојевић, суплент гимназије у Аранђеловцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.375 од 6.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Крижевцима, Зденко Милер, привремени предметни учитељ гимназије у Костајници, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.371 од 22.-VII-1927. године);

у II мушку гимназију у Сарајеву, Бошко Петровић, професор I мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.376 од 26.-VII-1927. год.);

у гимназију у Госпићу, Акиф Шеремет, професор гимназије у Бањој Луци, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.384 од 23.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бару, Михаило К. Јовићевић, привремени предметни учитељ гимназије у Подгорици, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.789 од 10.-VIII-1927. године);

у гимназију у Беранама, Јован Вукчевић, суплент гимназије у Подгорици, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.788 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Подгорици, Стево Вукотић, привремени предметни учитељ гимназије у Бару, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.787 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Чачку, Д-р Јосип Иванчић, професор гимназије у Илоку, чиновник 7. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.403 од 27.-VII-1927. год.);

у гимназију у Вуковару, Милутин Јорговић, дневничар гимназије у Илоку, са месечном наградом од 1.200 динара (С.Н.Бр. 22.416 од 27.-VII-1927. год.);

у I мушку гимназију у Сарајеву, Радунка Чубриловић, професор женске гимназије у Сарајеву, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.541 од 17.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Зајечару, Марија Ђорђевићка, учитељ вештина гимназије у Шапцу, чиновник 3. групе III категорије (С.Н.Бр. 24.376 од 4.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Лесковцу, Борис Селивановски, професор гимназије у Шапцу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.383 од 4.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Шапцу, Антун Јовић, привремени предметни учитељ гимназије у Горњем Милановцу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 24.380 од 4.-VIII-1927. године);

www.unilib.rs у гимназију у Горњем Милановцу, Владимир Шестериков, контрактуални суплент гимназије у Шапцу, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 24.382 од 4.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Тетову, Димитрије М. Ђорђевић, професор I мушке гимназије у Крагујевцу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.384 од 4.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Подгорици, Милисав Марсенић, привремени предметни учитељ гимназије у Беранама, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.786 од 10.-VIII-1927. године);

у гимназију у Беранама, Мато Бацковић, привремени предметни учитељ гимназије у Никшићу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.781 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Охриду, Милица Ђ. Кулићева, суплент гимназије у Новом Пазару, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.779 од 10.-VIII-1927. год.);

у III мушку гимназију у Београду, Радоје Кнежевић, суплент реалке у Сплиту, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.542 од 16.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Бос. Градишки, Софија Рајхман, привремена предметна учитељица гимназије у Петрињи, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.080 од 2.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Никшићу, Вук Делевић, привремени предметни учитељ гимназије у Беранама, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.780 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Беранама, Ђоко Зечевић, суплент учитељске школе у Беранама, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.790 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Прилепу, Даница Буквићева, привремена предметна учитељица гимназије у Штипу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 24.791 од 17.-VIII-1927. године);

у I женску гимназију у Београду, Видосава Стојановић, суплент гимназије у Панчеву, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.727 од 17.-VIII-1927. год.).

По молби

Указ

У II мушку гимназију у Београду, Јуре Ткалчић, професор Музичке Академије у Загребу, чиновник 4. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.144 од 7.-VIII-1927. год.).

Одлуке

У II женску реалну гимназију у Загребу, Зорка Тиљак, суплент гимназије у Врању, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 15.594 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Новој Градишки, Смиља Месаровић, привремена предметна учитељица гимназије у Глини, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 19.811 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Оточцу, Иван Сувчински, привремени предметни учитељ под уговором гимназије у Пироту, са год. наградом од 16.200 динара (С.Н.Бр. 22.380 од 22.-VII-1927. год.);

у гимназију у Бихаћу, Симеон Влатковић, привремени предметни учитељ гимназије у Огулину, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 17.772 од 21.-VII-1927. године);

у гимназију у Херцег-Новом, Павле Онихимовски, контрактуални суплент гимназије у Улцињу, са годишњом наградом од 18.000 динара (С.Н.Бр. 9.684 од 1.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Аранђеловцу, Антоније Милетић, суплент гимназије у Неготину, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 10.811 од 6.-VIII-1927. год.);

у III реалну гимназију у Љубљани, Франц Чемажар, професор гимназије у Новом Месту, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.493 од 15.-VIII-1927. год.);

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

- у II мушку гимназију у Сарајеву, Ленка Донићева, суплент мушке гимназије у Новом Саду, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.687 од 26.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Никшићу, Лука Симоновић, привремени предметни учитељ гимназије у Призрену, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.446 од 27.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Бањој Луци, Виктор Тиан, суплент поморске академије у Бакру, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.501 од 23.-VII-1927. год.);
- у II реалну гимназију у Љубљани, Павел Сушник, професор гимназије у Новом Месту, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 11.808 од 21.-VII-1927. год.);
- у I женску гимназију у Београду, Божидарка Максимовићка, суплент гимназије у Панчеву, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 15.889 од 15.-VIII-1927. год.);
- у I женску реалну гимназију у Загребу, Маријана Хенеберг, суплент женске реалне гимназије на Сушаку, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 17.768 од 22.-VII-1927. год.);
- у женску гимназију у Скопљу, Ђура Радојев, привремени учитељ вештина гимназије у Куманову, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 20.150 од 26.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Карловцу, Звонимир Вироубал, привремени учитељ вештина гимназије у Оточцу, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 17.782 од 23.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Ђевђелији, Милица М. Стојановићева, привремена предметна учитељица гимназије у Сурдулици, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 7.045 од 11.-VIII-1927. год.);
- у гимназију у Лесковцу, Надежда Милијевићева, суплент гимназије у Броду, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 20.766 од 26.-VII-1927. год.);
- у мушку гимназију у Скопљу, Иван Теофилаков, контрактуални професор гимназије у Ђевђелији, са годишњом наградом од 26.400 динара (С.Н.Бр. 19.460 од 25.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Ћуприји, Јелисавета Крстићева, суплент гимназије у Лесковцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 19.562 од 1.-VIII-1927. год.);
- у реалку у Сплиту, Јосип Шоња, учитељ вештина гимназије у Шибенику, чиновник 4. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.015 од 24.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Сенти, Јосиф Гале, професор гимназије у Вршцу, чиновник 7. групе I категорије (С.Н.Бр. 16.135 од 25.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Сиску, Лидија Курђукова, дневничар под уговором гимназије у Новој Градишки, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.Н.Бр. 18.747 од 22.-VII-1927. год.);
- у II мушку реалну гимназију у Загребу, Винко Дорчић, суплент гимназије у Огулину, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 18.246 од 22.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Бањој Луци, Каролина Готлиб, привремена предметна учитељица гимназије у Бос. Градишки, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 20.909 од 23.-VII-1927. год.);
- у мушку гимназију у Суботици, Варвара Меденица, професор гимназије на Цетињу, чиновник 7. групе I категорије (С.Н.Бр. 19.035 од 25.-VII-1927. год.);
- у женску гимназију у Крагујевцу, Милица Милошевићка, суплент гимназије у Чачку, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 18.432 од 26.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Пожаревцу, Миленко Стојановић, суплент гимназије у Јагодини, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 18.628 од 28.-VII-1927. год.);
- у женску гимназију у Крагујевцу, Тајана Журжулова, професор гимназије у Панчеву, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 19.059 од 25.-VII-1927. год.);
- у гимназију у Шибенику, Стјепан Перузовић, привремени предметни учитељ гимназије у Сиску, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.079 од 2.-VIII-1927. године);

www.unilib.rs

у гимназију у Копривници, Владимир Блашковић, привремени предметни учитељ гимназије у Костајници, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.189 од 4.-VIII 1927. год.);

у гимназију у Чачку, Десанка Вучковићева, суплент мушке гимназије у Суботици, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 17.238 од 1.-VIII-1927. год.);

у мушку гимназију у Земуну, Виктор Оберемок, контрактуални суплент гимназије у Шапцу, са годишњом наградом од 27.900 динара (С.Н.Бр. 19.302 од 4.-VIII 1927. год.);

у гимназију у Карловцу, Миховил Ловрић, професор гимназије у Сењу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.557 од 9.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Крку, Богољуб Крејчик, привремени предметни учитељ гимназије у Охриду, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.622 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Госпићу, Вјера Пјентко, контрактуални дневничар гимназије у Ливну, са годишњом наградом од 14.400 динара (С.Н.Бр. 16.492 од 10.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Бјеловару, Виктор Ладенхаузер, привремени учитељ вештина гимназије у Срем. Митровици, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 24.013 од 17. VIII-1927.-год.);

у реалку у Сплиту, Д-р Никола Берус, суплент гимназије у Бјеловару, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 24.805 од 16.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Чачку, Станислав Илић, суплент гимназије у Пожези Ужичкој, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 21.268 од 9.-VIII-1927. год.);

у гимназију у Тузли, Д-р Адил Абдурахман-Чокић, професор I мушке гимназије у Сарајеву, чиновник 7. групе I категорије (С.Н.Бр. 21.339 од 23.-VII-1927. год.);

у гимназију у Сурдулици, Даринка Јовановићка, привремена предметна учитељица гимназије у Пожези Ужичкој, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 16.563 од 19.-VIII-1927. год.);

у мушку гимназију у Суботици, Павле Тишма, суплент гимназије у Сенти, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 20.078 од 10.-VIII-1927. год.).

ДОДЕЉЕН НА РАД

О д л у к а

Павле М. Јефтић, професор гимназије у Вршцу, додељен је на рад Просветном Инспекторату у Вел. Бечкерек у за школску 1927./28. годину (С.Н.Бр. 20.402 од 25.-VII 1927. год.).

УНАПРЕЂЕЊА

У к а з и

У 3. групу I категорије:
Јован Алексић, директор гимназије у Куманову (С.Н.Бр. 24.146 од 31.-VII 1927. год.).

У 4. групу I категорије:
Драгутин Галијан, директор и професор гимназије у Копривници;
Д-р Франц Чадеж, професор II гимназије у Љубљани;
Иван Брачко, професор реалне гимназије у Цељу. — (С.Н.Бр. 24.146 од 31.-VII 1927. год.)

У 6. групу I категорије:
Максо Милошевић, професор гимназије у Бихаћу;
Д-р Ивана Роси, професор I женске реалне гимназије у Загребу. — (С.Н.Бр. 24.146 од 31.-VII-1927. год.)

О д л у к е

У 9. групу I категорије:
Стјепан Маркуш, суплент реалне гимназије у Крижевцима (С.Н.Бр. 21.566 од 22.-VII-1927. год.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

- Иван Кањух, суплент гимназије у Охриду (С.Н.Бр. 21.623 од 22.-VII-1927. год.);
 Станимир Илић, суплент гимназије у Пожези Ужичкој (С.Н.Бр. 22.132 од 27.-VII-1927. год.);
 Богомир Тепли, суплент гимназије у Мурској Сobotи (С.Н.Бр. 22.795 од 4.-VIII-1927. год.);
 Стеван Р. Васић, суплент мушке гимназије у Скопљу (С.Н.Бр. 23.114 од 5.-VIII-1927. год.);
 Никола Шакић, суплент гимназије у Петрињи (С.Н.Бр. 23.303 од 11.-VIII-1927. г.);
 Александар Влајић, суплент I гимназије у Крагујевцу (С.Н.Бр. 23.500 од 11.-VIII-1927. год.);
 Богољуб Крејчик, суплент гимназије у Крку (С.Н.Бр. 23.623 од 11.-VIII-1927. г.);
 Данило Салом, суплент гимназије у Дервенти (С.Н.Бр. 24.354 од 19.-VIII-1927. г.).
- У 3. групу II категорије:
 Људмила Светничкић, учитељ вештина II реалне гимназије у Љубљани (С.Н.Бр. 21.391 од 22.-VII-1927. год.);
 Милан Врбић, учитељ вештина реалке у Лесковцу (С.Н.Бр. 20.527 од 1.-VIII-1927. г.);
 Иван Томашић, учитељ вештина мушке гимназије у Нишу (С.Н.Бр. 19.190 од 1.-VIII-1927. год.);
 Миленко Ђурић, учитељ вештина III мушке реалне гимназије у Загребу (С.Н.Бр. 23.246 од 10.-VIII-1927. год.).

ПОНОВО РАЗВРСТАН

Одлука

- У 4. групу I категорије 10. степена:
 Драгутин Ренарић, бивши професор I реалне гимназије у Загребу, сада у пензији (С.Н.Бр. 19.360 од 31.-VII-1927. год.).

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ

Одлуке

- Д-ру Јосипу Иванчићу, професору реалне гимназије у Илоку, признато је у године држ. службе за пензију и степен основне плате време од 5. августа 1912. до 17. августа 1917. год., т. ј. *пет* година и *дванаесет* дана, које је провео у парохијској служби (С.Н.Бр. 21.927 од 26.-VII-1927. год.);
 Д-ру Рикарду Краусу, професору I гимназије у Загребу, признато је у године држ. службе за пензију и степен основне плате време од 19. новембра 1906. год. до 15. августа 1907. год., т. ј. *осам* месеци и *двадесет шест* дана, које је провео као асистент Народног Музеја у Загребу (С.Н.Бр. 19.687 од 25.-VII-1927. год.);
 Д-ру Ивану Хуленићу, професору II гимназије у Загребу, признато је у године држ. службе за пензију и степен основне плате време од 1. септембра 1918. год. до 1. децембра 1922. год., т. ј. *четири* године и *три* месеца, које је провео у парохијској служби (С.Н.Бр. 21.979 од 26.-VII-1927. год.);
 Вукосави Војводић, професору гимназије у Јагодини, признато је у године државне службе за пензију и степен основне плате време од 1. августа 1920. до 1. фебруара 1921. год., т. ј. *шест* месеци, које је провела као званичник Министарства Грађевина (С.Н.Бр. 21.369 од 3.-VIII-1927. год.).

ПРЕВЕДЕН ИЗ ПРИВРЕМЕНЕ У СТАЛНУ СЛУЖБУ

Одлука

- Јуре Бутковић, служитељ реалне гимназије у Огулину (С.Н.Бр. 23.305 од 10.-VIII-1927. год.).

ПРОДУЖЕЊЕ УГОВОРА

О д л у к е

Уговор закључен између Свјатослава Маљуге, контрактуалног суплента гимназије у Призрену, и Министарства Просвете продужен је за годину дана, са принадлежностима које је досад имао (С.Н.Бр. 22.179 од 3.-VIII-1927. год.).

Уговор закључен између Антонија Каретникова, контрактуалног дневничара гимназије у Лозници, и Министарства Просвете продужен је за годину дана, са принадлежностима које је досад имао (С.Н.Бр. 23.429 од 12.-VIII-1927. год.).

ПЕНЗИОНИСАЊА

У к а з и

Милан Томић, директор гимназије у Крушевцу, чиновник 3. групе I категорије (С.Н.Бр. 25.362 од 7.-VIII-1927. год.);

Јосип Кардинар, професор гимназије у Цељу, чиновник 4. групе I категорије;

Стеван Јавор, професор реформне реалне гимназије у Шибенику, чиновник 4. групе I категорије. — (С.Н.Бр. 25.361 од 7.-VIII-1927. год.)

ОДОБРЕН ПРЕЛАЗ У РЕСОРЕ ДРУГИХ МИНИСТАРСТАВА

О д л у к е

У ресор Министарства Трговине и Индустрије: Милану М. Вуксановићу, професору гимназије у Вел. Бечкереку, чиновнику 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 21.286 од 22.-VII-1927. год.);

У ресор Министарства Вера: Еди Штефану, професору гимназије у Кос. Митровици, чиновнику 6. групе I категорије (С.Н.Бр. 21.896 од 25.-VII-1927. год.);

У ресор Министарства Трговине и Индустрије: Синоши Стојковићу, супленту IV мушке гимназије у Београду, чиновнику 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.931 од 2.-VIII-1927. год.);

У ресор Министарства Војске и Морнарице: Ивану Доминису, привременом учитељу вештина гимназије у Битољу, чиновнику 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.609 од 1.-VIII-1927. год.).

СТАВЉЕН НА РАСПОЛОЖЕЊЕ

О д л у к а

Министарству Трговине и Индустрије: Арпад Лебл, професор гимназије у Горњем Милановцу, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 21.783 од 28.-VII-1927. г.).

УВАЖЕНЕ ОСТАВКЕ

О д л у к е

Борису Рупнику, супленту III реалне гимназије у Љубљани (С.Н.Бр. 22.885 од 4.-VIII-1927. год.);

Николији Красојевићки, дневничару гимназије у Аранђеловцу (С.Н.Бр. 23.185 од 6.-VIII 1927. год.).

РАЗРЕШЕЊА

О д л у к е

Д-р Вукота Божовић, школски лекар гимназије у Ћуприји (С.Н.Бр. 22.472 од 3.-VIII-1927. год.);

Д-р Урош Јекић, школски лекар реалке у Београду (С.Н.Бр. 20.605 од 3.-VIII-1927. год.);

- Д-р Сретен Милојевић, школски лекар гимназије у Крушевцу (С.Н.Бр. 22.840 од 1.-VIII-1927. год.);
 Д-р Владислав Богдановић, школски лекар II мушке гимназије у Београду (С.Н.Бр. 22.841 од 1.-VIII-1927. год.).

ОТКАЗАН УГОВОР

О д л у к е

- Сергију Голдштајну, контрактуалном супленту гимназије у Оточцу — на три месеца (С.Н.Бр. 22.353 од 25.-VII-1927. год.);
 Михаилу Кравченку, контрактуалном привременом предметном учитељу гимназије у Ресну (С.Н.Бр. 22.456 од 27.-VII-1927. год.);
 Николи Гешћенку, привременом предметном учитељу под уговором гимназије у Новој Градишки — на три месеца (С.Н.Бр. 22.548 од 27.-VII-1927. год.);
 Александру Танцову, контрактуалном привременом предметном учитељу гимназије у Србобрану (С.Н.Бр. 22.835 од 1.-VIII-1927. год.);
 Сергију Городецком, контрактуалном супленту реалне гимназије у Карловцу — на месец дана (С.Н.Бр. 23.692 од 18.-VIII-1927. год.);
 Јовану Максимовићу, контрактуалном супленту гимназије у Великој Кикинди (С.Н.Бр. 19.070 од 25.-VII-1927. год.);
 Виктору Царевском, контрактуалном привременом учитељу вештина гимназије у Ђевђелији (С.Н.Бр. 20.586 од 25.-VII-1927. год.);
 Јарославу Плечиту, контрактуалном дневничару реалке у Сплиту (С.Н.Бр. 22.583 од 2.-VIII-1927. год.).

ПРИМЉЕН ОТКАЗ УГОВОРА

О д л у к а

- Николи Ангелову, контрактуалном супленту гимназије у Свилајнцу (С.Н.Бр. 24.415 од 16.-VIII-1927. год.).

ОТПУШТЕЊА

О д л у к е

- Наталија Секулићева, привремена предметна учитељица гимназије у Тетову (С.Н.Бр. 22.839 од 1.-VIII-1927. год.);
 Димитрије Милошевић, привремени предметни учитељ гимназије у Цариброду (С.Н.Бр. 22.836 од 1.-VIII-1927. год.);
 Звонимир Сертић, привремени предметни учитељ гимназије у Бијељини (С.Н.Бр. 22.352 од 20.-VII-1927. год.);
 Отон Диамант, привремени предметни учитељ гимназије у Грачацу (С.Н.Бр. 22.495 од 21.-VII-1927. год.);
 Феодора Дејма, суплент гимназије у Новој Градишки (С.Н.Бр. 22.494 од 22.-VII-1927. год.);
 Никола Бодрожич, дневничар гимназије у Сенти (С.Н.Бр. 22.455 од 27.-VII-1927. год.);
 Петар Бошковић, привремени предметни учитељ гимназије у Краљеву (С.Н.Бр. 22.441 од 27.-VII-1927. год.);
 Ана Васићева, привремена предметна учитељица гимназије у Краљеву (С.Н.Бр. 22.440 од 27.-VII-1927. год.);
 Душан Будимировић, привремени предметни учитељ гимназије у Горњем Милановцу (С.Н.Бр. 22.425 од 27.-VII-1927. год.);
 Катарина Несторовићева, привремена предметна учитељица II мушке гимназије у Крагујевцу (С.Н.Бр. 22.424 од 27.-VII-1927. год.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.unilib.rs

Анка Грубер, привремена предметна учитељица гимназије у Вуковару (С.Н.Бр. 22.418 од 27.-VII-1927. год.);

Мирослав Расулић, привремени предметни учитељ гимназије у Ивањици (С.Н.Бр. 22.589 од 28.-VII-1927. год.);

Анђелија Црвенчанин, привремена предметна учитељица гимназије у Тетову (С.Н.Бр. 22.837 од 1.-VIII-1927. год.);

Владанка Васиљевићева, привремена предметна учитељица гимназије у Тетову (С.Н.Бр. 22.838 од 1.-VIII-1927. год.).

ИСПРАВКЕ РЕШЕЊА

Решење С.Н.Бр. 8.127 од 12. маја 1924. год. — којим је Злата Павловићева, привремена предметна учитељица гимназије у Књажевцу, постављена за привремену предметну учитељицу исте школе у 5. групи II категорије 1. степена основне плате са 10% повећаних редовних принадлежности — исправља се у толико, што јој неће припадати право на 10% поменутог повећања. — (С.Н.Бр. 19.452 од 18.-VII-1927. г.)

Решење С.Н.Бр. 6.202 од 24. априла 1924. год. — којим је Богдан Ружић, суплент гимназије у Гњилану, постављен за привременог предметног учитеља исте школе у 5. групи II категорије 1. степена основне плате са 10% повећаних редовних принадлежности — исправља се у толико, што му неће припадати право на 10% поменутог повећања. — (С.Н.Бр. 18.031 од 18.-VII-1927. год.)

Решење С.Н.Бр. 3.355 од 27. фебруара 1924. год. — којим је разврстана Олга Шаринић, професор II женске реалне гимназије у Загребу — исправља се у толико, што ће јој се до 1. септембра 1923. год. признати *седам* година, *један* месец и *четири* дана државне службе, а не *седам* година, *једанаест* месеци и *дванаест* дана. — (С.Н.Бр. 21.732 од 28.-VII-1927. год.)

ИЗМЕНА ОДЛУКЕ

Одлука С.Н.Бр. 11.907 од 27. јуна 1925. год. ставља се ван снаге у толико, што ће се принадлежности Д-ра Мирослава Куса, суплента I велике гимназије у Загребу, исплаћивати почевши од 1. априла 1927. год. из партије 273. поз. 1. (С.Н.Бр. 21.771 од 7.-VIII-1927. год.).

ПОМОРСКЕ АКАДЕМИЈЕ

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ

О д л у к е

Милошу Липовцу, професору поморске академије у Котору, признато је у године државне службе за пензију време од *четрнаест* месеци, које је провео на дужности поморског официра (С.Н.Бр. 19.581 од 30.-VII-1927. год.);

Марку Грабићу, служитељу поморске академије у Дубровнику, признато је у године државне службе за пензију и степен основне плате време од *двадесет три* године и *пет* дана, које је провео у државној и самоуправној служби (С.Н.Бр. 21.362 од 27.-VII-1927. год.).

ПРЕВЕДЕН ИЗ ПРИВРЕМЕНЕ У СТАЛНУ СЛУЖБУ

О д л у к а

Марко Грабић, служитељ поморске академије у Дубровнику (С.Н.Бр. 21.362 од 27.-VII-1927. год.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ

ПРЕМЕШТАЈИ

По пошреби

Укази

У женску учитељску школу у Загребу, Јован Буњевац, професор мушке учитељске школе у истом месту, чиновник 6. групе I категорије;

у женску учитељску школу у Загребу, Сава Роксандић, професор мушке учитељске школе у истом месту, чиновник 4. групе I категорије;

у женску учитељску школу у Марибору, Ладислав Млакер, професор гимназије у Птују, чиновник 6. групе I категорије;

у женску учитељску школу у Сарајеву, Милутин Поповић, професор мушке учитељске школе у истом месту, чиновник 5. групе I категорије. — (С.Н.Бр. 24.145 од 7.-VIII-1927. год.)

Одлуке

У учитељску школу у Шапцу, Петар Комнемић, професор учитељске школе у Суботици, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.057 од 2.-VIII-1927. год.);

у учитељску школу у Шапцу, Војислав Павловић, суплент гимназије у Шапцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.052 од 30.-VII-1927. год.);

у учитељску школу у Бањој Луци, Добрила Грбић, привремена предметна учитељица гимназије у Бањој Луци, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 23.051 од 30.-VII-1927. год.);

у женску учитељску школу у Сомбору, Антонија Валентић, привремена учитељица вештина учитељске школе у Карловцу, чиновник 5 групе II категорије (С.Н.Бр. 23.053 од 30.-VII-1927. год.);

у женску учитељску школу у Љубљани, Дора Пегам, суплент мушке учитељске школе у истом месту, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.054 од 30.-VII 1927. године);

у учитељску школу у Ужицу, Милан М. Јовановић, суплент гимназије у Свилајнцу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.055 од 30.-VII 1927. год.);

у учитељску школу у Беранама, Милосав Ђ. Васовић, суплент гимназије у Беранама, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.791 од 10.-VIII-1927. год.).

По молби

Указ

У мушку учитељску школу у Београду, Анка Ракетић, професор гимназије у Сомбору, чиновник 5. групе I категорије;

у женску учитељску школу у Марибору, Рудолф Прегел, професор реалне гимназије у Мурској Соботи, чиновник 4. групе I категорије. — (С.Н.Бр. 24.145 од 7.-VIII-1927. год.)

Одлуке

У основну школу у Прилепу, за учитеља, с тим да ради у учитељској школи у истом месту, Благоје Јоковић, учитељ основне школе и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (С.Н.Бр. 20.289 од 5.-VIII-1927. г.);

у основну школу у Прилепу, за учитеља, с тим да ради у учитељској школи у истом месту, Миљенко М. Батистић, учитељ основне школе и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (С.Н.Бр. 19.890 од 5.-VIII 1927. године);

у основну школу у Шапцу, за учитеља, с тим да ради у учитељској школи у истом месту, Гаврило Д. Поповић, учитељ основне школе и апсолвент Више Педа-

www.unin.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 Мушке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (С.Н.Бр. 22.626 од 5.-VIII 1927. године);

у основну школу у Новом Саду, за учитеља, с тим да ради у учитељској школи у истом месту, Дејан Мицић, учитељ основне школе и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (С.Н.Бр. 20.641 од 5.-VIII-1927. г.);

у основну школу у Суботици, за учитеља, с тим да ради у учитељској школи у истом месту, Милорад Катанић, учитељ основне школе и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (С.Н.Бр. 19.295 од 5.-VIII 1927. године);

у основну школу у Херцег-Новом, за учитеља, с тим да ради у учитељској школи у истом месту, Гојко Ђурић, учитељ основне школе и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (С.Н.Бр. 20.839 од 5.-VIII-1927. г.);

у женску учитељску школу у Београду, Емилија Миликић, суплент гимназије у Нишу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 22.890 од 30.-VII-1927. год.);

у женску учитељску школу у Загребу, Мира Петровић, суплент гимназије у Сиску, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 17.373 од 30.-VII-1927. год.);

у учитељску школу у Капству, Вјекослав Томашић, професор реалне гимназије у Огулину, чиновник 8. групе I категорије (С.Н.Бр. 17.771 од 30.-VII-1927. год.);

у учитељску школу у Карловцу, Нада Демл, привремена предметна учитељица гимназије у Огулину, чиновник 5. групе II категорије (С.Н.Бр. 17.775 од 30.-VII-1927. г.);

у женску учитељску школу у Загребу, Зора Загода, суплент гимназије у Сиску, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 19.688 од 30.-VII-1927. год.);

у учитељску школу у Скопљу, Даница Феофилактова, суплент гимназије у Ђевђелији, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 19.459 од 26.-VII-1927. год.);

у женску учитељску школу у Крагујевцу, Милица Д. Рајковићева, суплент женске гимназије у Нишу, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 23.635 од 13.-VIII 1927. год.);

у мушку учитељску школу у Сарајеву, Драгомир Ђурђевић, суплент ниже пољопривредне школе у Бањој Луци, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 20.032 од 30.-VII-1927. год.);

у женску учитељску школу у Крагујевцу, Драгиња Вукосављевић, суплент гимназије у Краљеву, чиновник 9. групе I категорије (С.Н.Бр. 20.374 од 30.-VII-1927. г.).

ЗАДРЖАН И ДАЉЕ НА СВОЈОЈ ДУЖНОСТИ

О д л у к а

Абдулах Зечевић, професор мушке учитељске школе у Сарајеву (С.Н.Бр. 21.603 од 26.-VII-1927. год.).

УНАПРЕЂЕЊЕ

О д л у к а

У 3. групу II категорије:

Славко Винценц, учитељ, на раду у учитељској школи у Чаковцу (С.Н.Бр. 21.971 од 25.-VII-1927. год.).

ПЕНЗИОНИСАЊЕ

У к а з

Д-р Милан Петровић, управитељ учитељске школе у Бањој Луци, чиновник 3. групе I категорије (С.Н.Бр. 25.362 од 7.-VIII-1927. год.).

ОДЛУКЕ ВАН СНАГЕ

Одлука П.Бр. 969/27., којом је Абдулаху Зечевићу, професору мушке учитељске школе у Сарајеву, одобрен прелаз у ресор Министарства Вера, ставља се ван снаге (С.Н.Бр. 21.603 од 26.-VII-1927. год.).

Одлуке О.Н.Бр. 40.138 од 10. јула 1925. год. и О.Н.Бр. 48.938 од 9. септембра 1925. год., којима је Хусеин Ђого, професор учитељске школе, реактивисан с правима на принадлежности I (прве) чиновничке категорије, стављају се ван снаге, по пресуди Државног Савета од 15. априла 1927. год. Бр. 47.189/25. (О.Н.Бр. 37.667 од 23.-VII-1927. год.).

ОСНОВНА НАСТАВА

ГРАЂАНСКЕ ШКОЛЕ

ПОСТАВЉЕЊА

У кази

У женској грађанској школи у Земуну, за вероучитеља, с тим да предаје веро науку и у основним школама, с правима чиновника I. групе II категорије са 10% пов. ред. принадлежности, Константин Сеперовац, вероучитељ основних школа, чиновник исте групе и категорије, по молби (О.Н.Бр. 46.890 од 17.-VII-1927. год.);

у II женској грађанској школи у Сарајеву, за управитеља, чиновника I. групе II категорије са 10% пов. ред. принадлежности, Хусеин Ђого, професор учитељске школе у пензији, чиновник 5. групе I категорије (О.Н.Бр. 49.536 од 30.-VII 1927. год.).

Одлуке

У грађанској школи у Петроварадину, за правог учитеља, чиновника 4. групе II категорије са 10% пов. ред. принадлежности, Јосип Тончић, учитељ са испитом за грађ. школе, чиновник исте групе и категорије, по молби (О.Н.Бр. 46.536 од 25.-VII 1927. год.);

у грађанској школи у Шиду, за правог учитеља, чиновника 5. групе II категорије са 10% пов. ред. принадлежности, Петар Шерер, учитељ са испитом за грађ. школе, чиновник исте групе и категорије, по молби (О.Н.Бр. 48.548 од 30.-VII-1927. г.);

у грађанској школи у Кутини, за правог учитеља, чиновника 4. групе II категорије са 10% пов. ред. принадлежности, Драган Бенковић, учитељ са испитом за грађ. школе, чиновник исте групе и категорије, по молби (О.Н.Бр. 48.125 од 29.-VII-1927. г.);

у грађанској школи у Мостару, за учитељицу женског ручног рада, чиновника 4. групе III категорије, Радојка Костић, бивша учитељица женског ручног рада (О.Н.Бр. 47.642 од 6.-VIII-1927. год.);

у грађанској школи у Панчеву, за учитељицу женског ручног рада, чиновника 2. групе III категорије, Вукосава Гаковић, свршена ученица више занатске школе у Београду (О.Н.Бр. 46.427 од 10.-VIII-1927. год.).

ПРЕМЕШТАЈИ

По пошреби

Одлуке

У грађанску школу у Чабру, на рад, Славко Врга, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.241 од 1.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Новом Винодолу, на рад, за учитеља и управитеља, Борђе Вулетић, учитељ грађанске школе у Српским Моравицама, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 50.539 од 25.-VII-1927. год.);

у грађанску школу у Грубишном Пољу, на рад, Јосипа Перковић, учитељица основне школе, на раду у грађанској школи у Шиду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.224 од 8.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Краљевици, на рад, Марија Широла, учитељица основне школе, на раду у грађанској школи у Осијеку, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.225 од 8.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Лудбрегу, на рад, Ружица Михелић, учитељица основне школе, на раду у грађанској школи у Пакрацу, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.514 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу на Удбини, на рад, Велимир Калинић, учитељ основне школе, на раду у грађанској школи у Чабру, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.042 од 12.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Карлобагу, Анчица Барац, учитељица грађанске школе у Подравској Слатини, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.653 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Српским Моравицама, на рад, Јован Радмановић, учитељ основне школе, на раду у грађ. школи у Плашком, чиновник 5. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.523 од 14.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Лудбрегу, Милка Павковић, учитељица грађанске школе у Иванић-Граду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.481 од 14.-VIII-1927. год.).

По молби

Одлуке

У I женску грађанску школу у Загребу, Софија Михлетић, учитељица грађанске школе, на раду у реалној гимназији у Славонском Броду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 50.439 од 5.-VIII-1927. год.);

у I женску грађанску школу у Загребу, на рад, Марија Турањи, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 50.440 од 4.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Карлобагу, на рад, за учитеља и управника, Филип Ј. Равлић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.129 од 9.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Карловцу, на рад, Штефанија Рибар, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 37.273 од 12.-VII-1927. год.);

у грађанску школу у Жупањи, на рад, Злата Милошевић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.877 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Српским Моравицама, на рад, Стјепан Ивезић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.513 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Плашком, на рад, Ката Филиповић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.251 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Петроварадину, на рад, Ђуро Трбовић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.341 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Сушине-Ђурђеовцу, на рад, Петар Боговић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.956 од 9.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Карловцу, Даринка Грубић, учитељица грађанске школе у Српским Моравицама, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 43.540 од 8.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Жупањи, на рад, Штефанија Клёр, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.604 од 9.-VIII- 1927. год.);

у грађанску школу у Чаковцу, на рад, Анастасија Матановић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.254 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Иванић-Граду, на рад, Маја Чајковац, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.747 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу на Удбини, на рад, Марија Матасовић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4 групе II категорије (О.Н.Бр. 45.967 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ђакову, на рад, Ђуро Била, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.970 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Подравској Слатини, на рад, Славица Деркос, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.339 од 10.-VIII-1927. год.);

у мушку грађанску школу у Сарајеву, Бранко Зорић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у мушку грађанску школу у Сарајеву, Петар Видановић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у мушку грађанску школу у Сарајеву, Даринка Власављевић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије;

у I женску грађанску школу у Сарајеву, Сидонија Мондшајн, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије;

у II женску грађанску школу у Сарајеву, Љубица Љубичић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије;

у грађанску школу у Сарајеву, Мирко Војводић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Бос. Дубици, Фрањо Жак, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Бањој Луци, Јосип Жежек, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Бос. Новом, Јово Марјановић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Мркоњић-Граду, Јосипа Смолчић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 3. групе II категорије;

у грађанску школу у Зворнику, Катица Јурковић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Зворнику, Анте Албрехт, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Мркоњић-Граду, Душан Ђурановић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Зеници, Ђура М. Вујановић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије;

у грађанску школу у Зеници, Наталија Ковачевић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Бугојну, Станислава Коцан, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије;

у грађанску школу у Бугојну, Анто Бараћ, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије. — (О.Н.Бр. 47.642 од 6.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Кутини, на рад, Душан Витас, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.594 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Подр. Слатини, на рад, Тома Перуничкић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.654 од 12.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Мољу, Ђорђе Михајловић, помоћни учитељ грађанске школе у Грубишном Пољу, чиновник 5. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.484 од 17.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Апатину, Милета Живковић, управитељ грађанске школе на Удбини, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.562 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Хрељину, на рад, Аугуст Видас, учитељ основне школе, на раду у грађанској школи у Ердевику, чиновник 5. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.041 од 12.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ђакову, на рад, Игњације Шоштарко, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.954 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Винковцима, Анка Бачић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.155 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Срп. Моравицама, на рад, Олга Златец, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.132 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ердевику, Фердо Вигеле, учитељ грађанске школе у Љубљани, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 42.290 од 12.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Кутини, Ђуро Смиљанић, учитељ основне школе, на раду у грађанској школи у Ердевику, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 42.430 од 12.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Добановцима, на рад, Станко Митић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.003 од 9.-VIII.-1927. год.);

у грађанску школу у Апатину, Милан Ђурђевић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.418 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Апатину, Хранислав Гвозденовић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.080 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Бачкој Паланци, Божидар Стојановић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.419 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Бачкој Паланци, Миленко Брајовић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 43.995 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Бачкој Паланци, Дамјан Арнаутовић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.082 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Бачкој Паланци, Витомир Милошевић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.419 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Бачкој Тополи, Александар Николић, учитељ и апсолвент Више Педагошке Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.097 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Белој Цркви, Ленка Ранковић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.551 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Белој Цркви, Милева Становић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.742 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Белој Цркви, Светислав Петровић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.063 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Белој Цркви, Драгољуб Стојковић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 49.207 од 10.-VIII-1927. год.);

у мешовиту грађанску школу у Вел. Бечкереку, Радисав Ђуришић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.577 од 10.-VIII-1927. год.);

у мешовиту грађанску школу у Вел. Бечкереку, Милош Брајовић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.722 од 10.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Вел. Бечкереку, Иванка Радановић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.103 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Вел. Кикинди, Вукосава Поповић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.076 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Вршцу, Александар Дуганџић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.904 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Ковину, Борисав Радовановић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 43.997 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Ковину, Илија Милутиновић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.417 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Кули, за вршиоца дужности управитеља, Живота Марковић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 42.075 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Кули, Стеван Павловић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.081 од 11.-VIII-1927. г.);

у грађанску школу у Кули, Спасоје Рашовић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.084 од 11.-VIII 1927. год.);

www.unilib.rs у грађанску школу у Кули, Петар Павићевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.534 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Јаша-Томићу (Модош), Марин Скокандић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.079 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Јаша-Томићу (Модош), Страхиња Ђорђевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.078 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Јаша-Томићу (Модош), Здравко Милошевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.083 од 11. VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Мољу, Вукосав Жунић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.865 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Мољу, Коста Митић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.420 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Мољу, Барица Хирјан, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.465 од 10.-VIII 1927. год.);

у грађанску школу у Новом Врбасу, Десанка Николић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.022 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Новом Врбасу, Ружа Леринц, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.330 од 10.-VIII-1927. год.);

у мушку грађанску школу у Новом Саду, Љубица Димитријевић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.171 од 3.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Новом Саду, Даница Никић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.061 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Оџацима, Јагош Шарановић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.576 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Оџацима, Лука Велимировић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.575 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Оџацима, Ранко Лилић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.034 од 10.-VIII 1927. год.);

у женску грађанску школу у Панчеву, Лепосава Станковић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.075 од 11.-VIII-1927. год.);

у мушку грађанску школу у Сомбору, Благоје Марчић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 43.993 од 10.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Сомбору, Босилка Станковић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.303 од 10.-VIII-1927. год.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у грађанску школу у Ст. Кањижи, Драгослав Алексић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.097 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ст. Кањижи, Бошко Миловић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.993 од 15. VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ст. Кањижи, Младен Јовашевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.984 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ст. Кањижи, Блажо Пуљевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе, у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.593 од 10.-VIII-1927. год.);

у мушку грађанску школу у Суботици, Властимир Илић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.619 од 10.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Суботици, Ђорђе Ђорђевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.672 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Тителу, Лазар Латковић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.433 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Тителу, Михаило Панић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.905 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Тителу, Адам Микић, учитељ и апсолвент Више Педаг. у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.095 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Цриквеници, на рад, Марија М. Војводић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.663 од 8.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Грубишном Пољу, на рад, Рудолф Фабијанчић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 41.181 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Земуну, на рад, Марија Ђорђевић рођ. Бауер, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Београду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 42.845 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Великој Горици, на рад, Јосип Шмит, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.340 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Вирју, на рад, Марија Кадич, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.788 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Краљевици, на рад, Божена Ловрековић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.498 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Вирју, на рад, Ружица Паје, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.186 од 9.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Слуњу, на рад, Душан Вујновић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.062 од 9.-VIII-1927. год.);

www.unilib.rs у грађанску школу у Иванић-Граду, на рад, Мара Хартл, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 49.368 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Пакрацу, на рад, Катица Јосипарић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.968 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Жупањи, на рад, Емилија Иле, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.969 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу на Удбини, на рад, Милица Рајчевић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.971 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Српским Моравицама, на рад, Паула Павичић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.949 од 10.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Карловцу, на рад, Зорка Тркуља, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.075 од 10.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Делницама, на рад, Лаура Пезељ, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.651 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ђурђевцу, Ивана Влаховић, учитељица грађанске школе у Ђакову, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 44.426 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ердевику, за управитеља, Игњатије Каролић, учитељ и управитељ грађанске школе у Шиду, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 39.006 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Слуњу, на рад, Сава Манојловић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.650 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Кутини, на рад, Анка Боршо рођ. Ковачевић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.647 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Ердевику, на рад, Љубица Аугустиновић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.644 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Петроварадину, на рад, Вилим Костелић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.649 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Плашком, на рад, Марија Баумгертнер, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.646 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу на Удбини, на рад, Стево Иванчевић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.085 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Броду н/С., на рад, Катица Шаринић, учитељица грађанске школе у Комижи обл. сплитске, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 45.852 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Доњем Михољцу, на рад, Наталија Мркшић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 46.592 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Лудбрегу, на рад, Мирко Шоштарић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.652 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Иванић-Граду, на рад, Нада Јагић, учитељица и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.648 од 11.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Жупањи, на рад, Богомир Бачић, учитељ и апсолвент Више Педаг. Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.645 од 11. VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Делницама., на рад, Зорка Чоп-Матијевић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 5. групе II категорије (О.Н.Бр. 49.048 од 11.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Госпићу, Јелена Галовић, учитељица учитељске школе у истом месту, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 47.888 од 11.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Вараждину, Штефа Ђурђевић, учитељица грађанске школе у Башки на острву Крку, чиновник 3. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.771 од 12.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Иванић-Граду, Павле Вучетић, учитељ грађанске школе у Лудбрегу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 50.737 од 14.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Српским Моравицама, на рад, Анка Мајсторовић, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе у Загребу, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.524 од 14.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Жупањи, за учитеља, с тим да води управу завода, Петар Шерер, учитељ грађанске школе у Шиду, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 52.275 од 18.-VIII-1927. год.);

у грађанску школу у Краљевици, на рад, Олга Златец, учитељица и апсолвент Више Педагошке Школе, на раду у грађ. школи у Српским Моравицама, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.987 од 13.-VIII-1927. год.);

у женску грађанску школу у Суботици, Радмила Богдановић, учитељица грађанске школе у Зворнику, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 51.656 од 23.-VIII 1927. године);

у грађанску школу у Јаша-Томићу (Модош), на рад, Иванка Нађвински-Бранковић, учитељица, на раду у женској грађанској школи у Новом Саду, чиновник 5. групе II категорије (О.Н.Бр. 53.975 од 22. VIII-1927. год.);

у мушку грађанску школу у Суботици, Витомир Богдановић, учитељ грађанске школе у Зворнику, чиновник 4. групе II категорије (О.Н.Бр. 54.307 од 23.-VIII-1927. г.).

УНАПРЕЂЕЊА

Укази

У 1. групу II категорије са 10% пов. ред. припадности:

Меланија Живић, учитељица II грађанске школе у Загребу (О.Н.Бр. 41.886 од 25.-VI-1927. год.).

У 2. групу II категорије:

Нада Цетоло, учитељица грађанске школе у Сарајеву (О.Н.Бр. 49.536 од 30. VII-1927. год.).

Одлуке

У 4. групу II категорије:

Паула Шнајдер, учитељица, на раду у грађанској школи у Жупањи области сремске (О.Н.Бр. 43.638 од 8. VIII-1927. год.);

Петар Шерер, учитељ у грађанској школи у Шиду (О.Н.Бр. 46.470 од 12.-VIII 1927. год.).

РАЗРЕШЕЊЕ

О д л у к а

Ана Баљц-Сува, стручна учитељица у мушкој грађанској школи у Новом Саду, чиновник 4. групе III категорије (О.Н.Бр. 50.105 од 3.-VIII-1927. год.).

СТРУЧНЕ ШКОЛЕ

УНАПРЕЂЕЊЕ

У к а з

У 2. групу II категорије:

Марија Срдар, учитељица женске стручне школе у Винковцима (О.Н.Бр. 41.886 од 25.-VI-1927. год.).

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

СРЕСКИ ШКОЛСКИ НАДЗОРНИЦИ

ПРЕМЕШТАЈ

По молби

У к а з

Божо Шаринић, обласни школски надзорник, на раду у грађанској школи у Комижи, чиновник 1. групе II категорије, за среског школског надзорника у Брод н/С. (О.Н.Бр. 50.332 од 1.-VIII-1927. год.).

У П Р А В И Т Е Љ И

ПОСТАВЉЕЊЕ

О д л у к а

У 3. групу II категорије:

Павле Матијашевић, у Бачуги среза глинског (О.Н.Бр. 50.049 од 21.-VIII-1927. г.).

ПРЕМЕШТАЈИ

По потреби

О д л у к е

У 3. групи II категорије:

Фрањо Чордашић, учитељ, из Винковаца у Грабовце среза румског (О.Н.Бр. 53.912 од 19.-VIII-1927. год.);

Петар Поповић, из Клокочевика обл. осиечке у Воћин обл. исте (О.Н.Бр. 52.241 од 13.-VIII-1927. год.).

У 4. групи II категорије:

Мирко Оклобџија, учитељ, из Петрова Села Личког среза кореничког у Јасеницу среза огулинског (О.Н.Бр. 48.480 од 28.-VII-1927. год.).

У 5. групи II категорије:

Томислав Роботић, учитељ, на раду у грађанској школи у Жупањи, за привременог учитеља и управитеља у Срем. Михаљевце среза старопазовског (О.Н.Бр. 53.911 од 19.-VIII-1927. год.).

По молби

О д л у к а

У 4. групи II категорије:

Антун Шалковић, из Мрзовића среза ђаковачког у Дреновбок среза новског (О.Н.Бр. 54.914 од 25.-VIII-1927. год.).

УНАПРЕЂЕЊА

У ка зи

У 1. групу II категорије:

Стјепан Антоловић, у Привлаци;

Јосип Дир, у Церићу;

Ђуро Војновић, у Сремској Митровици;

Никола Пинтар, у Леграду. — (О.Н.Бр. 41.886 од 25.-VI-1927. год.)

У 2. групу II категорије:

Мирко Липовац, у Герову (О.Н.Бр. 41.886 од 25.-VI-1927. год.).

О д л у к а

У 3. групу II категорије:

Рок Борак, у Видовцу области загребачке (О.Н.Бр. 43.873 од 8.-VIII-1927. г.).

Н А С Т А В Н И Ц И

ПОСТАВЉЕЊА

О д л у к е

У 5. групу II категорије:

Никола Јововић, у Мразовцима обл. врбаске (О.Н.Бр. 33.566 од 29.-VII-1927. г.);

Петар Павличић, у Пуцарима обл. врбаске (О.Н.Бр. 46.484 од 29.-VII-1927. г.);

Миличко Ивовић, у Страњанима обл. травничке (О.Н.Бр. 33.272 од 30.-VII-1927. г.);

Михаило Рнковић, у Карајзовцима обл. врбаске (О.Н.Бр. 37.868 од 31.-VII 1927. године);

Јован Раденковић, у Дворишту области врбаске (О.Н.Бр. 45.732 од 31.-VII 1927. године);

Љубомир П. Ђулафић, у Маловану области травничке (О.Н.Бр. 33.129 од 30.-VII 1927. године);

Стојан М. Стојановић, у Брекињи обл. врбаске (О.Н.Бр. 40.193 од 31. VII 1927. године);

Алекса Унковић, у Бастасима обл. бихаћске (О.Н.Бр. 53.122 од 19.-VIII-1927. г.);

Владимир Пејовић, у Карановцу обл. врбаске;

Никола Јуричевић, у Шљивну обл. врбаске;

Зорка Бјелица, у Шљивну обл. врбаске;

Славка Томић, у Поточанима обл. врбаске;

Алберт Стејскал, у Поточанима обл. врбаске. — (О.Н.Бр. 52.845 од 18.-VIII-1927. г.);

Андрина Цар, у Ђелековцу обл. осиечке (О.Н.Бр. 49.782 од 6.-VIII-1927. г.);

Софија Патаки, у Броду н/С. (О.Н.Бр. 51.132 од 10.-VIII-1927. год.);

Душан Пантић, у Сокоцу обл. сарајевске (О.Н.Бр. 52.936 од 19.-VIII-1927. г.);

Катица Ердџан, у Соту обл. сремске (О.Н.Бр. 50.278 од 18.-VIII-1927. год.);

Антун Радешкић, у Кутовима обл. осиечке (О.Н.Бр. 50.638 од 17.-VIII-1927. г.);

Александар Мифек, у Трештановцима обл. осиечке (О.Н.Бр. 43.303 од 17.-VIII 1927. године);

Магдалена Домаћиновић, у Бошњацима обл. сремске (О.Н.Бр. 45.532 од 20. VIII-1927 год.).

У 4. групу III категорије:

Марија Бељан, Софија Љуштина, Даница Саршен, Милева Раић, Лидија Обрадовић, Марија Ожанић и Невенка Мишкићева — све свршене ученице двогодишњег течаја за учитељице домаћичких школа у Госпићу, за учитељице домаћичких школа у Босни и Херцеговини, а додељене су на рад Просветном Одељењу Сарајевске Области (О.Н.Бр. 54.428 од 24.-VIII-1927. год.).

ПРЕМЕШТАЈИ

По потреби

Указ

У 1. групи II категорије:

Душан Новаковић, срески школски надзорник у Книну, за учитеља у основну школу у Травнику (О.Н.Бр. 52.973 од 7.-VIII-1927. год.).

Одлуке

У 3. групи II категорије:

Милена Мијаговић, из Пуцара обл. врбаске у Герзово обл. исте (О.Н.Бр. 46.484 од 29.-VI-1927. год.);

Анђуша Рибачић, из В. Буковице у Шњеготину обл. врбаске (О.Н.Бр. 52.795 од 19.-VIII-1927. год.);

Љубомир Кнежевић, из Бјелопоља обл. приморско-крајишке у Јамницу обл. исте (О.Н.Бр. 53.455 од 19.-VIII-1927. год.);

Никола Франки, из Дуњака обл. приморско-крајишке у Ново Топоље обл. осиечке (О.Н.Бр. 52.251 од 13.-VIII-1927. год.);

Јован Грубнић, из Кусоња обл. осиечке у Добровић обл. исте (О.Н.Бр. 54.918 од 25.-VIII-1927. год.).

У 4. групи II категорије:

Милица Рукавина, из Вођина обл. осиечке у Клокочевик обл. исте (О.Н.Бр. 52.242 од 13.-VIII-1927. год.);

Ђуро Јандрић, из Пушине обл. осиечке у Трновитицу обл. исте (О.Н.Бр. 53.468 од 19.-VIII-1927. год.);

Марија Арамбашевић, из Радуча обл. приморско-крајишке у Кнежевић-Косу обл. исте (О.Н.Бр. 53.454 од 19.-VIII-1927. год.);

Никола Пауновић, из Јошавице обл. приморско-крајишке у Шиматово обл. исте (О.Н.Бр. 53.226 од 18.-VIII-1927. год.);

Никола Грновић, из Додоша обл. приморско-крајишке у Утињу обл. исте (О.Н.Бр. 53.453 од 19.-VIII-1927. год.);

Марко Почуча, из Врепча обл. приморско-крајишке у Брезово Поље обл. исте (О.Н.Бр. 53.450 од 19.-VIII-1927. год.);

Душан Момчиловић, из Обљаја обл. приморско-крајишке у Љесковац обл. исте (О.Н.Бр. 53.457 од 19.-VIII-1927. год.);

Лука Опачић, из Утиње обл. приморско-крајишке у Тушиловић обл. исте (О.Н.Бр. 53.459 од 19.-VIII-1927. год.);

Мара Роксандић, из Пакраца обл. осиечке у основну дечачку школу на Кап-толу, у Загребу (О.Н.Бр. 52.758 од 16.-VIII-1927. год.);

Анка Вујанић, из Рујеваца обл. приморско-крајишке у Јамницу области, исте (О.Н.Бр. 52.244 од 13.-VIII-1927. год.);

Катица Домађиновић, учитељица, на раду у грађ. школи у Жупањи, у основну школу у Сурчину обл. сремске (О.Н.Бр. 53.913 од 19.-VIII-1927. год.).

У 5. групи II категорије:

Мирко Конаковић, из Мразоваца обл. врбаске у Медну обл. травничке (О.Н.Бр. 33.566 од 29.-VII-1927. год.);

Павао Балић, из Добровића обл. осиечке у Иловски Клокочевац обл. исте (О.Н.Бр. 48.618 од 27.-VII-1927. год.);

Злата Ракасовић, из Сирача обл. осиечке у Гор. Борке обл. исте (О.Н.Бр. 53.466 од 19.-VIII-1927. год.);

Видосава Тепавац, из Тушиловића обл. приморско-крајишке у Јасеницу обл. исте (О.Н.Бр. 53.458 од 19.-VIII-1927. год.);

- Петар Хркаловић, из Брувна обл. приморско-крајишке у Бјелопоље обл. исте (О.Н.Бр. 53.451 од 19.-VIII-1927. год.);
- Димитрије Пешић, из Краљевчана обл. приморско-крајишке у Додоше обл. исте (О.Н.Бр. 53.452 од 19.-VIII-1927. год.);
- Амалија Уремовић, из Ондића обл. приморско-крајишке у Луково Шугарје обл. исте (О.Н.Бр. 53.460 од 19.-VIII-1927. год.);
- Злата Марунић, из Крмпота обл. приморско-крајишке у Хрељин обл. исте (О.Н.Бр. 52.772 од 16.-VIII-1927. год.);
- Владимир Босанац, из Новог Топоља обл. осијечке у Дуњак обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 52.250 од 13.-VIII-1927. год.);
- Ранка Живковић, из Бачуге обл. приморско-крајишке у Влаховић обл. исте (О.Н.Бр. 52.249 од 13.-VIII-1927. год.);
- Бранко Радошевић, из Полоја обл. приморско-крајишке у Бариловић обл. исте (О.Н.Бр. 52.247 од 13.-VIII-1927. год.);
- Марија Радошевић рођ. Михелић, из Полоја обл. приморско-крајишке у Бариловић обл. исте (О.Н.Бр. 52.246 од 13.-VIII-1927. год.);
- Марија Ившић рођ. Драгишић, из Јамнице обл. приморско-крајишке у Рујевац обл. исте (О.Н.Бр. 52.245 од 13.-VIII-1927. год.);
- Никола Рукавина, из Воћина обл. осијечке у Клокочевик обл. исте (О.Н.Бр. 52.243 од 13.-VIII-1927. год.);
- Валерија Раушенбергер, из Ласлова обл. осијечке у Јовановац обл. исте (О.Н.Бр. 52.773 од 15.-VIII-1927. г.);
- Милена Мирковић, из Војке обл. сремске у Чортановце обл. исте (О.Н.Бр. 53.914 од 20.-VIII-1927. год.);
- Злата Север, из Петријеваца обл. осијечке у Резовац обл. исте (О.Н.Бр. 54.917 од 25.-VIII-1927. год.);
- Марија Готина, из Старог Петровог Села обл. осијечке у Гаџиште обл. исте (О.Н.Бр. 54.916 од 25.-VIII-1927. год.);
- Душан Миливојевић, из Српске Капеле обл. осијечке у Пушину обл. исте (О.Н.Бр. 54.905 од 25.-VIII-1927. год.);
- Фрањо Караула, из Томаша обл. осијечке у Горње Средице обл. исте (О.Н.Бр. 54.906 од 25.-VIII-1927. год.);
- Крешимир Биљан, из Кутјева обл. осијечке у Раван обл. исте (О.Н.Бр. 54.907 од 25.-VIII-1927. год.);
- Невенка Поповић, из Нове Криваје обл. осијечке у Бастајске Брђане обл. исте (О.Н.Бр. 54.908 од 25.-VIII-1927. год.);
- Борислав Радовановић, из Ђакова обл. осијечке у Шушњевце обл. исте (О.Н.Бр. 54.909 од 25.-VIII-1927. год.);
- Марија Чешић, из Кошке обл. осијечке у Мрзовић обл. исте (О.Н.Бр. 54.915 од 25.-VIII-1927. год.);
- Валерија Торјанац, из Петријеваца обл. осијечке у Гложђе обл. исте (О.Н.Бр. 54.910 од 25.-VIII-1927. год.).

По молби

Одлуке

У 3. групи II категорије:

Милош Ђураковић, из Митровице обл. подринске у Бијељину обл. тузланске (О.Н.Бр. 49.304 од 6.-VIII-1927. год.).

У 4. групи II категорије:

Јагода Вујиновић, из Мостара у В. Буковицу обл. врбаске (О.Н.Бр. 52.795 од 19.-VIII-1927. год.);

WWW.UNILIB.RS

Анка Катић рођ. Довранић, учитељица, на раду у женској грађанској школи у Осијеку, у основну школу у Осијеку, улица Св. Ане (О.Н.Бр. 53.467 од 18.-VIII-1927. г.); Јелисава Портнер рођ. Фаркаш, из Гађишта обл. осијечке у Кешинце обл. исте (О.Н.Бр. 49.426 од 19.-VIII-1927. год.);

Штефанија Милеуснић рођ. Белошевић, из Цабуне обл. осијечке у Стражеман обл. исте (О.Н.Бр. 52.588 од 15.-VIII-1927. год.);

Магда Шалковић, из Мрзовића обл. осијечке у Кршинце обл. исте (О.Н.Бр. 54.913 од 25.-VIII-1927. год.);

Валентин Хофер, из Гарешнице обл. осијечке у Иваново Поље обл. исте (О.Н.Бр. 51.553 од 20.-VIII-1927. год.).

У 5. групи II категорије:

Јелка Јелић, из Бијеле обл. осијечке у Сирач обл. исте (О.Н.Бр. 48.886 од 19.-VIII-1927. год.);

Фрањо Павловић, из Равна обл. осијечке у Крештеловац обл. исте (О.Н.Бр. 50.424 од 18.-VIII-1927. год.);

Терезија Полчић, из Гор. Борака обл. осијечке у Бијелу обл. исте (О.Н.Бр. 53.297 од 19.-VIII-1927. год.);

Марија Михалић, из Бариловића обл. приморско-крајишке у Бариловићки Љесковац обл. исте (О.Н.Бр. 52.248 од 13.-VIII-1927. год.);

Марија Секиз, из Пушине обл. осијечке у Бакић обл. исте (О.Н.Бр. 43.998 од 21.-VIII-1927. год.);

Маргита Матић, из Резовца обл. осијечке у Св. Јану обл. загребачке (О.Н.Бр. 54.711 од 23.-VIII-1927. год.);

Адела Штајдл, из Ласовца обл. осијечке у Пожешки Брестовац обл. исте (О.Н.Бр. 54.310 од 23.-VIII-1927. год.);

Љуба Шикић рођ. Карлеуша, из Гор. Средица обл. осијечке у Српску Капелу обл. исте (О.Н.Бр. 54.912 од 25.-VIII-1927. год.);

Анка Варга, из Доњих Цјепидлака обл. осијечке у Дежановац обл. исте (О.Н.Бр. 54.337 од 22.-VIII-1927. год.);

Војислав Н. Тодоровић, из Раштака обл. скопске у Ривицу обл. сремске (О.Н.Бр. 44.211 од 17.-VIII-1927. год.);

Теодора Кушевић, из Маринаца обл. сремске у Лаћарак обл. исте (О.Н.Бр. 53.886 од 20.-VIII-1927. год.);

Валерија Трухелка, из Крњеуше обл. бихаћске у Лаћарак обл. сремске (О.Н.Бр. 52.969 од 20.-VIII-1927. год.).

УНАПРЕЂЕЊА

Укази

У 1. групу II категорије:

Зорка Холик, у Ивањској;

Милка Крес, у Славонском Броду;

Зора Млинарић, у Загребу;

Марија Плецер, у Св. Клари. — (О.Н.Бр. 41.886 од 25.-VI-1927. год.)

У 2. групу II категорије:

Катица Давидовић, у Шестинама;

Наталија Поповић, у Руми;

Марија Крушлин, у Самоборском Фаркашеву;

Јосип Очко, у Винковцима;

Даринка Сегнер, у Вараждинским Топлицама. — (О.Н.Бр. 41.886 од 25.-VI-1927. год.);

Иван Бадров, у Љубунчићу;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Артур Бојчић, у Старој Ријеци;

Емилија Шебечић, у Сарајеву;

Мухамед Хаџијамаковић, учитељ вере у Сарајеву. — (О.Н.Бр. 49.536 од 30.-VII 1927. год.)

У 1. групу III категорије:

Марија Габрић, у Потоцима (О.Н.Бр. 49.536 од 30.-VII-1927. год.).

Одлуке

У 3. групу II категорије:

Фрањо Музлер, у Томиновцу обл. осиечке (О.Н.Бр. 41.426 од 8.-VIII-1927. г.);
Јосип Бабшек, учитељ и слушалац Више Педагошке Школе у Загребу (О.Н.Бр. 38.352 од 8.-VIII-1927. год.);

Ђуро Рехак, у Андријашевцима обл. сремске (О.Н.Бр. 42.164 од 8.-VIII-1927. г.);

Софија Петошевић, у Смудама обл. осиечке (О.Н.Бр. 42.638 од 8.-VIII-1927. г.);

Срето Масларић, у Осијеку (О.Н.Бр. 43.686 од 8.-VIII-1927. год.);

Јелица Киринић, у Загребу (О.Н.Бр. 45.454 од 12.-VIII-1927. год.);

Марија Кракер, у Сиску (О.Н.Бр. 45.579 од 12.-VIII-1927. год.).

У 4. групу II категорије:

Марија Хрватић, у Луби обл. сремске (О.Н.Бр. 41.575 од 8.-VIII-1927. год.);

Вјекослав Вареш, у Иванцу обл. загребачке (О.Н.Бр. 42.117 од 8.-VIII-1927. г.);

Антонија Мрквићка, у Чепину обл. осиечке (О.Н.Бр. 42.251 од 8.-VIII-1927. г.);

Даница Манце, учитељица и слушалац Више Педагошке Школе у Загребу (О.Н.Бр. 42.576 од 8.-VIII-1927. год.);

Ружа Боревковић, у Доњој Врби обл. осиечке (О.Н.Бр. 42.637 од 8.-VIII-1927. г.);

Славица Ваљато, учитељица и слушалац Више Педагошке Школе у Загребу (О.Н.Бр. 42.963 од 8.-VIII-1927. год.);

Марија Циганић, учитељица и слушалац Више Педагошке Школе у Загребу (О.Н.Бр. 42.964 од 8.-VIII-1927. год.);

Стјепан Пезељ, учитељ и слушалац Више Педагошке Школе у Загребу (О.Н.Бр. 42.965 од 8.-VIII-1927. год.);

Никола Перековић, у Хрстовици обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 43.543 од 8.-VIII-1927. год.);

Олга Марковић-Узелац, у Осијеку (О.Н.Бр. 43.611 од 8.-VIII-1927. год.);

Јакица Каштелан, у Миховљану обл. загребачке (О.Н.Бр. 43.872 од 8.-VIII 1927. год.);

Франциска Штанфел, у Селници обл. загребачке (О.Н.Бр. 44.104 од 8.-VIII 1927. год.);

Јосипа Штајцар, у Блињи обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 44.455 од 8.-VIII 1927. год.)

Марија Удиер, у Грубишном Пољу обл. осиечке (О.Н.Бр. 44.732 од 8.-VIII 1927. год.);

Марта Радусин, у Јосиповцу обл. осиечке (О.Н.Бр. 44.734 од 8.-VIII-1927. г.);

Никола Рајновић, у Пашијану обл. осиечке (О.Н.Бр. 44.735 од 8.-VIII-1927. г.);

Изидор Гудац, у Вел. Јадру обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 44.908 од 8.-VIII-1927. год.);

Тадија Рочић, у Љубешћици обл. загребачке (О.Н.Бр. 45.385 од 12.-VIII-1927. г.);

Викторин Хајдингер, у Јаковљу обл. загребачке (О.Н.Бр. 45.578 од 12.-VIII 1927. год.);

Вера Тушкан, у Хрнетићу обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 45.632 од 12.-VIII 1927. год.);

WWW.UNILIB.RS

Маријана Ширила, у Крапинским Топлицама обл. загребачке (О.Н.Бр. 46.638 од 12.-VIII-1927. год.);

Марија Ошлај, у Окићској Св. Марији обл. загребачке (О.Н.Бр. 46.132 од 12.-VIII 1927. год.);

Емилија Першун, у Св. Ивану Зелени обл. загребачке (О.Н.Бр. 45.714 од 12.-VIII 1927. год.);

Адела Чермак, у Јаковљу обл. загребачке (О.Н.Бр. 45.613 од 12.-VIII-1927. г.);

Бранко Бута, у Бешки обл. сремске (О.Н.Бр. 45.324 од 12.-VIII-1927. год.);

Јосип Мирковић, у Ижу Малом обл. сплитске (О.Н.Бр. 49.883 од 7.-VIII-1927. г.);

Јулија Блажетић, у Сеоцу обл. осиечке (О.Н.Бр. 45.990 од 6.-VIII-1927. год.);

Адриана Латингер, у Скраду обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 46.881 од 12.-VIII-1927. год.);

Зорка Орлић, у Рељеву обл. сарајевске (О.Н.Бр. 46.195 од 22.-VII-1927. год.);

Злата Бенковић, у Башки обл. сплитске (О.Н.Бр. 53.211 од 20.-VIII-1927. год.).

У 3. групу III категорије:

Марија Крмпотић, учитељица забавишта, на раду у Просветном Одељењу у Загребу (О.Н.Бр. 42.273 од 8.-VIII-1927. год.).

ПРИЗНАТО ВРЕМЕ У ГОДИНЕ ДРЖ. СЛУЖБЕ

О д л у к а

Јосипу Вукашиновићу, учитељу у Рајићу, признато је у год. држ. службе за пензију и степен основне плате време од 10. септембра 1913. год. до 24. јуна 1921. године, т. ј. *седам година, девет месеци и четрнаест дана*, које је провео у учитељској служби и у рату (О.Н.Бр. 41.781 од 28.-VII-1927. год.).

ПРЕВЕДЕНИ ИЗ ПРИВРЕМЕНЕ У СТАЛНУ СЛУЖБУ

О д л у к е

Марија Илић рођ. Руљанчић, у Пађенама обл. сплитске (О.Н.Бр. 46.529 од 24.-VII-1927. год.);

Фране Треботић, у Жагровићу обл. сплитске (О.Н.Бр. 47.423 од 28.-VII-1927. г.);

Анка Крстовић, у Миханићима-Дрвенику обл. дубровачке (О.Н.Бр. 47.716 од 28.-VII-1927. год.);

Јакица Мирошевић, у Велој Луци обл. дубровачке (О.Н.Бр. 48.132 од 29.-VII 1927. год.);

Душанка Вукелић, у Вељуну обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 45.560 од 18.-VIII-1927. год.);

Леополд Супанчић, у Оровцу обл. осиечке (О.Н.Бр. 45.991 од 18.-VIII-1927. г.);

Злата Groшинић, у Доњој Зелени обл. загребачке (О.Н.Бр. 46.639 од 18.-VIII 1927. год.);

Фрањо Караула, у Томашу обл. осиечке (О.Н.Бр. 46.274 од 18.-VIII-1927. г.);

Јулка Башић рођ. Аугустић, у Краљевцу н/С. обл. загребачке (О.Н.Бр. 46.133 од 18.-VIII-1927. год.);

Филип Вечко, учитељ и слушалац Више Педагошке Школе у Загребу (О.Н.Бр. 43.133 од 18.-VIII-1927. год.);

Ружица Милер, у Љубешћници обл. загребачке (О.Н.Бр. 43.137 од 18.-VIII 1927. год.);

Божена Сертић, у Лудбрегу обл. загребачке (О.Н.Бр. 41.036 од 18.-VIII-1927. г.);

Фран Белић, у Сопоту обл. загребачке (О.Н.Бр. 40.928 од 18.-VIII-1927. год.);

Стјепан Коњарек, у Береку обл. осиечке (О.Н.Бр. 40.777 од 18.-VIII-1927. г.);

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- Милена Лолић, у Шашу обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 44.788 од 18.-VIII 1927. год.);
- Љерка Томљеновић, у Прегради обл. загребачке (О.Н.Бр. 44.100 од 18.-VIII 1927. год.);
- Флоријан Чулиг, у Речици обл. загребачке (О.Н.Бр. 44.099 од 18.-VIII-1927. г.);
- Златко Шупут, у Миховљану обл. загребачке (О.Н.Бр. 44.098 од 18.-VIII-1927. г.);
- Марија Цар, у Утињи обл. прим.-крајишке (О.Н.Бр. 46.627 од 18.-VIII-1927. г.);
- Љерка Ловрековић, у Краљевчанима обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 46.884 од 18.-VIII-1927. год.);
- Божица Петровић, у Подгори обл. дубровачке (О.Н.Бр. 50.436 од 13.-VIII 1927. год.);
- Анка Пилипић, у Студенцима обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 48.621 од 20.-VIII 1927. год.);
- Вјера Барловић, у Рибнику обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 49.586 од 20.-VIII 1927. год.);
- Мира Корлин-Рађа, у Хлебинама обл. осијечке (О.Н.Бр. 49.424 од 20.-VIII 1927. год.);
- Славко Ејимовић, у Калнику обл. загребачке (О.Н.Бр. 47.000 од 20.-VIII-1927. г.);
- Вера Падарчић, у Пришину обл. загребачке (О.Н.Бр. 48.112 од 20.-VIII-1927. г.);
- Павле Дробац, у Грачацу обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 49.581 од 20.-VIII 1927. год.);
- Маргарета Јосиповић, у Вирју обл. осијечке (О.Н.Бр. 49.425 од 20.-VIII-1927. г.);
- Иво Башић, у Дубравици обл. загребачке (О.Н.Бр. 49.142 од 20.-VIII-1927. г.);
- Смиљка Дробњак, у Турчевић-Пољу обл. осијечке (О.Н.Бр. 49.557 од 20.-VIII 1927. год.);
- Фрањо Бреговац, у Подрав. Сесветама обл. осијечке (О.Н.Бр. 47.381 од 20.-VIII 1927. год.);
- Људевит Винковић, у Тухљу обл. загребачке (О.Н.Бр. 47.224 од 20.-VIII-1927. г.);
- Никола Босанац, у Великој Писаници обл. осијечке (О.Н.Бр. 49.574 од 20.-VIII 1927. год.);
- Даница Дасовић, у Новом Винодолу обл. приморско-крајишке (О.Н.Бр. 47.254 од 20.-VIII-1927. год.);
- Ивана Пахер, у Пожези (Вањској) обл. осијечке (О.Н.Бр. 47.508 од 20.-VIII 1927. год.);
- Мила Турић, у Загребу (О.Н.Бр. 47.009 од 20.-VIII-1927. год.).

ПЕНЗИОНИСАЊА

О д л у к е

- Иво Црнковић, чиновник 3. групе II категорије, на Сушаку (О.Н.Бр. 47.881 од 25.-VII-1927. год.);
- Маријана Дикшић, у Ђелековцу обл. загребачке (О.Н.Бр. 47.010 од 25.-VII 1927. год.).

УВАЖЕНЕ ОСТАВКЕ

О д л у к е

- Петру Бобинцу, у Зарилцу обл. осијечке (О.Н.Бр. 45.695 од 20.-VII-1927. год.);
- Живојину Ивановићу, у Грабовцу обл. сремске (О.Н.Бр. 51.695 од 18.-VIII 1927. год.);
- Светозару Бошњаковићу, у Голубинцима обл. сремске (О.Н.Бр. 53.676 од 19.-VIII-1927. год.);

www.unilib.rs Вукадину Матијашевићу, у Лаћарку обл. сремске (О.Н.Бр. 53.676 од 19.-VIII 1927. год.);

Михаелу Копчоку, у Бингули обл. сремске (О.Н.Бр. 53.815 од 23.-VIII-1927. г.);
Бранку Жарковићу, у Грку обл. сремске (О.Н.Бр. 55.810 од 23.-VIII-1927. год.).

РАЗРЕШЕЊЕ

Одлука

Емилија Томан, чиновник 4. групе II категорије, у Бастасима обл. бихаћске — по молби (О.Н.Бр. 53.122 од 19.-VIII-1927. год.).

ОДОБРЕНА УДАЈА

Одлука

Луцији Крањчевић, привременој учитељици у Дрежнику обл. прим.-крајишке, да се може удати за Светозара Милетића, суплента гимназије у Глини (О.Н.Бр. 48.562 од 29.-VII-1927. год.).

ОТВАРАЊЕ ШКОЛА

Одлуке

У Грабарју среза слав.-пожешког, обл. осиечке, отворена је једноразредна основна школа, и при истој основано једно место за учитеља. — (О.Н.Бр. 52.188 од 17.-VIII-1927. год.)

У Храстовцу среза костајничког, обл. прим.-крајишке, отворена је једноразредна основна школа, и при истој основано једно место за учитеља источно-православне вероисповести. — (О.Н.Бр. 54.505 од 29.-VIII-1927. год.)

У Тушиловићском Церовцу среза војнићског, обл. прим.-крајишке, отворена је једноразредна основна школа, и при истој основано једно место за учитеља источно-православне вероисповести. — (О.Н.Бр. 56.098 од 29.-VIII-1927. год.)

ОТВАРАЊЕ ОДЕЉЕЊА

Одлуке

При основној школи у Лешћу среза оточачког, обл. прим.-крајишке, отворено је пето одељење, и основано пето учитељско место за учитељицу. — (О.Н.Бр. 55.287 од 29.-VIII-1927. год.)

При основној школи у Јабланцу среза сењског, обл. прим.-крајишке, отворено је друго одељење, и основано друго учитељско место за учитељицу. — (О.Н.Бр. 49.946 од 29.-VIII-1927. год.)

При основној школи у Жакању среза карловачког, обл. прим.-крајишке, отворено је четврто одељење, и основано четврто учитељско место за учитељицу. — (О.Н.Бр. 47.515 од 29.-VIII-1927. год.)

ОТВАРАЊЕ ПРИВАТНОГ ДЕЧЈЕГ ЧУВАЛИШТА

Министарство Просвете допустило је Драгици Кушић да у Броду н/С. обл. осиечке може отворити и о властитом трошку издржавати приватно дечје чуваљиште. — (О.Н.Бр. 46.611 од 27.-VII-1927. год.)

ДОБРОТВОРИ ШКОЛЕ И ШКОЛСКЕ ОМЛАДИНЕ

Добротворно Госпојинско Друштво у Доњем Михољцу, у области осиечкој, обдарило је обућом и одијелом 81 сиромашно школско дијете основне школе у Доњем Михољцу, у вриједности од 14.000 динара.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Дирекција Подравине Д. Д. даровала је 36 повезаних књига ученицима(-цама) основне школе у Доњем Михољцу, у вриједности од 1.000 динара.

Г. Д-р Алфред Рошер, кр. јавни билежник и одвјетник у Доњем Михољцу, даровао је 30 комада наградних књига, у вриједности од 500 динара.

Г. Оскар Рајзнер, директор паромлина у Доњем Михољцу, даровао је 17 комада наградних књига, у вриједности од 250 динара.

Г. Д-р Алфред Рошер поклонио је, осим поменутих 30 комада наградних књига, за 19 основних школа у цијелом срезу доњомихољачком наградних књига, у укупној вриједности од 850 динара. — (О.Н.Бр. 49.711 од 8.-VIII-1927. год.)

О Г Л А С И

ОДОБРЕН УЏБЕНИК

На основу мишљења Главног Просветног Савета, С.Бр. 379 од 7. јула 1927. године, Господин Министар Просвете, одлуком својом С.Н.Бр. 25.684 од 29. августа 1927. године, одобрио је да се *Читанка из хрватског или српског језика за I разред средњих школа* од Владимира Назора може употребљавати као привремени уџбеник приватног издања до дефинитивне ревизије свих уџбеника. — (С.Н.Бр. 25.684 од 2.-IX-1927. год.)

НАПОМЕНА

Због нетачног откуцавања на писаћој машини поткрале су се у *привременим насловним програмима за реалне гимназије* неке грешке, као на пр.: на стр. 460., у 14. реду одоздо: *уридине* место *уредине* и; на стр. 466., у 17. реду одозго: *машиел* место *мешил*; на стр. 469., у 3. реду одозго: *водом* место *ледом*; — на крају програма из математике изостављен је цео став о писменим задацима, који гласи: Напомена. — У свима разредима сваког месеца по један школски задатак, поред довољног и потребног броја *одабраних* домаћих задатака. Сем тога има и неких штампарских грешака, као на пр.: на стр. 457., у 2. реду одозго: *Наилонова* место *Наилолеонова*; на стр. 463., у 6. реду одозго: *мимерагија* место *минералогија*; на стр. 466., у 5. реду одоздо: *фабриција* место *фабрикација*; на стр. 469., у 5. реду одозго: *кондезовање* место *кондензовање*; у 4. реду одоздо: *кондезајори* место *кондензајори*; на стр. 477., у 8. реду одозго: *индукција* место *индукције*. — Све ове грешке биће исправљене у посебно одштампаним примерцима, који ће се разаслати свима реалним гимназијама.

РАЗВОЈ НОВЕ ШКОЛЕ

Школа са својом организацијом и животом и радом поступно и непрекидно се развија, а тим еволуирањем и усавршавањем она се прилагођава новим животним приликама и васпитним потребама народне заједнице. На тај начин народна школа, као једна социјално просветна установа, непрекидно је обузета тежњом, да задовољи потребе савременог образовања и васпитања у дотичној народној заједници. Према томе и школа живи својим животом развијајући и усавршавајући се, и не сме бити схваћена шаблонски или догматички као каква традиционална установа, која не подлежи променама. Тежња за школским реформама јесте хронична, стална појава у области школског живота.

Услед промењених прилика и потреба на свима областима културног живота у почетку овог века, а особито после светског рата, појавиле су се и нове потребе у погледу образовања и васпитања скоро у свима народним заједницама. Отуд новије време и показује многобројне тежње, покрете и покушаје, теоријске и практичне, за извођењем школских реформи ширег и дубљег карактера, у циљу стварања једне нове, савремене школе. Ови новији покрети и покушаји особито су карактеристични и типични у немачкој педагошкој теорији и пракси. Зато ћемо покушати, да према њима, у најкраћим потезима изнесемо типичне и главне развојне фазе, облике и правце од опште вредности у области савремене нове школе.

Традиционална или т. зв. *стара школа* у главном базира још увек на педагогији Хербартове Школе, која се карактерише својом јаком интелектуалистичком и индивидуалистичком цртом. Средства за постигнуће постављеног васпитног циља недовољна су, непотпуна а делом и погрешна. Наставна метода старе школе, особито у погрешној пракси, оличена је у скоро шаблонском и догматичком примењивању формалних ступњева, што је у главном последица нетачне интелектуалистичке психологије Хербартове. Ове непотпуности, недостатци и несавремености старе школе учинили су, да је, са напретком и развојем нове педагошке теорије и праксе, као и експерименталне, волунтаристичке

и интуитивне психологије, почела ницати мисао и јака тежња за реформом старе школе и стварањем нове и савремене школе. На тај начин стара, традиционална школа принуђена је да се постепено реформише у духу нових педагошких идеја, како би истовремено боље одговарала савременим потребама васпитања, што нам многобројни покушаји и потврђују.

Први јачи и шири покушај и потстицај за реформу старе школе, налазимо у покрету за т. зв. *школу рада* или *радну школу*. Овај је покрет, особито у Немачкој, од почетка овог века па до данас, прошао кроз разне фазе у свом развоју, које у неколико представљају и разне правце школе рада, који нису међу собом тако оштро одвојени.

Почетак покрета школе рада стоји под утицајем америчких педагошких идеја (Џон Дуи) и покрета за увођењем ручног рада система Слојд, а долази у везу и са покретом за уметничко васпитање. С тога и *прва фаза* развоја школе рада представља један више *пракћичан, технички правац*, који се одликује *мануализмом*, т. ј. претежним наглашавањем васпитне и образоване вредности *ручног рада*, и захтевом да се исти уведе као засебан предмет или бар као принцип, метода у настави. Ово је прва уско и једнострано схваћена школа рада, у којој се под радом подразумева у главном физички, мануелни, ручни рад.

Први и главни представник ове фазе и покретач школе рада јесте немачки педагог *Кершенштајнер*, који временом постепено ублажује мануализам своје школе рада, док швајцарски педагог *Роберт Сајдел* увек још јаче истиче вредност физичког, ручног рада у школи рада. Док Кершенштајнер даје већу вредност стручној настави ручног рада, која се има изводити у посебним и за то уређеним радионицама, дотле се јавила и друга струја (*Шерер* и др.), која захтева више увођење ручног рада у форми наставног принципа, који би се изводио у самој учионици обичним алаткама и материјалом а ишао би уз све наставне предмете у колико је то потребно и могуће.

У последње време Кершенштајнер захтева, да рад у школи рада буде *васпитни рад*, који представља *духовну* или *духовну и телесну активност* у циљу стварања, ослобађања и присвајања образовних вредности. Но при извођењу овог педагошког рада, мора се водити рачуна не само о примени *принципа активности, саморадње и сионшаности*, већ се истовремено мора ученику омогућити да врши *самоконтролу* у овом свом раду, јер без ове самоконтроле и самоиспитивања у раду нема ни школе рада. Ова самоконтрола може се најбоље провести код техничких предмета, ручног рада, а много мање код чисто теоријских предмета. Према томе овим техничким предметима, разним врстама ручног рада, могу се деца више и боље припремити за будуће позиве у животу, који су већином мануелног карактера, чиме се боље и више остварује и главни васпитни циљ — *сиремање*

ваљаних грађања, за државу, схваћену више у облику једне етичке идеје. Овим јаким захтевом за провођењем државно грађанског васпитања кроз школу рада истиче се и социјално становиште Кершенштајнерово.

Друга фаза и други правац школе рада јавља се убрзо и то више као реакција на претерани мануализам првог правца школе рада. Та се фаза развоја школе рада одликује претежним, јачим наглашавањем интелектуалног рада у облику *слободног духовног рада*, док мануелни, ручни рад добија подређену улогу. Главни покретач и представник овог правца јесте немачки педагог *Хуго Гауди* (умро 1923.), који је имао велики број сарадника и помагача, као и следбеника међу школским радницима.

Гауди истиче као општи и шири циљ васпитања *образовање личности*; према томе школа треба да се стави у службу развијању, стварању ове личности. Личност се ствара само у животу, зато и сама школа треба да буде у уској вези са културним животом народа, као да и сама представља живот. Личност дејствује на свима областима живота; но од свих тих области у школи је најважнија област интелектуалног живота, а не мануелног. С тога и у школи рада највећу вредност добија област интелектуалног рада, који се изводи у облику *слободног духовног рада*, у коме главну улогу игра *принцип активности* и *саморадње*. Деца морају бити у свакој прилици саморадна, јер само применом принципа саморадње створићемо и школу рада. Зато је потребно да ученици савладају поступно технику слободног духовног рада у области свих наставних предмета, како би на тај начин постали потпуно саморадни. Гаудиг доста јако, бар теоријски, наглашује и примену *принципа животоа* у школи; но тај живот у заједници разредној и школској био би само једно привремено средство за развијање личности, а не од какве веће вредности и важности. У пракси је пак *принцип заједничког животоа* у главном запостављен, а главна пажња била је обраћена и од Гаудига а особито од његових следбеника, самој техници, извођењу слободног духовног рада; с тога је и овај правац често означаван као *логички* и *методички*, или *школа слободног духовног рада*.

Досадање једнострано наглашавање или ручног или духовног рада, изазвало је многе присталице школе рада, да предузму покушај за измирењем. Овим школа рада улази у трећу фазу свога развоја, која представља синтезу првих двају правца, и одликује се правилно схваћеним *радом* као *психо-физичким процесом*. Представници ове струје наглашују скоро подједнаку вредност и телесног и духовног рада у школи рада. Према томе *принцип рада* мора се применити у целокупној настави, на све техничке и теоријске предмете. *Стваралачка активност, саморадња и сјонпанеишеш* морају се развијати и *духовним* и *телесним*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

мануелним, ручним радом у школи рада. Према томе целокупна настава у школи рада има се изводити по принципима исте, и *целокупна настава мора бити настава рада или радна настава*. С тога под наставом рада или радном наставом не треба подразумевати само наставу ручног рада као наставни предмет или принцип, методу, јер би то било једнострано и нетачно, пошто ту спада и сав остали умни, интелектуални рад у осталој настави школе рада.

У овом правцу школе рада дејствује велики број школских радника, особито у новије време. Као доста изразитог представника ове струје можемо навести бечког педагога *Едуарда Бургера*. Он под *радом* у ширем смислу подразумева и *телесну и духовну активност*. Но у школи рада тај рад мора бити схваћен као *педагошки рад*, који представља сваку целисходну активност човечијих сила, телесних и духовних, у циљу стварања образованих вредности непосредно, а посредно могу се тиме стварати и економске, привредне вредности. Овако шире схваћен *принцип рада*, у смислу васпитног рада, представља, по Бургеру, истовремено и *принцип активности* или *саморадње* у духу *сионистијетета*. Ово опет чини нијвиши закон школе рада, јер се долази само *саморадњом до самосталности*. Овако организована школа рада са педагошким радом, најбоље ће потпомоћи и приближавању и извођењу крајњег и највишег васпитног циља, који је по Бургеру изражен у појму *идеалног човека* као идеје.

Но, и ова струја школе рада са равноправним наглашавањем вредности и духовног и телесног рада, као и раније наведене две струје школе рада, представљају у ствари више једну *дидактичко-методску реформу* у области старе школе, јер је у пракси највећа пажња посвећена новом извођењу наставног рада у школи. Према томе овако уско и непотпуно схваћена школа рада представљала би више једну *методичку школу рада*, која не обухвата дубљу реформу целокупног живота и рада у школи, већ само њему дидактичко методичку страну. С тога овако уско схваћења школа рада не може да представља потпуно нову школу у новом педагошком духу, која би задовољила све савремене васпитне захтеве. Из тих разлога и није могла школа рада да у најновији време постане општом и једином струјом на пољу нове школске реформе, већ су се поред ње појавили нови покушаји, нови правци са тежњом за стварањем једне много шире и дубље схваћене нове, савремене, школе која би више одговарала новим приликама и потребама.

Под утицајем ових нових тежњи на пољу нове школе, у последње време и многи трезвенији заступници школе рада увиђају њену ускост и непотпуност. Желећи да је и даље одрже на висини а по могућству и у првом реду, многи од њих покушавају сад да школи рада даду шири и дубљи реформни карактер, доводећи је у ужу везу са осталим

најновијим тежњама педагошке теорије и праксе. На овај начин школа рада у последње време улази у нову, четврту развојну фазу, где она губи свој уски чисто дидактичко методички реформни карактер и постаје школом рада, која је дубље и шире схваћена, у којој се обраћа сад више пажње и на реформу самог школског живота, као и на већу реформу саме садржине и форме наставе.

Поред оваких и сличних тежњи, изражених код *Клармана*, *Бургера*, *Кинела*, *Каршићеша*, *Гервека*, *Екхарда* и многих других новијих поборника школе рада, као најпознатијег у овом духу можемо навести проф. минхенског унив. *Алојза Фишера*. Он захтева у својим дубоким критичким излагањима, да школа рада обрати већу пажњу не само формалној и методичкој реформи наставе, већ и постављању бољих, правих и животу ближих циљева васпитања и саме наставе, као и новој организацији школског живота и рада у духу *педагогике* и *школе доживљаја*, доживљавања и преживљавања. Овим би се дошло и до нових и бољих образовних и васпитних средстава; добила би се и школа рада дубље и шире схваћена, која би тиме стекла право да и даље остане водила на пољу нове школске реформе. Са оваквом реформом мења се у школи рада из основа и држање ђака и учитеља у њој, јер дубље и шире схваћена школа рада као једна школа новог педагошког духа, захтева и новог учитеља, одгајеног и задахнутог правим духом школе рада. Без ових дубљих реформи школског живота и рада у новом педагошком духу, школа рада би постепено изгубила важност и вредност на пољу нове школе, јер не би више била у складу са новом педагошком теоријом и праксом, као ни са савременим васпитним потребама народних заједница.

Од новијих послератних покрета у пракси, који теже за стварањем једне нове школе на широј бази, а који су и на школу рада јако утицали, веће опште теоријске и практичне вредности имају покушаји под именом *продуктивна школа* и *школа као животно заједница*. Многи други практични покушаји су више личног карактера, или од мање опште вредности, или се у суштини својој, и ако под другим именима само, поклапају са овима.

Продуктивна школа одликује се такође захтевом за увођењем *рада* у школе, само што је у њој рад више економски схваћен — као економски, привредни а не чисто васпитни рад. У школи рада цео рад, па и чисто привредни рад, има да служи у главном чисто васпитним задацима. У школи рада може да буде заступљен дакле и рад, који је у економском погледу непродуктиван, безвредан, само ако он служи духовном и телесном развоју ученика и има васпитне вредности. *Права продуктивна школа* на против хоће да и школски рад организује на бази *привредно продуктивног рада*, како би се деца на тај начин што пре и боље упознала са самим привредним процесом продукције, а тиме

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.uninib.rs

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

постепено и рано навикла на користан, економски продуктиван рад. Због тога таква школа мора да се стави у што тешњу везу са самим економским животом, да постане и она саставни део дотичног социјалног организма, узимајући за основу свога рада у школи онај привредни рад, који у дотичној области преовлађује (пр. индустријски рад, занатлијски, пољопривредни и др.).

Праву продуктивну школу економски оријентирану, са економски схваћеним радом, и ако не под овим именом, имамо теоријски проповедану код руског педагога *Блонскија* под именом школе рада, као и практички у спровођењу у садањој руској тзв. *јединственој школи рада*, која базира на сасвим новим социјалним, етичким и педагошким принципима.

Економски продуктиван рад, организован и извођен по принципу економском, не може се узети као право и најбоље васпитно средство са становишта нове науке о васпитању, јер васпитној школи није главни задатак да развија економски дух и дух материјализма. Поред тога економски принцип дејствује разорно на целокупан духовни живот појединца, а и заједнице, духовне и васпитне. Зато се и рад у новој школи не сме схватити чисто економски, већ као *васпитан рад* има да служи првенствено васпитним циљевима, а узгред може бити и економски продуктиван.

Тзв. „*Продуктивну школу*“ јако теоријски пропагира у Немачкој „*Савез одлучних реформатора*“ са *Паулом Естрајхом* на челу, поред *Хилкера*, *Келинга*, *Каверау* и др. Само ова немачка продуктивна школа, која још увек представља у главном само једну неједнако схваћену и разно формулисану теоријску творевину, разликује се битно од руске праве продуктивне школе. И ова би школа имала бити такође економски продуктивна, како би се од прихода сама издржавала, што би се најбоље извело у форми уређених сеоских фарми, само та економска продуктивност није у њој главно. Она мора бити продуктивна и у *васпитном* погледу развијајући тоталитет личности, као и у *методском* погледу развијајући стваралачке снаге детета. Привреда, рад, живот и школа морају у пуном смислу бити у складу како би могли створити праву, слободну људску заједницу вишег реда. Зато таква продуктивна школа мора бити истовремено организована као *еластична јединствена школа* и *школа живоша*, како би на тај начин постала *школа шопалишета*.

Још јаче но у радној и продуктивној школи имамо наглашен *принцип рада* и *принцип живоша*, а нарочито *принцип заједнице*. у најновијем типу школе, који је у пракси нико у главном после рата и у тесној вези са омладинским покретом, то је тзв. *школа живошне заједнице* или *школа као радна и живошна заједница*, која у ствари представља праву *школу живоша*. Овај тип школе је већ доста теоријски и практично изграђен.

Суштину и смисао ове врсте нових школа налазимо у идеји *заједнице* научно педагошки схваћене, за разлику од других схватања исте. Правилно схваћена *заједница* се разликује од друштва и удружења, те се према томе и *педагогика заједнице* разликује од социјалне педагогике.

По *Тенису*, заједница *крви*, као и заједница *места* развија се у *заједницу духа*, која је једино права човечанска и највиша заједница у опште. У овој највишој заједници, људи чине као један круг или један организам, и остају трајно духовно везани заједничком сарадњом на вишим циљевима и задацима у истом правцу, па макар и не били сви на једном месту. *Друштво*, као и Удружење, представља више једну привремену и привидну везу, оно је као агрегат у коме су људи стварно духовно одвојени и ако изгледају привидно везани, јер постигнућем постављених циљева или наиласком на веће препреке у остварењу истих, оно се лако распада.

По *Пешерзену* заједница представља главну васпитну форму, јер је она главни и први услов за духовни развој људи; она једина даје прави потстицај и могућност да се индивидуалитет развије до *личности*. *Заједница* је у основи својој она духовна веза, која везује организоване групе (а не масе); *друштво* представља суму форми, у којима ове организоване групе долазе до свог пуног деловања. Заједница, према томе, има у себи нечег вишег, духовног, идејног, док друштво има у себи више нечег интелектуалистичког и механичког. *Заједница* се на тај начин уздиже и до једне *идеје* и постаје на тај начин *задатак* и *циљ* тежења, живота и рада.

Овај тип *школе живоша* представља праву *живошну* и *радну заједницу*, поштеђену од политичких, црквених и других једностраних утицаја. *Живош* и *рад* у овакој школи, која представља у ствари *праву асоцијалну заједницу*, јесу права и најјача васпитна средства, која помажу природно и слободно развијање индивидуалности и васпитавање исте до *личности*. Личност се схвата као слободан члан и у служби једне више духовне заједнице — школске, народне и опште човечанске. У оваким школама прво се изводи организација новог школског живота, па затим и самога рада у облику праве заједнице, и то прво у појединим разредима, који у овом случају обично представљају слободно и природно организовање групе са једним учитељем као вођом и саветодавцем групе, па затим и у целој школи. Сви наставници морају бити прожети истим духом заједнице, да чине *заједницу васпитача*; на тај начин се у оваким школама омогућава *колегијално управљање* школом. Равноправни чланови заједнице, разредне и школске, јесу ђаци, наставници и родитељи. С тога се и ђацима у многим приликама допушта учешће у раду и управи заједничким пословима, у колико то сама заједница за потребно нађе. Важно је у овим школама, да и *родитељи* припадају

као чланови дотичним школским заједницама, те у овим школама видимо блиску и јаку сарадњу и помоћ у сваком погледу самих родитеља у васпитању њихове деце. Овим школа постаје за децу права школа живота и рада, постаје њихов дом, а овим се деци допуњују недостатци у домаћем животу и раду, допуњује се или и потпуно замењује, надокнађује непотпуно породично васпитање. Зато *принцип родитељске сарадње* игра у опште велику улогу у новој школи. Само на учитељима лежи овај задатак и одговорност, за увлачењем родитеља на активну сарадњу, као и за организацију правилне њихове сарадње.

У оваким чисто педагошки схваћеним и организованим школским заједницама влада сасвим *нови васпитни дух* у школском животу и раду. Ове школе, са својом новом организацијом живота и рада по принципу *слободе* и *природности* у заједници, највише пружају могућности детету за правилан и потпун развој његове природе, његових сила, склоности и даровитости у телесном и духовном погледу, јер се ту полази прво од самог детета, коме се пружа могућност да открије своју праву индивидуалност, да развије своју здраву и нормалну природу, која је, као нормална и здрава, увек у суштини и добра. Ненормалним дечијим природама није место у нормалним школским заједницама, већ су предмет педагогије лечења, психопатологије и т. д. Но у овим школама обрађена је пажња потпуно и на социјални момент, јер ова школа најбоље васпитава за *заједницу* школску, народну и опште човечанску. Ту се дете не образује и не васпитава индивидуалистички, изоловано или у маси неорганизованог, већ природно и слободно *у самој заједници и кроз заједницу оно се васпитава за заједницу*; на тај начин се оно развија у *личност*, која је члан те заједнице и стоји у њеној служби, испуњена истим идејама, циљевима и задацима, којим и сама заједница.

У оваким школама се више обрађа пажња чисто васпитној страни но дидактичко-методској. Организовање правилног и новог школског живота у облику праве заједнице у разредима — групама и целој школи чини с тога први задатак, јер је то услов и основ за организовање правилног и слободног рада у школи, који се изводи претежно у облику радних заједница. Настава има више карактер *слободног рада и разговора* у форми *укућне наставе* или и посебних *курсева*. У погледу рада у настави, у дидактичко-методском погледу ове школе имају *карактер праве школе рада*, јер је *принцип васпитног рада* у најширем смислу, базиран на *принципима стваралачке активности, саморадње и саваности*, потпуније, доследније, успешније и природније проведен, но у многим тзв. школама рада. Посетом једне такве школе то се одмах може осетити и увидети.

У овим новим школама, услед сасвим друге организације живота и рада у њима, влада и сасвим други, нов, природнији и слободнији

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

однос између учитеља и ђака и самих родитеља. Ту влада више *односно међусобног поверења и пријатељства*, а не вештачки или дисциплином насилно створени ауторитет наставника. Између ђака и наставника постоји више једна *природна дисџанса*, као између чланова исте животне и радне заједнице. Према свему овоме држање учитеља и његова васпитачка и наставничка улога сасвим је друга, но што је случај у старој школи. Наставник има више, бар по изгледу, пасивну улогу, он је више пријатељски расположен посматрач, потстрекач на рад и саветодавац, но у ствари он је ипак ту прави духовни вођа заједнице и организатор, не насилни заповедник и командант, живота и рада у заједници. Он је и организатор дејства и учешћа дечијих стваралачких сила душевних и телесних, и труди се да деци, као члановима дотичне заједнице, створи услове и могућност за слободан и природан живот и рад, за потпун и нормалан њихов развој. Својим природним и потпуним развојом од индивидуалитета до личности животом и радом у заједници школској, васпитаници би постали од вредности и користи и себи и дотичној школској заједници, а доцније, као потпуно развијене личности и чланови, исто тако и самој народној заједници, па и најширој — опште човечанској заједници.

И ако учитељ у овој школи бар по изгледу има више пасивну улогу, његов је посао тежи и са више одговорности но у старој школи, јер он пре свега мора бити прожет духом новог васпитања, духом праве заједнице, да је створен за правог васпитача, јер иначе неће моћи створити праву заједницу у школи, или ако она већ постоји, он неће моћи у њој делати ни као њен члан опстати.

Ове школе прожете новим педагошким духом представљају у ствари *праву нову школу* и то *васпитну школу* на широј и дубљој основи, која највише задовољава образовне и васпитне захтеве савремене, које поставља нова наука о васпитању. Оваква школа највише одговара и сада јако промењеним животним приликама и потребама сваке народне заједнице, јер она најбоље и најтрајније васпитава подмладак за чланове саме народне заједнице, имајући у виду и идеју опште човечанске заједнице. Но ни овај тип *школе живојне и радне заједнице* као праве васпитне школе, која у себи у главном садржи све важније принципе из области нове школске реформе, не смемо схватити шаблонски и догматички као једну савршено изграђену школу, која се не сме ни у чем мењати ни даље развијати, јер се пре свега организација оваке школе не изводи тако брзо и лако, услед недостатка новим духом прожетих наставничких снага, као и услед уобичајеног конзервативизма и традиционализма меродавних надлежних фактора. Према свему овоме савремену *нову школу*, чији смо развој и главне принципе овде укратко и непотпуно додирнули, морамо схватити као једну *идеју водилу* на пољу нове школске реформе бар за ове наше де-

ценије. Према томе циљ и задатак савремене школске реформе би био, да се принципи ове нове школе, приликом организовања новог школског живота и рада, према потребама народне заједнице, приликама и могућности поступно и у праксу проводе са истовременим старањем за васпитавањем *нових учитеља*, који би имали шири и дубљи поглед на васпитање и живот и рад у школској и народној заједници и били способни да и у пракси проведу нови васпитни дух и створе *нову школу*.

Д-р ВЛАДИМИР Ј. СПАСИЋ, — БЕОГРАД

ВЕЖБАОНИЦА У СЛУЖБИ РАЗВИЈАЊА ИНДИВИДУАЛНОСТИ

Проблем духовне и етичке структуре вежбаоница наших учитељских школа јесте један од највижнијих у нашем васпитању и школству. Интелектуална и морална вредност учитељског сталежа је одређена квалитетом вежбаоница; од њега зависи подизање наше основне и учитељске школе, наше националне културе.

Вежбаонице морају одговарати принципима савремене методике, у првом реду служити развијању индивидуалности код младих учитеља и матураната. Оне су погодне за пробе нових метода у настави и васпитању, за примењивање резултата научне теорије образовања, за сам научни рад. Из тог разлога би требало допустити и отварање приватних основних школа у којима би се спроводиле нове васпитне и наставне методе. Такве пробне школе, бар извесни разреци у њима, убрзале би напредовање наше основне наставе. Реформу основних школа је нужно што пре извести.

Али код нас се само на неколико места изразила тежња да се питање о организацији вежбаоница што раније реши. Који су узроци изазвали код више духова дубоко осећање потребе за реформом вежбаоница? Многи наставници методике и школског рада, иако интензивно доживљују вредност нових струја у васпитању и школству, нису могли и не могу употребити с успехом нове начине у вежбаоници само зато што учитељи, махом старији, духа натоварена педагошким баластом, раде по застарелим методама и показују непријатељски став према новинама у методици. У своме механичком раду ти наставници вежбаонице се наслањају на оне наше старе „искусне педагоге“ које нико није у стању ослободити заблуде да је школски рад врло лак посао и који се чуде кад чују да је негде на испиту пао кандидат из тог предмета. Та примитивна теоријска спрема наших „педагога“ о којима је реч, зауставља развиће наставничких снага. Није само један професор методике и школског рада осетио да су му учитељи веж-

WWW.UNI.LIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

баонице наметнути, да у пркос најбоље воље не може да ради с њима. Они често имају такву спремину да не сме да им допусти да држе „угледна“ предавања. „Замислите, моји ђаци су примили све рђаве стране угледног предавања једног учитеља у вежбаоници“, жалио нам се један колега. „И било ми је веома тешко да их после ослободим тих мана. Учитељ ми је нанео само штете“. Зато се осетио и осећа у више учитељских школа антагонизам између учитеља вежбаонице и професора школског рада: први раде по старим методама које спутавају развиће дечјег духа, које га укалупљују, које успављују и дух учитељев; други, упознати са путевима нове стваралачке школе живота, хоће да иду њима. Учитељи вежбаонице су често далеко од тога да служе и својим државама као узор и младим учитељским кандидатима и деци која се упућују да се угледају на своје наставнике. И тако је професор методике приморан да сам држи угледна предавања, која га умарају толико да квалитет његових часова у учитељској школи мора опадати. Његова предавања у вежбаоници не могу бити угледна у строгом смислу те речи и због тога што је принуђен да их држи и у разредима у којима предају сваког дана неспособни учитељи.

Заблуда да је школски рад врло лак и да наставник вежбаонице може бити сваки учитељ који има законом одређен број година службе довела је дотле да маса кандидата на практичном учитељском испиту показује невероватно незнање најелементарнијих ствари из матерњег језика и школског рада. Ваља само прегледати њихове домаће темате и писмене припреме за предавања пред комисијом. А није редак случај да кандидат никако не може да се сети шта је писао у свом домаћем саставу, и да се сваке године јављају теме и радови истоветни са оним из ранијих година. Према статистикама које смо прикупили, такви учитељи су често заузимали и заузимају најбоља места не само у околини школе из које су изашли, но и у самој вежбаоници, док даровити учитељи из најмлађих генерација морају да иду у најзабаченија места и предају везе са својом школом, а свршени студенти Више Педагошке Школе одлазе у грађанске школе.

Где је решење проблема? У томе да се промени начин постављања учитеља вежбаонице. Ако је вежбаоница важан део нашег културног живота, онда се мора вршити селекција учитељских снага за њу. Није ли правилно да Наставнички Савет Учитељске Школе бира учитеље за вежбаоницу конкурсом или на предлог професора методике и школског рада, или да се у њој постављају свршени студенти В. П. Школе? Писац овог чланка је желео да бар у околини своје школе добију места његови ђаци који су се одликовали у школском раду, да би могао да их посећује са учитељским кандидатима. Тако би се брже развијала индивидуалност и младих учитеља, јер би били принуђени да интезивно раде, како би били у стању да одрже угледна

предавања својим млађим друговима. На тај начин би се припремали за учитеље у вежбаоници. Тиме би се изазвала јача акција младих снага и унапредила основна настава. Али остварење те његове тежње није зависило само од њега... Исто тако и учитељи који су свршили Вишу Педагошку Школу били би изврсни помагачи професора методике и школског рада. С успехом би психолошки проучавали и примењивали наставне и васпитне методе и стварали нове. Та заједничка активност наставника основних и учитељских школ носила би у себи изворе подстицаја за прогресе и једних и других васпитних установа. Они би чинили једну животну заједницу у којој би се у полетној акцији пуно изразиле индивидуалности. Социјално-васпитне установе које имају задатак да потпомажу образовање деце и омладине у школи и ван ње, као што је трезвењачка организација, добиле би више надахнућа и моћи за своју моралну делатност. Угушило би се партизанство које одваја и слаби васпитне и просветне факторе, које спречава остварење рефорама без којих је немогућан напредак. Обимне психолошке студије нашег детета би се потпомогле и везале за један часопис, као што су *Прилози за Психологију Детећа*, за чију су се појаву код нас везала толика надања. Осетио би се интензиван научни и школски живот, нова духовна и етичка врења чији би резултати били подизање наше националне културе.

У свести о одговорности за нашу будућност леже врела за слободно развијање индивидуалности наших наставника. А она се буди и појачава селекцијом и концентрисањем васпитних сила, које се успешно могу извести у једној својој форми у вежбаоницама учитељских школа. Само ако се за вежбаонице одабирају и најспособнији учитељи, оне могу служити снажењу индивидуалности код наставника, одн. васпитача и васпитаника и тиме увећавању културних моћи нашег народа.

СЛОБОДАН ПОПОВИЋ

ПРИЛОЗИ НАТОШЕВИЋЕВОЈ БИБЛИОГРАФИЈИ

О стогодишњици од рођења Ђорђа Натошевића писац је ових редова написао монографију о овом нашем педагогу, која је, заједно с осталим радовима пишчевим о њему, штампана као XVII. и XVIII. свеска *Педагошijske књижнице*.¹ На крају те књиге требало је да дође и Натошевићева библиографија, не потпуна, јер је „тај посао — бар

¹ Милан Шевић, *О Ђорђу Натошевићу* (1821.—1887.), приликом стогодишњице од његова рођења. Издање књижарнице Рајковића и Ђуковића, Београд 1922. 8°, стр. 127.

засада — немогућан, него списак свих његових најзначајнијих радова, и, нарочито, сређени преглед сви његових књига¹. Пошто је писац наишао на препреке, што се нису дале отклонити, морао се одрећи задатка, који је тада био себи поставио. Али је рад касније продужен, па ако се и није могло успети у свему, ипак је прибрано довољно грађе за историју нашега васпитања и наставе, и не само васпитања и наставе него и културнога живота уопште, јер Натошевићев рад није био ограничен само на васпитање омладине. Разуме се да је овај рад продужен у оном ужем обиму, у ком је првобитно и заснован. Потпуну је библиографију Натошевићева књижевна рада засада немогућно дати стога, што је Натошевић не само један од наших најплоднијих књижевника [„у том се погледу он отима о првенство с Миланом Ђ. Милићевићем, Ђорђем Поповићем (Даничаром) и Стојаном Новаковићем“]² него је његов рад и толико растурен, да се ми „данас већ не можемо надати, да ћемо икад моћи прибрати све списе покојникове. Један је од главних разлога тому његов немар за себе, — Натошевић се готово никада није ни потписивао под своје радове, ретко их је када прештампавао,³ а поједине чланке и расправе није сабирао никада, нити их издавао у оделитим књигама; он је увек полазио од стајалишта, да је главно, шта се пише, а не ко пише“.⁴ Ако се оснује *Натошевићев музеј*, као што је предлагано,⁵ и ако се у њему прибере што више публикација, које је Натошевић састављао или сарађивао у њима, — тада ће се моћи помишљати и на што потпунију библиографију; дотле пак нека послужи ова, која иде за тим, да изнесе све његове књиге (све, што је оделито штампано), а од осталог само што је најважније и најхарактеристичније, било да је штампано за живота, после смрти, или остало у рукопису. Раније прибране податке, некретички сређене (понешто није ни од Натошевића), в. у А. Варађанина *Стогодишњици Д-ра Ђорђа Натошевића*, стр. 137.—143.⁶

Писац је постигао своју намеру и решио свој задатак, ако му је пошло за руком, да изнесе натписе свих *књига* Натошевићевих, — од *издања* је наведено, што се нашло; потпуност у томе једва да ће се моћи икада постићи, које због саме природе многих његових књига (уџбеници за основне школе! — њихова је судбина да оду у парампарчад), које што су наше јавне библиотеке, па и библиографије наше, обраћале слабију пажњу на уџбенике уопште, а најслабију на прештампане.

¹ Ор. cit., стр. 125.

² Ор. cit., стр. 38.

³ Ово се, разуме се, не односи на уџбенике нити на књиге за децу уопште.

⁴ Ор. cit., стр. 59., в. и даље, шта се вели о томе.

⁵ Ор. cit., стр. 61. и даље.

⁶ Ор. cit., стр. 73. и даље.

За нашу општу библиографију има у овом раду доста нових прилога. Примера ради наводим, да Новаковић није увео у своју *Српску библиографију* ни највећи и најзначајнији рад Натошевићев *Уџуство за предавање букварских наука*.

Ред је хронолошки, али не у целини, пошто су ови *Прилози* подељени у одељке. Има их три: *I. Народно просвећивање, II. Васпитање и настава, III. Уџбеници и деџа књижевности*. Каснија издања стављена су редом непосредно иза првога.

Бројеви показују оделито штампане списе, слова поред њих поједина издања.

І. НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

Споменници и задужбине [рукопис у оставини, писано у Бечу 1848. (и 1849.), в. Милан Шевић, О Ђорђу Натошевићу, стр. 11. и 77.].

Оставина покојникова наводи се у *Српском учитељском конвиктју* у Новом Саду.

Писмо пријатељу свом у одбрану и фалу жене. Од Ђ. Н. — Жена је Анђео света.

Књига за добре цели. Пишу Неколико Срба, уређује и издаје *Богобој Атанацковић*. Први свезак. На корист Бачког фонда за Свештеническе удовице, И на корист Православне Бајске цркве. У Новом Саду. Нар. књигопечатња Д-р Дан. Медаковића 1852. [Посвећено владици Платону].

Стр. 47.—66. Остала су садржина три приповетке Богобоја Атанацковића: Удовице, Рукавице, Три зелене шибљике.

Ово је први штампани рад Натошевићев. Богобој Атанацковић био је тада секретар, а Натошевић лекар владике Платона.

1. *Нега краве и највећи добитак од нџ*. У Новом Саду. Народ. књигоп. Д-ра Дан. Медаковића. 1853. — Трошкомъ господара Јосима Мачванскогъ, 16°, стр. 91.

Одраниванџ деце, да снажни и дуговечни люди буду.

Чланци о васпитању за родитељџ. Трошком фонда школскога листа а на корист фонда за учитељске сироте прештампано из Школскога Листа. У Сомбору, 1867. Штампарија Андрије Вагнера и друга.

Стр. 157.—184. В. *Школски Лист*, Год. X. У Сомбору 1868., стр. 64.

2. *За што наш народ у Аустрији пропада*, Ова је расправа од „Матике Србске“ са 10 дуката обдарена из фонда Накиног. У Новоме Саду, Платонова књигопечатња. 1867.

Већа 8°, стр. 53.

Прештампано из *Лешојиса Матице Српске*, књига 110. (У Новоме Саду 1866.), стр. 77.—129., на крају потпис: Др. Ђ. Натошевић. У прештампаном делу нема имена пишчева.

Женишба у погледу психичком. [Потпис * *].

Лешојис Матице Српске, књига 111., стр. 127.—145. У Новоме Саду 1867.

3. *О владању за време колере.* „Ко се чува и Бог га чува“. У Новоме Саду, епископска штампарија. 1867.
8^о, стр. 32.

4. *Стеван Немања I. велики жујан србски.* I. Књига за народ. У Новом Саду 1869. Платонова штампарија Сопственост Јосифа Карољија.
12^о, стр. 23.

Прештампано из календара *Годишњака* за 1868.

5. *Дуван с погледа на здравље.* Ова је расправа награђена из књижевног фонда Илије М. Коларца. У Београду, штампарија Николе Стефановића 1870.
12^о, стр. 82.

6. *Шта со вреди у кући и у газдинству.* (Без импресума. Прештампано из „Видова дана“ у Београду у државној штампарији 1870.) На 8-ни 11 страна.

В. Новаковића *Библиографију*, Гласник XXXI.

Српске пословице. [Потпис * *].

Лешојис Матице Српске, књ. 98., 99., 100., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 110., 111., 112., 113. У Будиму и у Новоме Саду, 1858.—1871.

7. *Хлеб што га једемо, какав је и какав треба да је.* Предавање о светом Сави у Новом Саду у позоришној дворани 1874. У Београду, штампано у државној штампарији 1874.
12^о, стр. 64.

О законци. [Без потписа. У „Прегледу“ (садржине): од дра Ђ. Натошевића].

Лешојис Матице Српске, књига 119., стр. 82.—111. У Новоме Саду 1877.

8. *Астрономија* од Н. Локиера, члана кр. друштва у Лондону. С немачког превео Др. Ђ. Натошевић. Са 47 слика. Нови Сад, издање штампарије А. Пајевића. 1880. — Штампарија А. Пајевића у Новом

www.unis.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Саду. — *Књиге за школу и народ*. Свеска осма. — Почетнице природних наука.

12°, стр. 121; стр. 4 Званичне препоруке почетница природних наука; стр. 1 Исправци.

9. *Чувај се силовиша њијџа*. Народу за поуку написао Др. Ђорђе Натошевић. I. Накладом срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду. 1896. Цена 10 новч. — *Књига за народ*. Издаје „Матица Српска“ из Задужбине Петра Коњевића. Свеска 58.

12°, стр. 46.

10. *Чувај се силовиша њијџа*. Народу за поуку написао Др. Ђорђе Натошевић. II. Накладом срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду. 1896. Цена 10 новч. — *Књиге за народ*. Издање „Матице Српске“ из Задужбине Петра Коњевића. Свеска 59.

12°, стр. 39.

11. *Чувај се силовиша њијџа*. Народу за поуку написао Др. Ђорђе Натошевић. III. Накладом срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду. 1896. Цена 10 новч. — *Књиге за народ*. Издаје „Матица Српска“ из Задужбине Петра Коњевића. Свеска 60.

12°, стр. 44.

Воћарство.

Милићевић у *Поменику* стр. 399. помиње: „О воћарству“, повећи спис, који је читао као „јавно предавање“, и који ће, јамачно, скоро бити и штампан.“

Варађанин је записао (ор. cit., стр. 140.): „Држао је у Новом Саду и два јавна предавања (1874. и 1875. године): *о хлебу, што га једемо*, које је у горњој засебној књижици изашло и *о подизању воћака и користи од њих*, које је штампао у „Листу за народ“ 1886. [sic] г.“ — у рукописним записима Варађаниновим, што их је извео из оставине Натошевићеве, забележено је, да је у *Листу за народ* од 1877. штампано предавање *О подизању воћака*. — Овај последњи податак биће најтачнији. Даља обавештења о томе могли би дати *Лист за народ* за 1877. и 1878. и Натошевићева оставина.

II. ВАСПИТАЊЕ И НАСТАВА

12. *Кратко уџбеништво за српске народне учиштелџ*. Штампано у Новом Саду, у дра Дан. Медаковића. 1857.

4°, стр. 14. с једном картом (за писање и цртање).

13. *Уџбеништво за предаванџ букварски наука* учитељима народних училишта у аустријском царству. Саставио Ђорђе Натошевићџ.

Везано са лећи у платну 76 нови крайцара. У Бечу, 1858. У ц. к. наклади школскихъ књига. — У штампарији Ђрменскогъ Манастира. 8°, стр. XVI и 376.

14. *Школскій Листъ*. Одговорный уредникъ: Ђорђе Рајковићъ. Овај листъ излази сваке неделѣ еданпутъ. Цена му е до конца ове године 1 фор. съ поштариниомъ. — Издаванъ и штампа д-ра Дан. Медаковића у Н. Саду. 1858.

8°, стр. 176.

Почео излазити 16. октобра, до краја године изишло 11 бројева. У 11 броју Ђ. Рајковић није више одговорни уредник, у том бр. нема потписа ни фактичкога ни одговорног уредника.

Ова година није имала садржајни табак.

Да је *Школски Листъ* заиста засновао и одржавао Натошевић сведоче ове речи Ђорђа Рајковића (у посвети Ђорђу Натошевићу књиге *Школа и живош*): „Колико Вам на срцу лежи, да школи и учитељима користите, то труби „*Школски Листъ*“, који Вама има зафалити своје постање и трајање.“ — А напред: „Ви се заузимате за најважнија питања садашњости, знате им посветити време и снагу Вашу, — што предузмете, предузимате свом душом, — у кратко: што за честитог Давидовића читамо „сав Србин“ Ви сте *сав човек, сав учишѣљ, сав борац*.“ (Стране посвете необележене.)

15. *Школскій Листъ* за годину 1859. II. година. У Новомъ Саду. Брзотискомъ Епископске Књигопечатнѣ. — 1859.

8°, стр. 776.

Изишло 48 бројева. Уредник, ни као одговорни, непотписан. До 29. броја издавао и штампао др. Данило Медаковић, од тога броја примила лист епископска књигопечатња.

16. *Школскій Листъ* [овако на садржајном табаку, иначе натпис листу на појединим бројевима: *Школски Листъ*] за годину 1860. III. година. У Новомъ Саду. Брзотискомъ Епископске Књигопечатнѣ. — 1860.

8°, стр. 768.

Изишло 48 бројева; без имена уредникова.

17. *Народна школа*. Чланци из Србскога Дневника 1860. бр. 18. 19. 21. — 37. 52. — 57. 69. 80. 87. 88. и 91. и 1861. бр. 6. 8. 10. и 16. Садржај. Увод. I Школска зданија. 1. Место где школа стои. 2. Школска придвора. 3. Зграде и ограде око школе. 4. Зданије. 5. Школска соба — Прозори — Врата и патоси — Пећи. II. Школски намештаи. III. Школски накит. IV. Учебна опрема. V. Школске библиотеке и остали апарат. VI. Оскудост школа. 1. Салашке и малосалашке школе. 2. Прњаворске школе. VII. Недовољно школски класа. VIII. Женско воспитанѣ. IX.

www.unilib.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Недељна школа. X. Главне и грађанске школе. (Цена 50 новч. а. вр. — Добити се може код уредништва Срб. Дневника. — Чист добитак иде у фонд Школског Листа). У Новом Саду. Брзотиском Епископске Књигопечатнѣ. 1861. [Све ово на корицама, натписнога листа нема у књизи.] 4°, стр. 63.

18. *Крајко уџуштво за србске народне учитељѣ*. Друго поправљено издање. Савъ приходъ иде на фондъ учитељски сирота. У Новомъ Саду, брзотискомъ Епископске Књигопечатнѣ 1861.

8°, стр. 132., две стране садржаја, две стране поправака и две литографоване таблице.

Ово се дело не може сматрати као ново издање бр. 12., ако и носи исти натпис. Од овога дела помињу се више издања (раније, 1860., и касније 1880.), — али биће омашком; ја нисам ниједном другом могао ући у траг. *Даница* је забележила (в. год. 1861., стр. 318.):... „Кратко упутство за србске народне учитељѣ“. Књига ова јест друго прерађено и знаменито умножено издање под тим истим насловом пре четири године изишавшега дела, има у себи 8 и по печатана табака и две литографисане таблице“....

19. *Школски Листѣ*. За годину 1861. IV. година. У Новомъ Саду, Брзотискомъ Епископске Књигопечатнѣ, — 1861.

8°, стр. 768.

Изишло 48 бројева; без имена уредникова.

Буквар за старо и младо. Написао Милован Јанковић. У Београду. 1862. На 8-ни. XIV. 138 стр. Цена је 50 новч. а. вр.

Критика, потпис **. *Лешојис Матице Српске*, књига 105., стр. 204.-237. У Будиму 1863.¹

О полемици између Натошевића и А. Васиљевића поводом ове књиге в. М. Шевић, О Ђорђу Натошевићу, стр. 109. и даље.

20. *Школски Листѣ*. Година IV. [1862.]

Од половине ове године примио се уредништва др. Ђ. Натошевић. В. Новаковића *Библиографију* стр. 445. — Година није четврта него пета.

¹ Осим ове критике изишли су у *Лешојису* још и ови реферати Натошевића у радњи Књижевнога одељења Матице Српске:

1) на „Регистар за србски летопис од књиге 1 до 100“ саставио Алекса Јовановић, правник у Београду, књ. 109., стр. 211.-213.

2) на два економска популарна списа, књ. 100., стр. 254.-256.

3) на прераду Франкове „Кухинске хемије“ од дра Јована Јовановића, књ. 115., стр. 274.

4) на „Бољи раст“ од Ивана М. Поповића, књ. 127. стр. 141.-142.

5) на „Бимнастичке игре“ од Ђ. Глибоњског, књ. 131., стр. 135. (заједнички с Ф. Оберкнежевићем).

21. *Школски Лист* VI. година. Излазио у Будиму сваких 10 дана на табаку под редакцијом дра Ђ. Натошевића. 1864.
В. Новаковића *Библиографију* стр. 475.
Године 1863. лист није излазио. Новаковић га је и те године завео (као годину V., а била би VI.) с овом напоменом: „Не знам за цијело, је ли, колико је и да ли редовно излазио, јер мало коју годину да је излазио потпуно.“
22. *Школски Лист*. VII. година. Излазио у Будиму под уредништвом д-ра Ђ. Натошевића. 1865.
В. Новаковића *Библиографију* стр. 494.
Од идуће године лист је издавао и уређивао Никола Вукићевић у Сомбору.¹
23. *Основна школа у северној Америци*. Препечатано из подлиста од „Заставе“ бр. 84, 85, 92, 1866., и бр. 3, 7, 8, 9, 1867. год. У Пешти. Штампарија Хорњаскова и Трегерова. 1867.
8°, стр. 34, без натписнога листа.
24. *Ујуштво за прву читанку* у основним српским школама. У Београду 1872. Издање министарства просвете и црквених дела. Штамп државне штампарије.
12°, стр. 18, натписни лист уједно и корице.
Штампано и у *Школи* за исту годину.
25. *Извештај о стању српских народних школа у архидијецези* године 1872. [Без натписаног листа и без потписа. На крају: У Карловцима 25. августа 1872., а испод тога: Ми држимо јавност за најбољи лек противу тих невоља. Штампано је у Новом Саду у српској народној задружној штампарији 1873.]
Прештампано из *Лешојиса Машице Српске* књиге 115. У *Прегледу* (садржине): Извештај о стању народних школа у архидијецези 1872. — Од д-ра Ђ. Натошевића.
- 26.а *Ујуштво уз буквар за српске основне школе*. Одобрено од Школског Савета. У Новом Саду, српска народна задружна штампарија. Издање А. Пајевића. 1875.
8°, стр. 31, натписни лист уједно и корице.
- 26.б *Ујуштво уз буквар за српске основне школе*. Одобрено од школског савета. У Новом Саду, издање и штампа А. Пајевића. 1884.
8°, стр. 31, натписни лист уједно и корице.

¹ Н. Ђ. Вукићевић рођен на Аранђелов дан 1830. у Сомбору, умро на Митров дан 1910. у Сомбору. — Уређивао више од 30 год. „Школски Лист“.
В. *Лешојис М. С.* 272., стр. 80., некрлог од А. В.

Писма за шестонедељна предавања учишељима (писма Николи Ђ. Вукићевићу, у Темишвару од 1. јулија п. р. 1858. до 29. јулија 1858.)

Стогодишњица Д-ра Ђорђа Најшошевића написао: Аркадије Варађанин, управитељ у миру. Нови Сад. Издање књижарнице учитељског д. д. „Натошевић“. 1921.

Стр. 43.-119.

Комунална школа.

А. Варађанин записао (*Стогодишњица* и т. д., стр. 138.) међу *кришике* : Комунална школа (у засебној књижици).

О томе нисам могао ништа наћи.

Науке гимназиске, које су, и које треба да су, — реалке.

Наставник, лист Професорскога друштва. У Београду 1893., стр. 228.-245.

Чланак је написан, како се нагађа, око 1881. године.¹

III. УЏБЕНИЦИ И ДЕЧЈА КЊИЖЕВНОСТ

27.а *Бисеръ и драго каменъ* на украшенъ детинъ душе и срца. У Новом Саду. Трошком Драгутина Хинца 1860. — Брзотискомъ епископске књигопечатнѣ.

16°, стр. 68.

27.б *Бисер и драго каменъ* на украшенъ дете душе и срца. Друго умножено издање. У Новом Саду, издала књижара Драгутина Хинца. 1861. — Брзотискомъ епископске књигопечатнѣ.

32°, стр. 96.

27.в *Бисеръ и драго каменъ* на украшенъ детинъ душе и срца. Издао трошкомъ Илія К. Аранђеловићъ. У Београду, штампарија Н. Стефановића. 8-на 32 стр. [1866.]

В. Новаковића *Библиографију* (У Биограду 1869.), стр. 501.

27.г *Бисер и драго камење* на украшење дечије душе и срца. Треће издање. Панчево, 1894. Накладом књижаре Браће Јовановића. Штампарија Браће Јовановића у Панчеву.

16°, стр. 75.

27.д *Бисер и драго камење* на украшење дечије душе и срца. Друго умножено издање. [Са сликом Св. Богородице.]

32°, стр. 85.

Отимачко издање, издавач, штампарија, година необележени.

¹ М. Шивић, *О Ђ. Најшошевићу*, стр. 47.

28.a *Читанка за четврти разред* србскихъ главнихъ училишта' у Аустријскомъ Царству. [Печат: австријски орао.] Коштуе везана с' платненимъ леџма 47 новчиџа. У Бечу. Трошком ц. кр. Дирекције училиштнихъ књига. 1861. — Печатано код Карла Горишека, пріе Леополда Грунда. [На последњој страни при дну.]

8°, стр. 308.

28.б *Четврта читанка* за србска народна училишта [Печат: австријски орао, испод њега на врпци:] К. к. Schulbücher-Verlag. Коштуе везана с' платненимъ леџма 45 новчиџа. У Бечу. Трошком ц. кр. Дирекције училиштнихъ књига. 1873. — Печатано кодъ Карла Горишка у Бечу. [На последњој страни при дну.]

8°, стр. 280.

На књизи је забележено (у архиви Ц. кр. накладе школских књига): Ревидирана текста издање у 2000 примерака. Коректуру водио Барбарих, impřimatur дао др. Х. Јиречек.

28.в *Четврта читанка* за народна училишта. (Са сликомъ нѣговогъ Величества Цара Франца Јосифа.) (Променѣно препечатанѣ текста одъ године 1873.) [Печат: австријски орао, испод њега на врпци:] Ц. кр. набавничтво шк. књ. Коштуе везана с' платненимъ леџма 45 новчиџа. У Бечу, ц. кр. набавничтво школскихъ књига. 1888. — Печатано кодъ Карла Горишка у Бечу. [На последњој страни, необележеној бројем.]

8°, стр. 235.

29.a *Неколико народни пѣсама* за на изуост учење. У Новом Саду, Брзотиском епископске печатње. [1862].

12°, стр. 98.

На првој страни корица: Сав чист приход од ове књижице припада фонду учитељски сирота, а на четвртој, в. Милан Шевић, О Ђорџу Натошевићу, стр. 41.

Године на књизи нема. У *Јавору* (Година I. Уредник Јован Јовановић) за 1862. бр. 10. од 5. априла има ова белешка: „Добили смо књижицу „Неколико народних пѣсама за на изуост учење“. Књига је у толико нуждна, што су песме за децу изабране, па задатке које учити имају не морају сами учитељи или деца исписивати. Чист приход иде на фонд учитељски сирота. Цена је мала, 10 новч. аустр. вред.“

29.б *Неколико народни пѣсама* за на изуост учење. У Сомбору, трошком Школског Листа. 1864.

В. Новаковића *Библиографију*, стр. 474.

29.в *Неколико народних пѣсама* за учење на изуост. У Новом Саду 1865. 16-на 100 стр.

В. Новаковића *Библиографију*, стр. 493.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

29. г *Неколико народних пјесама* за учење на изуст за децу. Ново издање. Нови Сад, српска народна задружна штампарија. 1872.

В. Новаковића *Библиографију*, Гласник, књига XL.

29. д *Неколико народних пјесама* за учење на изуст. У Новом Саду 1873. На 16-ни 94 стр. Јавор 1874, 94.

В. Новаковића *Библиографију*, Гласник, књига XL.

29. њ *Неколико српских народних пјесама* за учење на изуст у српским основним школама. Чист приход од ове књижице даће се фонду учитељских сирота. Најновије попуњено и сасвим поправљено издање. У Новом Саду, издање српске народне задружне штампарије. 1877. — Српска народна задружна штампарија у Новом Саду.

16^о, стр. 81 (и „Где је шта“ стр. 2).

Има и више издања.

30. а *Науке из светој писма* (за писанѣ и на изуст ученѣ) у основној школи. Ко е од Бога речи Божије слуша, а ко не слуша, ние од Бога. Јов. 8, 47. У Новом Саду, епископска књигопечатња. 1865.

12^о, стр. 70.

30. б *Науке из светој писма* (за писање и на изуст учење) у основној школи. Ко је од Бога, речи Божије слуша, а ко не слуша, није од Бога. Јов. 8, 47. Цена 10 новч. Издање српске књижаре Браће М. Поповића у Новом Саду, 1878.

12^о, стр. 70.

Има и више издања.

31. *Пријатељ србске младежи* за годину 1866. Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић. I. година. У Сомбору. Брзотиском Андрије Вагнера и друга. — Излазио једампут месечно, 12 бројева.

Први дечји лист српски. Развио се из *Додашка к Школском Листу*, који је излазио 1865., али је, колико сам могао изнаћи, изишло свега два броја. Као *Школски Лист* и *Додашак к Школском Листу*, тако је и овај засновао Натошевић и добрим делом га сам и испуњавао (нарочито прву годину). Ако је и излазио под другим именом (што није нимало необично за Натошевићеве радове), с пуним правом улази у Натошевићеву библиографију.

32. *Пријатељ србске младежи* за годину 1867. Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић. II. година. У Сомбору. Тискано код Андрије Вагнера. — У овој години изишло 24 броја.

33. *Српске народне загонешке*. У Новом Саду. Платонова штампарија. 1869. Сопственост Јосифа Карољија. На 16-ни 17 стр.

В. Новаковића *Библиографију за 1869. Гласник XXVII.*

34. *Српске народне заговетке*. Прво коло. У Новоме Саду, издала српска народна задружна штампарија, 1876.

16°, стр. 39.

35.а *Буквар* за основне српске школе. Прегледала и одобрила школска комисија. У Београду у државној штампарији. Цена је 1 гр. чар. На 16-ни 86 стр. [1870.]

Уз буквар неколико чланака за читање и за учење. На крају *Сћара писмена*, стр. 71.—72. (да може послужити и за читање књига старим правописом). У додатку: *Крајко ујуштво за буквар* (стр. 73.—86.).

Овај је буквар добио награду од 50 дуката на расписани стечај. Послат је анонимно, као да су га израдили ученици учитељске школе у Сомбору (њихово друштво „Венац“). В. о томе М. Шевић, о Ђорђу Натошевићу, стр. 28. и даље и стр. 100. и даље.

Ово је други *Буквар*, штампан Вуковим правописом у Србији. Први је: *Буквар* за основне школе. Прегледала и одобрила школска комисија. У Београду у државној штампарији 1869. Цена је 1 гр. чарш. На 16-ни, 72 стр.

В. Новаковића *Библиографију* за 1869., Гласник XXVII., стр. 343. Новаковић додаје: „Први буквар наштампан у Србији новим правописом. Ја сам га добио у руке 11. Априла 1869. године, а то је био један имеђу првих екземплара.“ Овај се буквар нигде не спомиње као Натошевићев и неће бити Натошевићев, ако је Натошевићев буквар ранијих година и био више пута пред школском комисијом, и од ове одобрен. Ако сам и много година трагао за њим, досада никако нисам могао доћи до њега, те стога и не могу ништа поуздано о њему рећи.

Први пак буквар новим правописом дали су нам — Турци: „*Буквар* за основне школе у вилајету босанском. У Сарајеву, у вилајетској штампарији. 1867. (По налогу његове преузвишености г. Шериф-Османпаше, валије вилајета босанскога, има се овај буквар на поклон давати ученицима у овом вилајету.) — Буквар износи 16 страна, од стр. 17.—24. су црквена велика и мала слова, од стр. 25.—30. бројење (бројеви цифром и писменима).

35.б *Буквар* за основне српске школе. У Београду, издање и штампа државне штампарије [1875]. Цена 20 пр. дин. 12°, стр. 63.

35.в *Буквар* за основне српске школе. У Београду, издање и штампа државне штампарије. На 12-ни, 63 стр.

В. Посниковића *Библиографију* за 1877. Гласник 65., стр. 5.

35. г *Буквар* за основне српске школе. Треће издање. У Београду, издање и штампа краљ. српске државне штампарије (1883). На 16-ни, 40 стр.

В. Посниковића *Библиографију* за 1883. Гласник 57., стр. 6. (засебне пагинације).

Незнано је, зашто је ово издање обележено као „треће“. Нема сумње, да је од Натошевићева Буквара до 1883. било издања више но три. Ј. Миодраговић у чланку *Нов буквар у основној школи* (Просветни Гласник I., стр. 199.) вели већ 1880. године: „Пред нама су четири издања његова (а биће их чини нам се и више). Ми ћемо узети само ова четири, и узећемо их по реду издавања како их ми памтимо, јер на њима нити стоји *које је издање*, нити стоји *које је године* које издање штампано.“

36. а, б *Буквар са чишанком* за школе у Црној Гори састављен од дружине „Вјенца“ (sic) у српској учитељској школи у Сомбору. — Цијена 3 гроша. — У Бечу. Печатано у ц. кр. дворској и државној штампарији 1870.

Друго је издање изишло одмах идуће године 1871.

В. Танасија Костића *Нашу букварску библиографију*, стр. 56.

36. в *Буквар са чишанком* за школе у Црној Гори састављен од дружине „Вјенца“ у српској учитељској школи у Сомбору. Треће издање. — Цијена 3 гроша. У Бечу. Печатано у ц. кр. дворској и државној штампарији 1873.

I. Буквар (стр. 3.—72.) II. Читанка. (Стр. 73.—137.) — У додатку: *Црквена писмена и ријечи*. (Стр. 139.—148.). Молитве. (Стр. 149.—169.).

Одабране басне.

Међу осталим списима Натошевићевим А. Варађинин (*Сћогодишњица* и т. д., стр. 137.) спомиње и: „Басне (у рукопису код Матице Српске; има 33. неке су узете из Вукових и Доситијевих, а већи је део од њега самог.)“ А на стр. 142. вели: „Једну збирку басана његових издала је Матица Српска; (ако није од тога и онај део, што се чува у Матици у рукопису, који смо напред поменули).“

Књижевно одељење Матице Српске досудило је награду од 15 дуката Натошевићу „за књигу, која би се могла давати на дар добрим ђацима из основних школа“ под насловом *Одабране басне*. Примило је и на издање у 1200 комада и одредило и место у реду, којим ће се штампати, 1872., — али је остало непознато, да је та књига штампана. Исте је године одређено да се у издањима Матице Српске штампа, на првом месту, Кухињска хемија од Ј. Јовановића (Змаја), али је и та књига остала нештампана.¹

¹ В. *Лейолис Мајице Српске* књ. 111. (стр. 346.), књ. 112. (стр. 502.), књ. 115. (стр. 274.).

37.а *Буквар* за српске основне школе. Одобрен од Школскога Савета. Цена је 20 новч. У Новоме Саду. Српска народна задружна штампа-рија. Издање А. Пајевића. 1875.

12^о, стр. 89 и стр. 6 с бројевима и са сликама за опажајну наставу и за цртање.

37.б *Буквар* за српске основне школе. Одобрен од Црквено народног школског савета. Цена је 16 новч. У Новоме Саду, издање штампа-рије А. Пајевића. 1880.

12^о, стр. 66 и стр. 4 с бројевима и са сликама за опажајну наставу и за цртање.

37.в. *Буквар* за српске основне школе. Одобрен од Црквено народног школског савета. Цена је 16 новч. У Новоме Саду, издање штампа-рије А. Пајевића. 1883.

12^о, стр. 66 и стр. 4 с бројевима и са сликама за опажајну наставу и за цртање.

Ова сам три издања видео. Т. Костић спомиње и издања од 1878. и 1887.

37.г *Буквар* за српске основне школе одобрио српски црквено-народни школски савет. Треће поправљено и награђено [бесумње место: прерађено] издање. Цена 16 новч. У Новом Саду, издање и штампа А. Пајевића 1889. [Штампарском погрешком стоји: 1880.]

Т. Костић, *op. cit.*, стр. 64. за тај буквар вели: „Тек по смрти пишевој након две године претрпео је овај буквар знатан преображај. Једва да би и пок. Натошевић, тек по неком делу градива у данашњем буквару, могао рећи, да је то плод од првашње плоти његова буквара... Иначе је прерада ова Н. Ђ. Вукићевића и неких јачих м. зборова учитељских. (Стр. 64. и 66.)

37.д *Буквар* за српске основне школе. Одобрено Српски црквено-народни школски савет. Треће поправљено и прерађено издање. Цена 16 новч. У Новом Саду, издање и штампа А. Пајевића. 1894.

12^о, стр. 66 и стр. 4 с бројевима и са сликама за опажајну наставу и цртање.

37.ђ *Буквар* за српске основне школе. Одобрено Српски народни црквено-школски савет. Четврто поправљено и прерађено издање. Цена 32 потуре. У Новом Саду издање књижарнице Милана Ивковића 1906.

Стр. 66 и стр. 4 с бројевима и са сликама за опажајну наставу и за цртање.

БИБЛИЈСКА ПЕДАГОГИЈА

Др. ПАЈЕ РАДОСАВЉЕВИЋА¹

Мало је наших људи који су тако ревносно радили на психолошкој и педагошкој књижевности као Др. *Паја Радосављевић*, професор Универзитета у Њујорку. Нема готово ни једног нашег књижевног и научног часописа на коме он није сарађивао, да не помињемо његова већа дела као што су Експериментална Психологија (2 свеске), Експериментална Педагогија (2 свеске) и др. У научном свету он је постао познат својим радом *Behalten und Vergessen bei Kindern und Erwachsenen* (Pädagogische Monographien Bd I, Leipzig 1906). За овај рад *Ернст Мојман* каже да се у њему „први пут“ тачније пореди памћење деце с памћењем одраслих.² Нама се чини да је ово најраније Радосављевићево дело у исто време и најбоље. Морамо, додуше, признати да нам његови радови на енглеском језику нису познати, а и у научној се литератури они, изгледа, слабо помињу.

Нас, међутим, овде специјално интересује једна књига Др. Радосављевића која је најпре била објављена у *Богословском Гласнику* 1911. год.³ под насловом *Библијска Педагогија*, па је затим и засебно ошгампана под насловом: *Библијска Педагогија, монографија из науке о васпитању*, написао: Др. Пајо Радосављевић (следећу његове многобројне титуле).

Интересантан је предговор за ову књигу. Радосављевић каже: „Не знам да ли је ико покушао да напише монографију о библијској педагогији... И Стари и Нови Завјет је сваком приступачан, *иа ипак се до данас не нађе ни један од наших професионалних, црквених или свјетских педагога*, да барем у изводу пријегледно оцртају педагошке идеје Св. Писма...“ (стр. 241).⁴ А одмах мало даље: „Одавна сам замишљао да напишем овакву монографију. Некада сам чинио и неке почетке, али услед свог претежног интересовања за експерименталну педагогију нисам био кадар да сав скупљени материјал средим и доведем у једну целину.... *Монографија је написана на темељу Бишчевог читања и проучавања Св. Писма*. Задаћа њезина је прво, да вјерно изнесе васпитне идеале библијске педагогије, без икаквог филозофског коментарисања, и да упре прстом на њезину педагошку етику, на коју су се слабо или никако обазирали и наши и страни педагози. *Осим тога нека овај рад послужи као доказ, да човјек може радиши*

¹ Реферат читан у Педагошком Друштву у Београду 28. I 1927. год.

² Види Е. Meumann Vorlesungen zur Einführung in die experimentelle Pädagogik, II Auflage 1916, стр. 449.

³ Види: Богословски Гласник, књига XX, Сремски Карловци 1911.

⁴ Ми овде стране цитирамо према чланцима објављеним у Богословском Гласнику.

www.unin.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

шест дана у психолошком и педагошком лабораторијуму, а седмог дана уживаши у читању књиге, која се до данас а и данас највише чита.“ (стр. 244). Писац није заборавио да нам наведе литературу, којом се служио при изради своје књиге: „Служио сам се, вели проф. Радосављевић, британским издањем Св. Писма Старог и Новог Завјета (превео стари завјет Ђ. Даничић; нови завјет превео Вук Стеф. Караџић) Београд 1903., и коментари к јеванђељима, написао Давид Браун. Превео с енглеског: Чедомиљ Мијатовић. Нови Сад, Ивковић, 1898. и 1903.“ (стр. 244).

Међу тим у марту месецу прошле године објавио је Др. Мајко Ханжековић у загребачком „Хрвату“ низ чланака, у којима тврди да је проф. Радосављевић цело своје дело, сем 10 страна, преписао из књиге Американке *Ellen G. White: Education* (1903. год.). По Ханжековићу је Радосављевић од 217 страна, колико је велика његова библијска педагогија, написао само десет, а све остало је превод књиге Е. White.

У неколико чланака Ханжековић покушава, на један мало укусан начин, да представи Радосављевића као спицијално српског научника и оштро напада православно свештенство, које је могло у своме органу овакав плагијат штампати. Тражио је, вели, објашњење о овој ствари и од самог Радосављевића, а овај му је одговорио писмом од 10 страница, захваљујућу му на „славенском и братском упозорењу и сваљујући сву кривњу на уредништво Богословског Гласника.“

Да случај с плагијатом библијске педагогије објави дала је Ханжековићу повода смрт Др. Ивана Лорковића. „Чувши али на спроводу Др. Лорковића, вели Ханжековић, говор бившег министра Др. Нинка Перића, у којему... свијесно и хотимице не изусти ријеч „Хрват“ или „хрватски“.... у мене се све преврну. Не, ти људи нису вриједни никаква обзира — рекох и злурадим осмијехом потпалих лунту.“

После ове чудновате изјаве ми нисмо могли без контроле примити Ханжековићево тврђење да је проф. Радосављевић извршио „књижевну крађу“. Нажалост показало се да је Ханжековић рекао апсолутну истину. Пред нама лежи енглеско (од год. 1926.) и немачко издање књиге Е. White и Богословски Гласник за год. 1911. Треба само прочитати наслове глава у обема књигама па се уверити да Библијска Педагогија није дело Др. Паје Радосављевића.

Уосталом нека читаоци сами изврше поређење!

С А Д Р Ж А Ј

	Радосављевићевог	енглеског	немачког издања
Глава	I. Први принципи.	First Principles.	Die ersten Grundsätze
Глава	II. Илустрације	Illustrations	Vorbilder
Глава	III. Велики учитељ	The Master Teacher	Der grosse Lhrer
Глава	IV. Природно ва- спитање	Nature Teaching	Lehren aus der Natur

Глава V. Библија као васпитач	The Bible as an Educator	Die Bibel als Erzieher
Глава VI. Физичка култура	Physical Culture	Körperausbildung
Глава VII. Образовање карактера	Character-Building	Charakterausbildung
Глава VIII. Нижи учитељи	The Under-Teacher	Anfangsunterricht
Глава IX. Данашња настава у вјери	—	—
Глава X. Школа будућности	The Higher Course (The School of the Hereafter)	Der höhere Schulkursus (Die Schule des künftigen Lebens).

Као што се из овог прегледа садржаја види, наслов појединих глава је код Радосављевића исти као и код E. White, само је он уметнуо једну нову главу (IX): „Данашња настава у вјери“.

Да се не би мислило да постоји само идентичност у распореду градива и насловима глава, ми ћемо изнети неколико примера из којих се јасно види да Радосављевић није писац Библијске Педагогије.

Послужићемо се истом методом као и мало час, износећи верно прву реченицу сваке главе у српском, енглеском и немачком издању.

српско стр. 245.	енглеско стр. 13.	немачко издање стр. 11.
Обична идеја о васпитању је и сувише уска и сувише ниска по своме опсегу. Васпитање треба да је ширег обима, вишег циља.	Our ideas of education take too low a range. There is need of a broader scope, a higher aim.	Unsere Begriffe über Erziehung sind zu eng und beschränkt; wir bedürfen einer tieferen Einsicht, eines höheren Zieles.
стр. 258.	стр. 20.	стр. 33.
Систем васпитања у Едему усредоточавао се у породици, Адам бјеше „син Божји“ и дјеца примаху наставу о Највишем од свог Оца.	The system of education established in Eden centered in the family. Adam was „the son of God“ and it was from their Father that the children of the Highest received instruction.	Das Erziehungssystem, welches im Paradies begründet wurde, hatte seinen Mittelpunkt in der Familie. Adam war der „Sohn Gottes“, und von ihrem Vater sollten die Kinder des Höchsten Belehrung empfangen.
стр. 287.	стр. 73.	стр. 73.
„И име ће му бити: Дивни, Савјетник, Бог сили, Отац вјечни, Кнез мирни“ (Исаије, 9, 6.).	„His name shall be called Wonderful, Counselor, the mighty God, the everlasting Father, the Prince of peace. (Isa. 9 : 6).	Er heisst Wunderbar, Rat, Kraft, Held, Ewigvater, Friedefürst (Jes. 9, 6.).
стр. 305.	стр. 99.	стр. 101.
На свима створеним стварима огледа се улечатак Божанства. Природа потврђује Господа Бога.	Upon all created things is seen the impress of the Deity. Nature testifies of God.	Auf allen erschaffenen Dingen ist der Abdruck der Gottheit zu sehen. Die Natur zeugt von Gott.

WWW.UNILIB.RS

стр. 355.

И дух и душа, као и тијело стиче своју снагу помоћу напора. То је закон Божји. Вјежбање развија.

стр. 418.

Пошто дух и душа налазе свој израз у тијелу, то и умна и спиритуална снага у великој мјери зависи од физичке снаге и активности....

стр. 437.

Право васпитање не игнорише вриједност научног (зnanственог) знања или књижевних дјела; али изнад информације оно цијени моћ; изнад моћи, доброту; изнад интелектуалних (умних) стицања, карактер.

стр. 469.

Први учитељ дјететов је сте мати. За вријеме периде највеће пријемљивости и најбржег развића његовог васпитање је у великој мјери у њезиним рукама.

стр. 491.

Небо је школа; њезино поље проучавања — универза, васељена, свемир; њезин учитељ — Бесконачни.

стр. 123.

For the mind and the soul, as well as for the body, it is God's law that strength is acquired by effort. It is exercise that develops.

стр. 195.

Since the mind and the soul find expression through the body, both mental and spiritual vigor are in great degree dependent upon physical strength and activity....

стр. 225.

True education does not ignore the value of scientific knowledge or literary acquisitions; but above information it values power; above power, goodness; above intellectual acquisitions, character.

стр. 275.

The child's first teacher is the mother. During the period of greatest susceptibility and most rapid development his education is to a great degree in her hands.

стр. 302.

Heaven is a school; its field of study, the universe; its teacher, the Infinite One.

стр. 125.

Es ist Gottes Gesetz, dass sowohl für Geist und Seele, als auch für den Körper durch Anstrengung Kraft erlangt wird, während durch Übung die Kräfte sich entwickeln.

стр. 203.

Da Verstand und Herz durch den Körper Ausdruck finden, so ist geistige und geistliche Kraft in hohem Grade von körperlicher Kraft und Tätigkeit abhängig....

стр. 233.

Wahre Erziehung unterschätzt nicht den Wert wissenschaftlicher Kenntnisse oder literarischer Fähigkeiten; aber höher als Kenntnisse schätzt sie die Kraft, höher als Kraft die Güte, höher als geistige Fähigkeiten den Charakter.

стр. 283.

Des Kindes erster Lehrer ist die Mutter. Während der Zeit der grössten Empfänglichkeit und schnellsten Entwicklung liegt seine Erziehung zum grössten Teil in ihren Händen.

стр. 309.

Der Himmel ist eine Schule; ihr Gebiet des Studiums ist das Weltall, ihr Lehrer ist der Unendliche.

Ваља, додуше, признати да Радосављевић каткад учини понеку измену у тексту Е. White. Тако на стр. 227 енглеског издања налазимо ово место: „In the study of science, as generally pursued, there are dangers equally great: *Evolution and its kindred errors* are taught in schools of every grade, from the kindergarten to the college“. Радосављевић овај став преводи овако: „У студији природних наука, као што се оне данас предају, постоје такође велике опасности. *Еволуција и слични филозофски проблеми* предају се у свима школама, почев од забавишта па до све-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

училишта“ (стр. 439.). Као што се види речи *Evolution and its kindred errors* (теорија еволуције и сродне заблуде) Радосављевић преводи: „Еволуција и слични филозофски проблеми.“ „Заблуде“ су код њега постале „филозофски проблеми“. Радосављевић је, дакле, нешто опрезнији од Е. White, те се устручава да дарвинизам назове заблудом.

На стр. 226. Е. White говори о неморалу у старој књижевности па даље наставља „And of how many modern authors also might the same be said! With how many are grace and beauty of language but a disguise for principles that in their real deformity would repel the reader!“ (стр. 227). (А за колико модерних аутора би се могло то исто рећи. Код колико њих су љупкост и лепота језика само огртач за принципе, који би свјом стварном ружноћом одбијали читаоца). Радсављевић се сматра овлашћеним да ово место преведе: „А колико би се могло то рећи и о многим модерним ауторима! Ено вам модерног даровитог Ускоковића и његовог романа „Дошљаци.“ Диван језик, диван стил, али принципи болесни и ниски. Нама не требају Золе! Тако је и са многим нашим новелама а особито у подлисцима неких београдских журнала.“ (стр. 439).

Ово посрбљављање енглеског текста налазимо још на једном месту. На стр. 215. Е. White говори како млади људи избегавају позиве скопчане са телесним напрезањима. „Joung men are anxius to become teachers, clerks, merchants, physicians, lawyers, or to occupy some other position that does not require physical toil.“ (Млади људи се труде да постану учитељи, чиновници, трговци, лекари, адвокати или да заузму какав било други положај, за који није потребан физички рад.). Радосављевић нам пак овако предиккује: „Млади Срби и Хрвати се труде да се изобразе за учитеље, професоре, свештенике, адвокате... Наше младе Српкиње и Хрватице гледају трче да сврше препарандију, гимназију, а у најновије време и универзу.“ (стр. 433.) Штета је да Радосављевић своју Библијску Педагогију није написао (!) после светског рата, па би се „joung men“ зацело преобразили у младе Србе, Хрвате, Словенце и младе Српкиње, Хрватице и Словенкиње...

Даље наводити доказе да професор Радосављевић није прави писац своје Библијске Педагогије изгледа нам непотребно. Д-р Ханжековићу припада заслуга да је после толиког времена открио овај плагијат¹, а ствар је проф. Радосављевића да свој случај објасни, ако је овде уопште потребно даље објашњење.

БРАНИСЛАВ КРСТИЋ

¹ О овој ствари писао је ту скоро у једном теолошком часопису и Д-р Јордан Илић.

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Општа Историја Средњег Века за средње и стручне школе од Данила Вуловића и Милорада Ђерића. Издање Геце Кона, 1927, Цена 40 дин.

Критички одабрано градиво мора бити у једном уџбенику изложено јасно, прецизно, течно и повезано. Материјал ваља да буде обрађен тако да васпитно делује на ученике. Велики број уџбеника код нас занемарује те захтеве. Неки чак угушују код ђака интересовање за поједине предмете. Неписменост и одсуство укуса за стил и композицију су обележја и извесних уџбеника које су израдили научници који се сматрају за ауторитете. Живо се сећамо мука које су нам у гимназији стварали неки историјски уџбеници, као што је Зрнићев, написани без методичког смисла.

Када смо разматрали са методичког гледишта *Општу Историју Средњег Века* од ГГ. Данила Вуловића и Милорада Ђерића, доживели смо радосно изненађење: на супрот многим уџбеницима који су претрпани и непрегледни тако да одбијају ученике од историје, ова књига се издваја прегледношћу и јасним, концизним и занимљивим излагањем историјских чињеница. Историја Средњег Века је изнесена у већим заокруженим целинама, које знатно олакшавају стварање слика о развоју појединих народа. Управљена је пажња на испреpletана утицања, политичка и културна, која су вршили народи један на други, као и државе у Средњем Веку. Синхронистички метод предавања историјског градива се због тога може употребити с успехом.

У почетку је живо изложен општи преглед. Карактеристика Средњег Века је дата прецизно. Због сажетих карактеристика културних односа и васпитања у поједина доба књига може служити и као помоћно дело за наставу историје васпитања. Кратак, али језгровит је одељак о хришћанском, племићском и грађанском васпитању. Ипак, мислимо да се и овде може дуже говорити о томе. У уводу у цивилизацију у Западној и Средњој Европи нису оштро истакнуте добре и рђаве стране учења хришћанске цркве, које су се јасно изражавале у хришћанском васпитању. На стр. 268. се тврди: „Идеје, слободну мисао, спутавали су религиозни окови,“ а мало ниже: „Манастири су прихватили обдарене људе и давали им могућности да се развију.“ Даље: „Средњи Век је, и поред велике побожности, ипак био доба глухог празноверја и грубости. Морала хришћанске етике и само свештенство се мало држало, ма да су и наука и философија и уметност, па и васпитање имали за циљ да припреме људе да осете Бога и да му служе.“ Хришћанска црква је својим учењем и васпитањем несумњиво подигла донекле морал у средњевијековном друштву, али је својом идеологијом и поступцима, нарочито идејом о загробном животу, спречавалт развиће индивидуалности и тиме задржала прогрес културе и цивилизације. Важно је изнети разлику између Средњег Века и Хуманизма и Ренесанса у погледу физичког и естетичког васпитања. У историји културе и цивилизације, — којој су иначе с правом писци ове књиге поклонили доста пажње, — треба дати више места васпитању. Занимљиве карактеристичне појединости о врстама васпитања у Средњем Веку побуђују јако интересовање код ђака и потпомажу њихово памћење. Тим путем ученик може лакше продрети у духовну структуру Средњег Века. А важан задатак овог дела је баш у томе да читаоца уведе у битност средњевијековне културе, посебно наше.

Отуда је с правом опширније обрађена историја Византије, као и осталих источних народа. Одељак о нашем народу од 12. до 15. века састављен је са разумевањем историјске грађе. Има ширине у погледима, која потстиче ученике на размишљање о развоју нашег народа. Младићи који се припремају за друштвени и културни рад, а иначе тешко схватају велике историјске целине, наћи ће у овој књизи

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

подстреке за преношење у дух нашег народа у прошлости, продирање у основне тежње његове. Дело изражава и филозофски интерес, те ће и због тога допринети снажењу интереса за историју код наших ученика.

Техничка страна Опште Историје оставља леп утисак. Текст је распоређен тако да повољно утиче на памћење. (Постоји довољан размак између редова.) Добро је и што су слике одвојене од текста и дате на крају.

Држимо да је ваљало изнети опширнији садржај, — ма да су курзивом истакнуте главне ствари, — учинити најкраће прегледе материјала који је изложен у одељцима, дати мање градива из историје ратова, — пошто је књига написана за средње и стручне школе, — и навести литературу у колико постоји на нашем језику, па и на страним који се уче у средњим школама, тако да ученици могу наћи стране изворе и преводити их. Читањем историјских монографија на нашем језику и преводњем страних развија се историјски интерес. Константовали смо код својих ученика много случајева померања интереса са теорије на историју васпитања, а од ове на културну историју и историју ратова. Тај процес преношења емоционалног тона изазвала су баш читања историјских дела на матерњем језику и преводње монографија са страног језика.

Г. Д. Вуловић је до сад изразио у својим научним радовима лепе особине модерног историчара. Наша историјска настава ће се унапредити ако писци *Опште Историје Средњег Века* израде што пре и уџбеник за Општу Историју Новог Века.

СЛОБОДАН ПОПОВИЋ

Б Е Л Е Ш К Е

Средњошколске новине у Чехословачкој

У министарству просвете у Чехословачкој ради се сада на томе, да се смањи број часова у свим средњим школама и да по подне буде слободно од учења школскога. Да би се то могло извести, грчки језик одн. француски језик (у класичним гимназијама одн. у реалним гимназијама) отпочеће се учити истом од 5. разреда; на реформованим реалним гимназијама (до 4. разреда реалка, од 4 разреда реална гимназија) смањиће се број часова латинскога језика тако, да се добије места у 7. и 8. разреду за још који живи језик (мисли се у првом реду на српскохрватски или руски језик). Осим тога наредило је министарство, да се у часовима чешкога језика, и то у свим разредима средњих школа, учи ћирилица. Читанку за ово читање за 1. и 2. разред саставио је с другим стручњацима одлични познавалац нашега језика Ант. Берингер. — Знатан је напредак учињен у средној школи и у томе, што се доскочило оскудици у наставницима за многе предмете, која се досада најачко осећала. Засада има још оскудице само у наставницима за латински и за немачки језик, и, што је чудновато чути за Чехословачку, за гимнастику. Али ово се објашњава тиме, што се на гимнастику обраћа врло велика пажња у Чехословачкој.